SVERIGES
VETERINÄRFÖRBUND
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**

E-POST: ***office@svf.se***
HEMSIDA: ***www.svf.se***
TELEFONTID: Mån–tors 9.00–16.00,
Fre 9.00–15.00,
lunchstängt 11.30–13.00

KANSLI
TELEFON: 08-545 558 20
TELEFAX: 08-545 558 39

Ordförande
TORSTEN JAKOBSSON, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 22
MOBIL: 070-372 95 10
E-POST: ***torsten.jakobsson@svf.se***

Kansli- och ekonomichef
PER CARLSSON, ***pol mag***
TELEFON: 08-545 558 21
MOBIL: 070-567 12 35
E-POST: ***per.carlsson@svf.se***

Förhandlingschef
ANDERS GRANELD, ***jur kand***
TELEFON: 08-545 558 26
MOBIL: 070-625 64 44
E-POST: ***anders.graneld@svf.se***

Ombudsman/förhandlare
JENNY FLORDAL, ***fil mag***
TELEFON OCH
MOBIL: 08-545 558 25
E-POST: ***jenny.flordal@svf.se***

Informationschef
JOHAN BECK-FRIIS, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
E-POST: ***johan.beck-friis@svf.se***

Generalsekreterare SVS
ELISABETH HERNBLAD TEVELL, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 31
MOBIL: 070-216 30 95
E-POST: ***lisa.hernblad.tevell@svf.se***

Bitr generalsekreterare SVS
SIMONE HÄUSLER, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 24
MOBIL: 0730-928 113
E-POST: ***simone.hausler@svf.se***

Redovisningsansvarig
LINDA WIKSTRÖM, ***ekonom***
TELEFON: 08-545 558 23
E-POST: ***linda.wikstrom@svf.se***

Sekreterare
MARIANNE LUNDQUIST, SVS
TELEFON: 08-545 558 27
E-POST: ***marianne.lundquist@svf.se***

Administrativ assistent
KARIN MOSSBLAD HENRIKSSON, SVF
TELEFON: 08-545 558 28
E-POST: ***karin.henriksson@svf.se***

Plusgiro: 83 80-8 Allmänna kassan
15 39 33-7 Understödsfonden

Bankgiro: 530-52 22 Allmänna kassan

SVENSK
VETERINÄRTIDNING
se sista sidan

ledare

Framtiden är redan här

VI HAR UNDER 2012 SETT ägarförändringar inom djursjukvården som nog helt saknar motstycke i den veterinära historien. Något som många såg som en avlägsen framtid är redan här.

Under året har två stora aktörer skapat kedjor av djursjukhus och kliniker där idag den största har cirka 1 000 anställda och en beräknad årsomsättning på en miljard. Den andra stora sammanslutningen av veterinära företag ligger inte långt efter. Vid sidan av dessa skapas andra former för samarbete mellan veterinära mottagningar och mellan kliniker och andra företag inom djurbranschen.

Den snabba förändringen har skapat både förväntningar och farhågor. Vi på förbundet har haft flera möten med de nya ägarna och våra medlemmar på arbetsplatserna. Vidare har vi fört samtal inom styrelsen och med våra systerförbund i Norden med anledning av förändringarna. För min del har det absoluta flertalet av dessa möten varit mycket positiva. Det är min mening att vi veterinärer har möjligheten att som kliniker uppfylla både djurägarnas och djursjukhusägarnas krav på oss som medicinska experter och specialister.

Som ett led i den ökade specialiseringen arbetar förbundet och SVS nu intensivt med att förbättra och effektivisera specialistutbildningarna. Här är de frivilliga insatser som görs inom sällskapets sektioner och arbetsgrupper av avgörande betydelse, och under 2013 prioriteras arbetet med översynen av utbildningsplanerna. Vår förhoppning är att planerna ska bli ett bra komplement till Jordbruksverkets uppdaterade föreskrifter som ska tas fram under våren, ett arbete som även förbundet är delaktigt i.

Att vara utbildningsanordnare är kostsamt och det är därför också viktigt att samtidigt som kvaliteten på utbildningarna ska förbättras se över vår egen administration. Ambitionen är att nå balans mellan avgifter och utgifter inom en treårsperiod.

Vid sidan om ägarförändringarna och specialistutbildningarna finns en tredje fråga som är synnerligen viktig – att tydliggöra det strategiska arbetet inom förbundet. Det är en uppgift som jag ser som en fortsättning på de senaste ordförandenas arbete för bättre medlemsnytta. Här har vi inom styrelsen påbörjat ett visions- och målarbete som ska bli en ledning för både styrelsen och kansliet. Med tydliga mål för arbetet är det lättare att se vad som är de huvudsakliga uppgifterna. Då kan man prioritera i en värld med nästan oändligt många angelägna frågor.

Slutligen vill jag åter säga att utan medlemmarnas röster har vi förtroendevalda svårt att se vår vision och skapa våra mål. Så fortsätt att engagera er i SVFs arbete eller i delföreningarna. Om ni själva inte för tillfället har möjlighet att direkt delta, framför era synpunkter till någon kollega i fullmäktige, i någon av SVS sektioner, i AVF eller FVF, så kommer även era åsikter att påverka. Med ett ökat deltagande idag har vi ett starkare veterinärförbund i morgon.

TORSTEN JAKOBSSON
ordförande, SVF

innehåll

ledare av T Jakobsson

Framtiden är redan här 3

reportage av S Fredriksson

Nu krävs radikala grepp för att rädda veterinärutbildningen 6

vetenskap – granskad artikel

Disseminerad idiopatisk myofasciit hos iller i Sverige av G Anderson och C Juan-Sallés 11

vetenskap

Läkemedelsbiverkningar hos djur 2011, del 4
Biverkningar rapporterade hos katt, iller, kanin och hamster av H Tjälve 17

Florfenikol – nytt antibiotikum på den svenska marknaden av K Törneke 23

vilken är din diagnos?

– Hästsjukdomar 26
– Svar 52

månadens epiztel 27

allmänt

Branschmöte med riskkapitalister i fokus av L Hernblad Tevell 29

Krafttag mot antibiotikaresistensen av J Beck-Friis 35

Rivstart för svenska Veterinärer utan gränser av JK Larsson 38

När hästarnas liv är över av K Thorell 40

från styrelsen

Rapport från förbundsstyrelsen i oktober 2012 av O Skarman 44

fackliga frågan

Schemaläggning är arbetsgivarens ansvar av J Flordal 45

FVF informerar

Att tänka på vid uppsägning på grund av arbetsbrist av L Nordfors 47

insänt

Paracetamol till hund? av L Bellström 48

replik

All diabetesbehandling måste individanpassas av L Malmgren 49

ansvarsärende

Intygade felfri munstatus trots utdragna tänder av J Beck-Friis 50

krönika

Vuxenmobbning får inte gå ostraffad av G Wetterberg 55

noterat

- Central djurförsöksetisk nämnd startar 34
- TV4 vill ha veterinär hjälp för singelbönder 34
- SVA-app visar djursjukdomar och provtagning 39
- Nedläggningshot mot SLU i Skara 46
- Tung kritik mot Parken Zoo 46
- Kennelklubben anmälde distriktsveterinär 46
- SLU-forskare fick stipendier från försäkringsbolag 60
- Begränsningsregler om förskrivning av antibiotika 60

kongresser & kurser 56

kåseri

Biltelefon av B Wennman 61

Er logistik- och inköpspartner av

NEW!

Läkemedel - Förbrukning - Utrustning

VETAP VETERINÄRENS APOTEK
Tel: 0771 - 21 55 00 vx

SweVet PIAB
Tel: 0416 - 258 25

VETGROSS
Tel: 0771 - 21 55 00 vx

”Inte en enda professorstjänst till får försvinna.” Torkel Ekman har under hösten vid flera tillfällen höjt rösten med anledning av de stora sparkraven som håller på att äventyra veterinärutbildningen.

Nu krävs radikala grepp för att rädda veterinärutbildningen

Text och foto:
Suzanne Fredriksson

"Stopp och belägg. Fortsätter nedmonteringen av den svenska veterinärutbildningen på det sätt som skett de senaste tio åren är det snart inte försvarbart att ge legitimation. Vi är väldigt bra på att tycka att vi är bra i Sverige, men som det ser ut nu är utbildningen endast godtagbar och framtiden är i högsta grad oviss." Torkel Ekman, prefekt vid institutionen för kliniska vetenskaper, skräder inte orden. Vissa tycker att han svär i kyrkan, andra stöder hans uppfattning att radikala grepp måste tas för att rädda den svenska veterinärutbildningen.

När veterinärtidningen träffar Torkel råkar det vara samma dag som han ska få sin utmärkelse för 30 år av nit och redlighet i rikets tjänst. Torkel är en engagerad person och nit är ett utmärkande drag. Förutom sina ordinarie jobb har Torkel genom åren haft flera förtroendeuppdrag i veterinärförbundets styrelse, i Anställda Veterinärers Förening och i Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap. Sedan 2010 är han prefekt vid institutionen för kliniska vetenskaper, KV, och det är i den positionen han sedan i höstas vid flera tillfällen höjt rösten för att uppmärksamma vad som håller på att ske med veterinärutbildningen.

Det finns två huvudspår i problematiken, långvarig urholkning av kompetens i lärarkåren och en framtida ekonomi som ser ut att haverera. När dessa två huvudspår strålar samman kommer det att resultera i en undermålig utbildning.

Mycket av fokus har under senare år legat på det stora byggprojekt som pågår på campus och som knappast kan ha undgått någon. Men de allvarliga problemen för VH-fakulteten började långt tidigare. Det handlar om stora årliga underskott och ständiga besparingar som framför allt tagits ut i form av neddragning av tjänster. Byggprojektet är bara "ett antal miljoner grädde på moset".

– Ända sedan veterinärutbildningen flyttade från Brunnsviken till Uppsala och blev en del av Sveriges Lantbruksuniversitet har utbildningen urholkats. Sedan början på 1980-talet har det skett en gradvis demontering av kompetens på fakulteten. Den kliniska delen har till exempel förlorat tio professorstjänster, säger Torkel och räknar upp en rad kända professorer som betytt väldigt mycket för den veterinärkår som är verksam idag.

– Inom områden som anatomi och histologi finns det idag ingen behörig examinator. Det här är bara exempel på den demontering som sker, säger Torkel och tillägger med eftertryck att man inte har råd att förlora en enda professorstjänst till.

– Vi är nere på enpersons-kompetenser i de flesta ämnen och om ytterligare högre tjänster dras in har vi ingen professor alls i smådjurskirurgi, klinisk kemi, gris- eller nötkreatursjukdomar, för att nämna några exempel där professorerna går i pension de närmaste åren.

– Med ytterligare hål i kedjan kan vi komma till en punkt där det inte längre är försvarbart att ge legitimation. Idag har vi enligt två utomstående utredare från våra grannländer Norge och Finland en godtagbar utbildning, men med

ytterligare nedskärningar kommer vi inte ens att kunna hålla den nivån. I rättvisans namn ska sägas att den här urholkningen inte bara är SLUs fel. Sveriges universitetslärarförbund, SULF, har räknat ut att naturvetenskapliga och medicinska utbildningar förlorat drygt 40 procent av sina statsanslag sedan 1995 (Universitetsläraren, 12/2012, sid 10–11), så vi är i gott sällskap, säger Torkel.

– Det är därför politikerna måste inse allvaret och skjuta till mer medel.

Förutom krav på ”ordinarie” besparingar på grund av ständiga underskott i verksamheten står fakulteten inför en stundande flytt till VHC, veterinärmedicinskt- och husdjursvetenskapligt centrum, som snart står klart. Flytten dit innebär en gigantisk hyreshöjning, en hyreshöjning som fakulteten inte klarar av utan ett rejält tillskott från SLU centralt. Detta faktum har inte fått övriga fakulteter att jubla precis. Hanteringen av byggprojektet och framtida kostnadsfördelning har skapat osämja och trista diskussioner inom hela SLU.

– Det är klart att många ifrågasätter ett sådant förfarande, ”VH-fakulteten kan inte hantera pengar, varför ska vi hjälpa dem?” Men VH-fakulteten har blivit förd bakom ljuset av SLUs ledning och styrelse gällande byggnationskostnader och framtida hyra, berättar Torkel.

Har Torkel Ekman rätt angående detta? Ja, i alla fall enligt den granskning som ett fristående konsultbolag, KPMG AB, Internal Audit, Risk & Compliance Services, har gjort av styrning och beslutsordning gällande bland

I den fristående konsultens granskning förekommer orden otydlig, oklar och osäker frekvent. Till och med det nya huset har formen av ett o.

annat det nya huset, VHC. I deras redovisning fastslås att VH-ledningen inför beslutet att starta projektet fått ett löfte om en hyreshöjning på maximalt 15 procent. Men man kan också läsa att beslutet att starta projektet baserades enbart på byggkostnaderna utan hänsyn till byggkostnadsindex och investeringar i utrustning och inventarier med mera.

I den rapport som KPMG AB sammanställt efter att ha granskat beslutsprocessen kring lokaler och byggprojekt återkommer tre ord gång på gång: otydlighet, oklarhet, osäkerhet. I sammanfattningen kan man bland annat läsa att ”Otydligheten i informationen vad gäller VHC-projektets höga framtida hyreskostnader i kombination med lugnande besked från ledningen resulterade i att fakulteten inte begärde ytterligare information eller påbörjade egna utredningar vad gäller framtida kostnadsfördelning”.

Man kan också utläsa att kommunikationen mellan SLUs ledning och styrelse och övriga fakulteter skett på olika sätt och därmed gett utrymme för olika tolkningar.

”INGA SKARPA BESLUT”

I mitten av december höll SLUs ledning, rektor Lisa Sennerby Forsse, prorektor Lena Andersson-Eklund och universitetsdirektör Martin Melkersson, ett informationsmöte för anställda och studenter på SLU i Uppsala. Mötet var välbesökt, ett hundratal personer fanns på plats i aulan, när rektor inledde med orden ”med tanke på alla rykten som är i omlopp och artiklar i media är det viktigt att alla får ta del av information från ledningen”. Hon berättade sedan kortfattat om två utredningar som gjorts, dels om organisationen och dels om utbildningen inom SLU. Bland utredningsförslagen kan nämnas att två alternativ exempelvis innebär att VH-fakulteten utöver i Uppsala även ska ha verksamhet i Alnarp och Umeå, samt att djursjukskötarutbildningen flyttas från Skara till Uppsala. Lisa Sennerby Forsse poängterade att styrelsemötet den 18 december blir ett viktigt möte, men att inga skarpa beslut om flyttningar kommer att tas förrän i februari, samt att olika grupper under våren kommer att jobba med konsekvensanalyser. Det snabbaste scenariot är att förändringarna träder i kraft den första januari 2014.

Oavsett vem som sagt eller gjort vad, har de som nu arbetar med att utbilda morgondagens veterinärer ett mycket stort problem att lösa. VH-fakultetens dekan och prodekan, Kerstin Svennersten Sjaunja och Björn Ekesten, avgick den 8 november på grund av SLU-styrelsens hantering av hyresfrågan. Från årsskiftet är Karin Östensson dekan och Torkel Ekman prodekan och däremellan fanns en tillförordnad ledning.

– Det måste till verkligt radikala grepp för att klara veterinär- och husdjursagronomutbildningarna. Vi kan inte genomföra ett sparbeting på 50 miljoner om året i tre år framåt, det finns inga möjligheter. Kanske får vi avstå från att flytta in i det nya huset och hitta andra lösningar på lokalfrågan, säger Torkel och föreslår att KV skulle kunna kampera ihop med Institutionen för biomedicin och veterinär folkhälsovetenskap, BVF, som finns i SVA-huset. BVF har förtätat sig och har numera rum över.

– Det bästa i dagens läge vore kanske att skilja ur den veterinärmedicinska utbildningen från SLU och istället göra allvar av ”one

VÄLBEKANT ANSIKTE NY DEKAN 2013

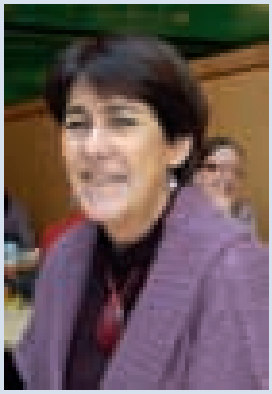

Karin Östensson som under åren 2003–2008 var ordförande i Sveriges Veterinärförbund är ny dekan på VH-fakulteten 2013–2015. På SLUs medarbetarwebb kan man läsa Karins syn på viktiga framtidsfrågor för fakulteten:

”Den just nu allt annat överskuggande frågan är att få en rimligt långsiktig plan för hur fakulteten ska kunna förfoga över den kompetens och andra resurser som behövs för en verksamhet (utbildning, forskning och tredje uppgiften) inom husdjursvetenskap och veterinärmedicin med rimligt god kvalitet och möjlighet att utveckla dessa vetenskaper, att ekonomiska och andra förutsättningar går hand i hand med uppdraget. Det förutsätter att husdjursvetenskap och veterinärmedicin i hela sin bredd och verksamheten vid VH-fakulteten får en verklig acceptans i SLU-ledningen som en väsentlig SLU-verksamhet, att dess förutsättningar och givna mål inte förminskas. Kort sagt att vi får klart för oss om fakultetens verksamhet har en framtid på SLU. Annars behöver vi se över andra vägar.”

"Nu måste det till radikala grepp. Kanske är det dags att göra allvar av "one-health"-begreppet". Torkel Ekman är inte främmande inför tanken att ha all medicinsk utbildning under samma departement.

health"-begreppet. Veterinärernas största uppdragsgivare numera finns i "nöjesbranschen": hundar, katter och sporthästar. Någon självklar koppling till lantbruket och Landsbygdsdepartementet finns inte längre.

– Vi har stora gemensamma utmaningar tillsammans med humanmedicinen vilka påtagligt kommer att påverka veterinärernas framtida yrkesroll. Det gäller de tropiska infektionssjukdomar som är på väg att erövra norra halvklotet, gemensamt arbete med antibiotikaresistens och samordnad forskning inom genetikområdet för att nämna några aktuella exempel, säger Torkel.

I en debattartikel i Uppsala Nya Tidning den 19 oktober framför Torkel tillsammans med före detta prefekten Bernt Jones, åsikten att en överföring av SLU till Uppsala Universitet skulle vara bra för veterinärutbildningen eftersom, citat: "I så fall skulle veterinärutbildningen hamna under en administration som begriper vad en medicinsk utbildning innebär".

Finns andra tänkbara vägar för att rädda situationen? Torkel nämner några mer eller mindre populära förslag.

– Enhetshyra inom SLU över hela landet. Med nya VHC blir det tre gånger dyrare för VH i Uppsala än för Skogsfakulteten i Umeå till exempel. Det här har vi tagit upp med departementet.

– Hålla oss till ett lagom intag till veterinärprogrammet med 70–80 platser. Fler studenter ger inte mer pengar.

– Ta betalt av studenterna. Kan man göra det i Ungern och Slovakien kan man väl göra det i Sverige också, men det är förstås ett skräckscenario, avslutar Torkel Ekman. ■

GUNNEL ANDERSON, leg veterinär och
CARLES JUAN-SALLÉS, LV, Dipl ACVP*

Disseminerad idiopatisk myofasciit hos iller i Sverige

Disseminerad idiopatisk myofasciit (DIM) är en ovanlig sjukdom hos iller som bara finns beskriven i ett fåtal vetenskapliga artiklar. Artikeln redogör för den typiska sjukdomsbilden och den histologiska bilden vid DIM. Författarna rapporterar även det första kända fallet i Sverige av sjukdomen.

granskad artikel

INLEDNING

Disseminerad idiopatisk myofasciit (DIM) är en ny och mycket ovanlig sjukdom hos iller. Enligt författarnas efterforskningar finns den hittills endast beskriven i litteraturen i två vetenskapliga artiklar (4, 11).

DIM beskrevs första gången 2007 då en retrospektiv studie av obduktionsmaterial hade identifierat 17 illrar med sjukdomen, varav det första fallet härrörde från 1999 (4). Författarna till samma artikel hade fram till januari 2010 ca 100 misstänkta fall varav ca hälften var bekräftade via histopatologi. Samtliga dessa fall kom från USA. I USA sågs en ansamling av misstänkta och bekräftade DIM-fall under 2004–2005. Därefter har antalet fall minskat dramatiskt (11).

Följande artikel beskriver den typiska sjukdomsbilden och den histologiska bilden vid DIM. Författarna rapporterar även det första kända fallet i Sverige av sjukdomen.

FIGUR 1. *DIM drabbar oftast iller under 18 månaders ålder. Sjukdomssymtomen är akut insättande med snabb försämring under 12–36 timmar.*

BAKGRUND

Klinik och symtom

DIM drabbar oftast iller under 18 månaders ålder (Figur 1), men det finns fall beskrivna hos en fyraårig iller. Båda könen drabbas. Merparten av de sjuka illrarna beskrivna av Ramsell och Garner (11) kom från två stora avelsanläggningar, och de hade både kastrerats och fått analsäckarna bortopererade före försäljning. De utfodrades med varierade foder för framför allt iller men även katt och kattunge. Samtliga sjuka illrar hade fått minst en valpsjukevaccination under sin livstid. Vissa illrar hade även vaccinerats mot rabies (11).

Typisk sjukdomsbild var akut insättande symtom med snabb försämring under 12–36 timmar. Initialt hade illern ofta hög feber, var allmänpåverkad, anorektisk, paretisk och dehydrerad. Andra vanliga symtom var smärta från ländrygg eller bakben, avmagring, takykardi, takypné, förstorade lymfkörtlar och diarré. Något mindre vanliga symtom var seröst näsflöde, orangefärgade nålstora hudlesioner, sekretion från ögonen, tung andning, hosta, flämtande, tandgnissling, bleka slemhinnor, ödem och kramper (11).

Trots att symtom och försämring ofta sågs mycket snabbt kunde vissa illrar överleva i veckor och ibland månader. Sjukdomen fortskred dock oftast så att illern dog eller fick avlivas (11).

Diagnostik

Blodprov kan i inledningsskedet visa normalantal vita blodkroppar men efter ➤

en tid ses leukocytos med måttlig till kraftig neutrofili, ibland med vänsterförskjutning. Neutrofilerna uppvisar ofta toxiska förändringar. Kreatinkinas (CK), som ofta brukar vara förhöjt vid muskelsjukdomar, brukar inte vara förhöjt vid DIM (11).

Röntgen och/eller ultraljud påvisar ofta mjältförstoring och/eller förstorade buklymfknutor (11).

Patologi

Makroskopiska förändringar vid DIM kan vara röd och vit flammighet i esofagus, vita stråk i diafragma, länd- och benmuskulatur samt kraftig atrofi av diafragma- och skelettmuskulatur (11).

Mikroskopiskt kan all skelettmuskulatur och hjärtmuskulatur vara förändrad. Vanligen ses lindrig till kraftig suppurativ till pyogranulomatös inflammation i fascian mellan muskelbuntar. Själva muskelfibrerna är dock sällan affekterade av den inflammatoriska processen. De cirkulära transmurala infiltraten i muskeltunikan längs hela esofagus kan möjligen vara en patognomonisk förändring (11) (Figur 2).

Förutom muskulatur kan även fettvävnad, hjärna, lever, lunga, trakea, mjälte och benmärg uppvisa en lindrig neutrofil inflammation. Extramedullär hematopoies påvisas ofta i mjälten med en myeloid vänsterförskjutning, något som skiljer mjältlesionerna från den blandade extramedullära hematopoiesen som ofta ses vid mjältförstoring hos gamla illrar (11).

Behandling

DIM har hittills visat sig ha en mycket hög dödlighet då de sjuka illrarna inte svarat på de behandlingar som provats. Under de tre första åren efter att DIM upptäcktes provades behandlingar med olika antibiotika, glukokortikoider, NSAID, feberdämpande medel, smärtstillande medel, interferon och cyklosporin tillsammans med allmänt underhållande behandling, utan någon bestående framgång. Vissa patienter tycktes initialt svara på behandling men recidiverade senare och dog eller avlivades (11).

Under de senaste åren har tre konfirmerade och flera misstänkta fall svarat bra på en kombination av cyklofosfamid, prednisolon och kloramfenikol. Ett av de konfirmerade fallen levde i 3,5 år och dog av andra orsaker. De två andra konfirmerade fallen levde fortfarande 3,5 år efter diagnos då artikeln skrevs (11).

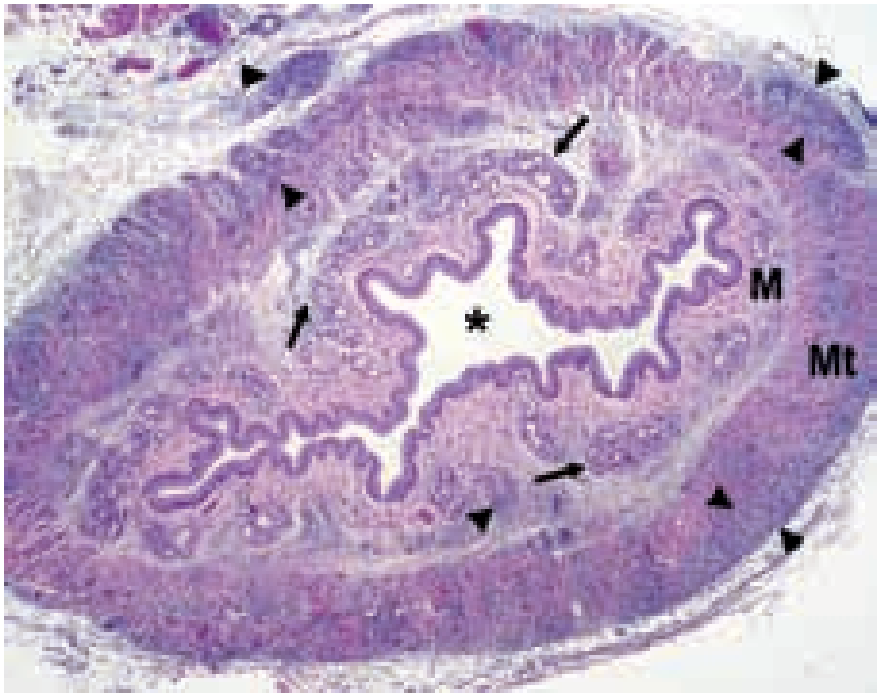

FIGUR 2. *Histologiskt snitt av esofagus från iller. Notera kraftig multifokal till sammanhängande inflammation som involverar alla lager i esofagusväggen. Några av de kraftigast inflammerade partierna pekas ut av pilhuvuden. M = slemhinna med körtlar (pil), Mt = tunica muscularis, * = lumen. HE-färgning.*

FALLBESKRIVNING

En illerhona född i april 2011 hos ägaren hade blivit såld men återlämnats till uppfödaren efter två veckor, en vecka före första veterinärbesöket. Under denna vecka började illern halta på bakbenen, blev röd mellan tårna och började slicka på dessa.

Vid det första besöket i början av september gjordes en allmän klinisk undersökning varvid de enda förändringar som påvisades var erytem mellan tårna på baktassarna. Cytologi var utan anmärkning. Illerhonan vägde 690 gram. Djuret sändes hem på behandling med amoxicillin och meloxicam.

Illern återkom redan nästa dag eftersom ägaren inte tyckte att hennes starka oro tagits på allvar och att undersökande veterinär inte insett att illerns problem inte enbart var ett hudbesvär utan att hon var allmänpåverkad. Anamnesen förtydligades med att illern var påfallande trött sedan fyra dagar tillbaka. Hon hade inte kräkts men däremot haft lös avföring med grötliknande karaktär sedan tre dagar. Honan var nu mycket svag, verkade må illa och åt endast sparsamma mängder kyckling.

Vid förnyad klinisk undersökning fastställdes att illern var påfallande trött och att vikten minskat till 665 gram. Inga andra onormala fynd påvisades. Röntgen visade gas i både magsäck och här och var i tarmarna, något som inte ska återfinnas hos en frisk iller. Blodprov visade ALP 40 ie/l (30–120), ALAT 738 ie/l (82–289), urea-N 14 mmol/l (4–15), kreatinin 21 µmol/l (18–53), glukos 14,6 mmol/l (5,2–11,5) och totalprotein 54 g/l (43–60). Illern behandlades med vätska och B-vitaminkomplex subkutant samt fick kontrastmedel peroralt i syftet att den skulle återkomma nästa dag för slutröntgen.

Som planerat återkom illern dag tre. Hon hade under natten kräkts fyra gånger och hade fortfarande lös avföring. Hon var fortfarande påfallande trött och svag. Illern ömmade nu vid bukpalpa-

tion. För övrigt gjordes inga nya fynd vid klinisk undersökning. Röntgen visade att merparten av kontrastmedlet låg kvar i magsäcken, endast sparsamma mängder hade nått ut i tarmen. Den kliniska misstanken i detta skede var att illern svalt ett främmande föremål och diskussion påbörjades om provlaparotomi. Eftersom besök två och tre ägde rum under helgen då kliniken har begränsat med personal och resurser, diskuterades att remittera till ett djursjukhus för akutoperation alternativt ge understödjande behandling för att återkomma nästa dag för operation på kliniken. Ägaren valde det senare alternativet varför illern återigen behandlades med subkutan vätska.

Provlaparotomi

Dag fyra återkom illern för planerad provlaparotomi. Hon var fortfarande mycket trött och sov mestadels. Ägaren hade stödmatat med mjölk samt vätskeersättning. Illern hade inte kräkts men hade fortfarande lös avföring. Vid provlaparotomi kunde inget främmande föremål påvisas. De enda fynden var multipla 1–5 mm stora mörka fläckar i mjälten samt en kraftigt förstorad lymfknuta vid duodenum/pankreas. Biopsi togs från förändringarna. Illern behandlades under två dygn på kliniken med smärtlindring, sukralfat, antibiotika och dropp. Hon skickades hem dag fem på fortsatt peroral behandling.

Dag elva återkom patienten på grund av kraftig försämring. Hon åt nu ingenting, rörde sig mycket lite samt sov mer eller mindre konstant. Ägaren hade själv sökt efter information på internet och framförde frågeställningen om det kunde röra sig om DIM. Hon påpekade att det som tidigare beskrivits som hälta egentligen skulle beskrivas som att illern hade ömmat kraftigt i bakbensmuskulaturen. Vid besöket var vikten nu 590 gram, allmäntillståndet var kraftigt nedsatt, hon kändes mycket varm vid beröring, kroppstemperaturen var 41,2 och hon hade takykardi. Under hela undersökningen låg illern på sidan och sov. Blodprov togs som visade kraftigt förhöjt antal vita blodkroppar med heterofili. Eftersom alla fynd i detta skede talade för DIM avlivades illern och obducerades.

Obduktionssvar

Biopsisvar från mjälte och lymfknuta erhölls först fyra dagar efter att illern hade avlivats (dag 15). Lymfknutan visade inga patologiska förändringar. I mjälten återfanns rikligt med väldifferentierade benmärgsprekursorer. Patologen kommenterade att trots att extramedullär hematopoies är mycket vanligt hos iller vid ett flertal sjukdomstillstånd, avvek bilden hos vår iller. Förekomsten var kraftig och bestod av omogna myeloida prekursorer, något som framför allt setts vid DIM samt kraftiga infektioner. Patologens kommentar var att med tanke på de kliniska symtomen, illerns ålder, förhöjt ALAT och påvisade mjältlesioner, borde ytterligare biopsier tas från skelettmuskulatur och esofagusmuskulatur. Lyckligtvis hade vi vid obduktionen själva läst på om DIM och inkluderat detta material bland de vävnader som skickades för histologisk undersökning.

Det slutliga svaret från patologen visade kraftig suppurativ och lymfoplasmacytär esofagit och rabdomyosit i esofagus (Figur 3). Skelettmuskulaturen uppvisade lindrig multifokal neutrofili och lymfoplasmacytär interstitiell rabdomyosit och fasciit. Sammantaget en typisk bild för DIM.

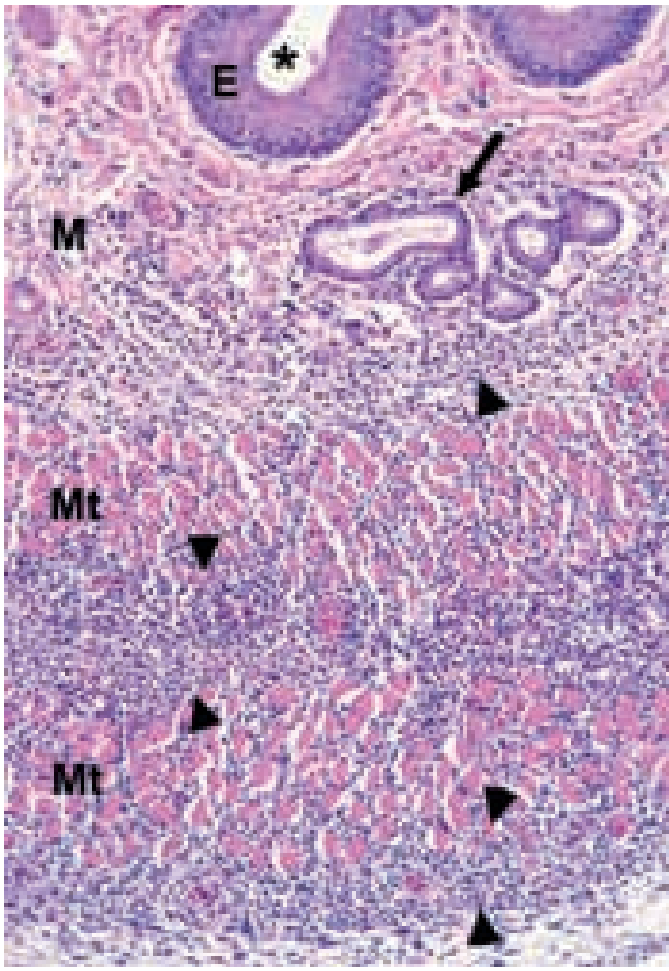

FIGUR 3. *Histologiskt snitt av esofagus från iller. Högre förstoring av Figur 2 som utvisar kraftig transmural suppurativ inflammation. Några av de kraftigast inflammerade partierna pekas ut av pilhuvuden. E = epitel, M = slemhinna med körtlar (pil), Mt = tunica muscularis, * = lumen. HE-färgning.*

DISKUSSION

Tänkbar etiologi

Undersökningar av DIM-patienter har hittills inte kunnat påvisa en bakteriologisk orsak via odling. Aerob och anaerob odling från ett flertal angripna vävnader har alltid varit negativa (11).

Virus har inte kunnat påvisas med elektronmikroskop. Inga protozoer har kunnat konstateras histologiskt, och inte heller med immunhistokemiska färgningar för att påvisa *Toxoplasma gondii, Sarcocystis neurona* och *Neospora caninum*. Likaså har svampfärgningar och -odlingar varit negativa. De angripna illrarna har alla utfodrats med en mängd olika foder, varför foderföroreningar har bedömts som osannolikt som orsak (11).

Den enda kända gemensamma nämnaren för de konstaterade fallen har varit att alla illrar vaccinerats åtminstone en gång mot valpsjuka. Illrar är kända för att lätt drabbas av biverkningar mot denna typ av vaccin, framför allt anafylaxi (4). I en studie där man provade att kastrera iller med hjälp av vaccin innehållande aluminiumadjuvans framkallades en identisk sjukdomsbild som vid DIM (12).

DIM kan vara en förvärvad immunmedierad sjukdom, trots att sådana sjuk- ➤

➤ domar normalt sett inte är suppurativa till sin natur. Hos människa är idiopatiska inflammatoriska myopatier autoimmuna sjukdomar med dominerande mononukleära cellinfiltrat i skelettmuskulatur (11).

Muskelsjukdomar hos människa

För människor är inflammatoriska myopatier ovanliga sjukdomar, med ca 2,2–7,7 fall per en miljon. De idiopatiska inflammatoriska myopatierna (IIM) är en heterogen grupp av immunmedierade sjukdomar som kan förekomma i isolerad form eller i samband med en annan autoimmun sjukdom, malignitet, eller i sällsynta fall en infektion eller annan miljöpåverkan (9).

Det finns olika sätt att klassificera IIM. Några vanliga sådana är: dermatomyosit – juvenil eller adult, polymyosit – T-cellsmedierad eosinofil eller granulomatös, överlappningssyndrom med polymyosit, med dermatomyosit eller med inklusionskroppsmyosit, cancerassocierad myosit, inklusionskroppsmyosit, övriga fokala såsom orbital myosit, lokaliserad nodulär myosit och inflammatorisk pseudotumör samt övriga diffusa såsom makrofagisk myofasciitit (MMF), nekrotiserande myopati och infantil myosit (2, 9, 14).

De fokala och diffusa myositerna är så ovanliga att det inte finns några epidemiologiska data tillgängliga för dem. Dock har makrofagisk myofasciit (MMF) rapporterats i ökande grad från framför allt Frankrike sedan slutet av 1990-talet (9).

Dessa olika typer av IIM förlöper extremt sällan med neutrofili. I stället karakteriseras de framför allt av mononukleära celler (4).

Med tanke på att den enda gemensamma nämnaren för de sjuka illrarna, inklusive vårt svenska fall, hittills har varit att de fått minst en vaccination innehållande aluminiumhydroxid som adjuvans, kan det vara intressant att jämföra DIM med MMF.

FIGUR 4. *Beträffande DIM finns i nuläget en stark misstanke att det är orsakat av adjuvans till vaccin, eftersom det varit den enda gemensamma faktorn bland alla sjuka illrar.*

Makrofagisk myofasciit

MMF, makrofagisk myofasciit, orsakas av aluminiumoxyhydroxidadjuvans till vacciner. Sjukdomen har nyligen omklassificerats och kallas ASIA, autoimmune/inflammatory syndrome (13).

Ett immunologiskt adjuvans är ett ämne som underlättar antigenspecifikt immunsvar. Det används ofta för att boostra ett immunsvar på behandlingar som vaccinationer genom att öka aktiviteten hos bland annat lymfocyter och makrofager. Därmed ökas den lokala reaktionen mot ett antigen. För närvarande är det vanligast använda adjuvanset aluminium (13). Aluminiumhydroxid har mycket potent stimulerande effekt på immunförsvaret. En teori finns att denna stimulering hos vissa patienter inte stängs av, vilket leder till de autoimmuna sjukdomar som vanligen ses tillsammans med MMF (5).

MMF karakteriseras av både allmänna symtom och lesioner vid injektionsplatsen. Allmänna manifestationer inkluderar muskelsmärta, ledsmärta, kraftlöshet, muskelsvaghet, kronisk trötthet, feber och i vissa fall demyeliniserande sjukdomsproblem. Aluminiumadjuvans har påvisats vid inokulationsplatsen upp till åtta till tio år efter vaccinering.

En misstanke finns att MMF utvecklas endast hos genetiskt mottagliga patienter, bärare av HLA-DRB1*01-genen, vilket skulle förklara det låga antalet sjukdomsfall i förhållande till antalet patienter som vaccineras (13). Vid muskelbiopsi ses granulom med aluminiuminnehållande makrofager (7). Patognomoniska patologiska förändringar är fokal epi-, peri- och endomyseal infiltration av stora makrofager med PAS-positivt innehåll i avsaknad av skador på muskelfibrerna (3). Förändringarna ses vanligen i deltoideusmuskulaturen hos vuxna och quadricepsmuskulaturen hos unga, dvs i den muskulatur där vaccinet ges (2).

Sjukdomsfall hos människa har påvisats så sent som tio år efter vaccinering (8). Hos de fall som konstaterats i

Frankrike har patienterna vaccinerats mot hepatit B och/eller tetanus (1). Flera teorier har framförts angående varför antalet sjukdomsfall tycks vara mycket högre i Frankrike än i andra länder. En möjlig orsak kan vara att en högre andel vuxna personer rutinmässigt vaccineras mot hepatit B i Frankrike (6).

Patienter med MMF svarar ofta bra på behandling med kortikosteroider, ibland kombinerat med antibiotika (3).

Jämförelse DIM-MMF

MMF har bevisats vara orsakat av adjuvans till vaccin. Beträffande DIM finns i nuläget en stark misstanke om ett liknande orsakssamband, eftersom det varit den enda gemensamma faktorn bland alla sjuka illrar (Figur 4). Dessutom fick en studie av kastrationsvaccin som bieffekt samma typ av sjukdomsbild.

Patologiskt skiljer sig sjukdomarna åt genom att MMF bara uppvisar förändringar i den muskulatur där vaccinationen har givits. Vid DIM kan förändringar påvisas i så gott som all typ av muskulatur. Dock uppvisar båda sjukdomarna en delvis liknande histologisk bild, så tillvida att förändringar framför allt ses i fascian till muskeln medan muskelfibrerna är normala.

Prognostiskt skiljer sig sjukdomarna åt avsevärt eftersom MMF vanligen svarar bra på kortikosteroider, medan det hittills bara gått att rädda ett fåtal DIM-patienter med en omfattande kombinationsbehandling.

SUMMARY

Disseminated idiopathic myositits in a Swedish ferret

The first diagnosed case in Sweden of disseminated idiopathic myositits (DIM) in a ferret is described. This is a very rare disease without known aetiology. DIM is characterized by a rapid progression into a terminal state. The most typical symptom is pain in muscles and reluctance for the animal to move. Histologically the disease is characterized by a neutrophilic fasciitis. Lesions can usually be found in all body musculature but most prominent in the oesophagus.

Referenser

1. Authier FJ et al. Central nervous system disease in patients with macrophagic myofasciitis. Brain, 2001, 124, 974–983.
2. Bornemann A et al. Myositiden. Pathologe, Springer Medizin Verlag, 2009, 30, 352–356,
3. Cherin P & Gherardi RK. Marcophagic myofasciitis. Curr Rheumatol Rep, 2000, 3, 196–200.
4. Garner M et al. Myofasciitis in the domestic ferret. Vet Pathol, 2007, 44, 25–38.
5. Gherardi RK. Lessons from macrophagic myofasciitis: towards definition of a vaccine adjuvant-related syndrome. Rev Neurol, 2003, 159, 2, 162–164.
6. Gherardi RK et al. Macrophagic myofasciitis lesions assess long-term persistence of vaccine-derived aluminium hydroxide in muscle. Brain, 2001, 124, 1821–1831.
7. Gherardi RK & Authier FJ. Macrophagic myofasciitis: characterization and pathophysiology. Lupus, 2012, 21, 2, 184–189.
8. Israeli E, Agmon-Levin N, Blank M, Shoenfeld Y. Macrophagic myofasciitis a vaccine (alum) autoimmune-related disease. Clin Rev Allergy Immunol, 2011, 41, 2, 163–168.
9. Mastaglia FL & Phillips BA. Idiopathic inflammatory myopathies: epidemiology, classification and diagnostic criteria. Rheum Dis Clin North Am, 2002, 28, 723–741.
10. Perricone C, Alessandri C & Valesini G. ASIA – Autoimmune/inflammatory syndrome induced by adjuvants: even and odd. Reumatismo, 2011, 63, 2, 63–66.
11. Ramsell K & Garner M. Myofasciitis in ferrets. Vet Clin Exot Anim, 2010, 13, 561–575.
12. Schoemaker N et al. Current and future alternatives to surgical neutering in ferrets to prevent hyperadrenocorticism. Vet Med, 2005, 100, 7, 484–496.
13. Shoenfeld Y & Agmon-Levin N. ASIA – Autoimmune/inflammatory syndrome induced by adjuvants. J Autoimmun, 2011, 36, 1, 4–8.
14. Vincze M & Danko K. Idiopathic inflammatory myopathies. Best Prac Res Clin Rheumatol, 2012, 26, 1, 25–45.

***GUNNEL ANDERSON,** leg veterinär, Djurkliniken Roslagstull, Valhallavägen 12 A, 114 22 Stockholm.

CARLES JUAN-SALLÉS, LV, Dipl ACVP, Noah's Path, Arquitecto Santiago Pérez Aracil 30, bajo 03203 Elche (Alicante), Spanien.

Din leverantör inom veterinärdiagnostik

TRIOLAB **inbjuder till föreläsning:**

SAA och cCRP diagnostik i praktiken

Välkommen till vår föreläsning
31 januari 2013, kl 18:00 på Bagarmossens djursjukhus.
Vi har glädjen att presentera **Mads Kjelgaard-Hansen**, DVM, PhD, Professor från Köpenhamn.

Missa inte att anmäla dig till en högaktuell och mycket intressant utbildningskväll om akutfasproteiner för hund och katt, till en kostnad av 100 kr. Vi har begränsat med platser så först till kvarn gäller.
Sista anmälningsdatum (21/1), anmälan görs via vår hemsida eller mail till info@triolab.se
För mer information om program, se vår hemsida www.triolab.se

Författaranvisningar för Svensk Veterinärtidning

ARTIKLAR TILL SVT

Svensk Veterinärtidning är ett forum för alla veterinärer och veterinärstudenter. Artiklar bör därför vara koncentrerade och utformade så att de är intressanta och förståeliga för flertalet veterinärer, oavsett specialitet.

En artikel i SVT bör inte vara längre än fem trycksidor, vilket motsvarar ca 22 000 tecken inklusive blankslag. Skriv gärna kortare. Insändare och debattinlägg får normalt inte överstiga ca 6 000 tecken, inklusive blankslag.

SLUTGILTIGT MANUS OCH GRANSKNING

Insänt manus ska vara slutgiltigt. Manuskriptet tillsänds redaktionen digitalt via e-mail (johan.beck-friis@svf.se) eller på CD. Redaktionen föredrar formatet Word för PC. Manuskript som inte skickas i elektroniskt format behandlas inte av redaktionen.

Insända veterinärmedicinska artiklar granskas av SVTs veterinära redaktörer samt av en eller flera referenter som utses av redaktionen. Bedömningen består av en granskning av arbetets allmänna kvalitet, nyhetsvärde, utbildningsvärde och presentation.

FIGURER

Figurer kan bestå av digitala bilder, diagram, teckningar, röntgenbilder, EKG-remsor etc. Digitala bilder ska vara i jpg- eller tif-format, med maximal upplösning. OBS att digitala bilder måste bifogas som separata filer i ett bildformat. Bilder inklippta i word-, powerpoint- eller andra dokumentformat går inte att använda som original för publicering. Författarna ansvarar för att illustrationsmaterial är fritt för publicering utan kostnad för tidningen.

Figurtexter

Varje figur förses med en särskild text som kan läsas oberoende av framställningen i artikeln. Figurtexterna numreras på samma sätt som figurerna i den ordning de nämns i texten.

TABELLER

Tabeller ska verka självständigt om de är motiverade, och bör inte redovisas i detalj i artikeltexten.

Varje tabell skrivs på en separat sida och förses med en kort förklarande text. Tabellerna numreras i den ordning de kommer i texten.

LITTERATURREFERENSER

Referenser i löpande text utmärks med siffror inom parentes. Referenserna numreras efter bokstavsordningen i referenslistan, inte i den följd de nämns i artikeln. Personliga meddelanden numreras inte utan nämns endast inom parentes i texten (Sven Svensson, Uppsala, pers medd 2011).

SVT publicerar normalt maximalt 25 referenser i en referenslista. Författare som av vetenskapliga skäl måste överskrida denna gräns bör sända in dels en komplett referenslista (avsedd för granskaren), dels en förkortad version för publicering. OBS att referensnumreringen ska vara identisk i båda dessa listor, den kortare har då en ofullständig uppräkning (t ex: 1, 2, 5, 7, 10 osv). Uppställningen av referenser i referenslistan ska följa det så kallade Vancouver-systemet (Uniform requirements for manuscripts submitted to biomedical journals).

Fullständiga författaranvisningar finns på hemsidan www.svf.se/sv/Tidningen/Forfattaranvisningar/.

Lycka till!

JOHAN BECK-FRIIS
chefredaktör

HANS TJÄLVE, leg veterinär, VMD, professor*

Läkemedelsbiverkningar hos djur 2011, del 4

Biverkningar rapporterade hos katt, iller, kanin och hamster

I en serie artiklar i Svensk Veterinärtidning lämnas en redogörelse för de biverkningar hos djur som rapporterats till Läkemedelsverket av landets veterinärer under 2011. I de tidigare artiklarna har biverkningarna hos häst, nöt, get, alpacka, gris och hund beskrivits. I föreliggande artikel beskrivs biverkningar som rapporterats för katt, iller, kanin och hamster.

KATT

Här beskrivs de biverkningar som rapporterats hos katt. Förutom de angivna biverkningarna finns för 2011 ett antal rapporter om negativa reaktioner både hos hund och katt i samband med att det i Sverige under ett par månader användes en 20-procentig pentobarbitallösning för eutanasi. Detta biverkningstillbud beskrivs i en av de tidigare artiklarna som rör biverkningar hos hund.

Vaccinationsbiverkningar

Det kom under 2011 in 18 rapporter rörande vaccinationsbiverkningar hos katt (Tabell 1). De flesta rör Nobivac Tricat vet/Nobivac Tricat Novum vet. Eftersom dessa vacciner har en stor användning blir dock incidensen för biverkningarna låg (0,9 rapporter per 10 000 vaccinationer).

I de flesta fallen reagerade katterna med överkänslighetsreaktioner (anafylaktiska reaktioner, anafylaxi). Oftast var de dominerande symtomen nedsatt allmäntillstånd, kräkning och diarré som i många fall var allvarlig (Figur 1). Hos några katter dominerade svullnad/ödem i huvud och trampdynor, och hos en del sågs även snuva/rinit. Reaktionerna debuterade som regel ca 30 minuter – 1,5 timmar efter vaccinationerna, men i några fall efter längre tidsintervaller. De avklingade oftast inom ett par timmar, men för vissa djur var förloppen mera utdragna. En del katter behandlades med vätska, kortison och/eller antihistamin.

Anafylaxi, eller typ I-överkänslighet, framkallas genom att antigenet (dvs någon vaccinkomponent) interagerar med IgE-antikroppar bundna till mast- ➤

Tabell 1. Översikt av vaccinationsbiverkningar hos katt under 2011.

Vaccin	Antal rapporter	Incidens[a]	Symtom
Nobivac Tricat vet/ Nobivac Tricat Novum vet	14	0,9	Hos ca hälften av katterna sågs efter någon timme nedsatt allmäntillstånd, kräkningar och diarré, i en del fall vattentunn. Hos några katter sågs ödem/erytem och klåda i huvudet (i ansiktet och runt nos och ögon) samt svullnad/ödem i trampdynorna. Hos några katter sågs även rinit/snuva. En del katter blev mycket dåliga med flera av de nämnda symtomen. Hos tre katter sågs feber och hälta/ledömhet på ett eller flera ben. En katt fick en reaktion på injektionsplatsen.
Nobivac Rabies vet	2	-	Hos en katt sågs svullnad i huvudet, blodblandade kräkningar och klåda på tassarna och på kroppen. Hos en katt sågs nedsatt allmäntillstånd, klåda i ansiktet och på öronen samt frekventa lösa defekationer.
Nobivac Rabies vet + Nobivac Tricat vet	1	-	Katten fick kräkningar som varade i ett par timmar.
Nobivac Rabies vet + Nobivac Ducat vet	1	-	Efter tre timmar sågs svullnad och klåda i huvudet, upprepade kräkningar och klåda på vaccinationsstället.

[a] *Antal rapporter per 10 000 vaccinationer.*

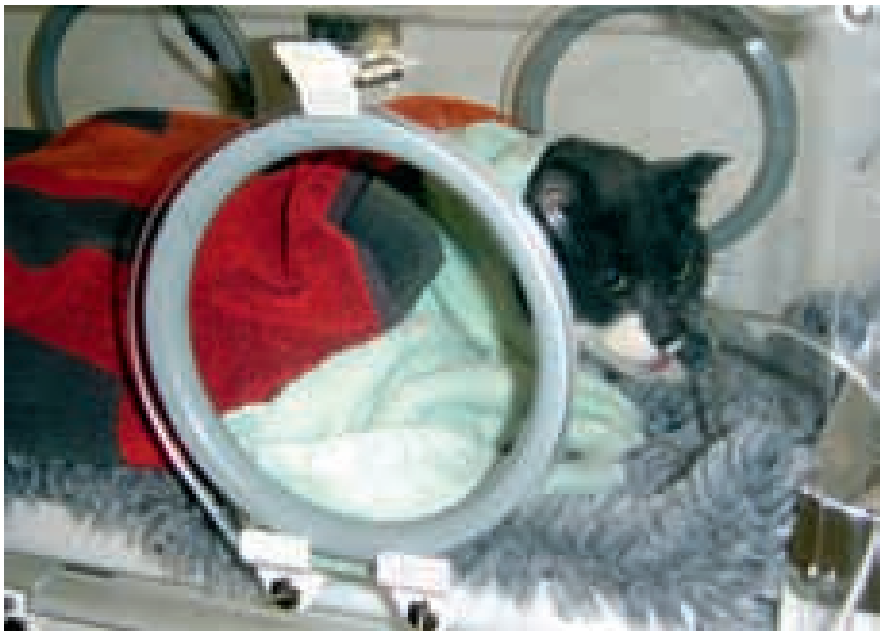

FIGUR 1. *Vid de rapporterade vaccinationsbiverkningarna fick katterna i många fall allvarliga anafylaktiska reaktioner som nedsatt allmäntillstånd, kräkning och diarré.*

➤ celler eller till basofila granulocyter. Detta leder till en degranulering av cellerna med frisättning av histamin och andra vasoaktiva aminer, som i sin tur initierar produktion av inflammatoriska mediatorer och cytokiner. Reaktioner ses huvudsakligen i vävnader som är i kontakt med kroppsytor, dvs hud, magtarmkanal och andningsvägar. Den dominerande kliniska bilden kan variera mellan species. Hos katt ses oftast effekter på mag-tarmkanalen med diarré och kräkningar. Vanligt är även reaktioner från huden (angioödem) och ibland ses symtom från andningsvägarna (rinit/dyspné). Den allvarligaste formen av anafylaktisk reaktion, dvs anfylaktisk chock, innefattar hos alla species som huvudsymtom en kardiovaskulär kollaps, som betingas av en allmän vasodilatation.

Ledpåverkan och rasfördelning

Hos tre katter som vaccinerades med Nobivac Tricat vet observerades efter en eller ett par dagar tecken på artrit, med hälta på ett eller flera ben, stela rörelser, svårigheter att gå och feber. Symtomen gick över på ett par dagar upp till en vecka. Det finns i den tidigare svenska biverkningsrapporteringen flera meddelanden om biverkningar av detta slag hos katter som vaccinerats med vaccin där en av komponenterna är attenuerat levande calicivirus (såsom i Nobivac Tricat vet). Det är känt att en del stammar av felint calicivirus har en predilektion för leder, vilket kan ge artrit (1, 2). I de fall där en kull kattungar vaccineras ses ofta reaktionerna hos någon eller några individer medan hos andra kattungar inga negativa reaktioner observeras.

Vad gäller antalet rapporter om vaccinationsbiverkningar för de olika kattraser som finns med i rapporteringen har ragdoll (Figur 2) sju rapporter, huskatt fem rapporter, helig birma fyra rapporter och korthårig europé och norsk skogkatt en rapport vardera. Ungefär en tredjedel av rapporterna rör kattungar mellan åtta veckors och fem månaders ålder, ungefär en tredjedel ett till tre år gamla katter och ungefär en tredjedel äldre katter. Det var ungefär lika många rapporter för honkatter (kastrater och icke-kastrater) som för hankatter (kastrater och icke-kastrater).

Antiparasitära medel

Det finns en rapport för Stronghold spot-on (selamektin) där det meddelas att två katter med öronskabb dagen efter varsin engångsdos blev inappetenta, vingliga, saliverade och hade nystagmus och olikstora pupiller. Den katt som hade de mest uttalade symtomen fick dropp och sondmatades sedan i drygt en vecka. Symtomen avklingade därefter successivt över längre tid. I en annan rapport meddelas att en katt fick kräkningar och diarré efter avmaskning med Milbemax vet för katter (milbemycinoxim plus prazikvantel). Selamektin och milbemycin är makrocykliska laktoner som verkar som agonister på inhibitoriska GABA- och glutamat-reglerade Cl^--jonkanaler i nervsystemet hos artropoder. Hos däggdjur begränsar blodhjärnbarriären upptaget av de makrocyliska laktonerna i CNS. I de fall där biverkningar ses hos däggdjur yttrar de sig främst i form av slöhet och ataxi och antas bero på en verkan på inhibitoriska GABA-reglerade Cl^--jonkanaler i CNS. I en del fall kan förloppen bli utdragna. För prazikvantel är negativa reaktioner sällsynta, men någon gång kan kräkningar och diarré förekomma.

I en rapport meddelas att en katt två veckor efter applikation av Profender

FOTO: WIKIPEDIA

FIGUR 2. *Kattrasen ragdoll har med sju rapporter flest vaccinationsbiverkningar för de raser som finns med i rapporteringen.*

spot-on (emodepsid + prazikvantel) inte ville äta och därefter gradvis blev alltmer anorektisk. Katten hade även sex månader tidigare fått Profender spot-on och då hade samma reaktion setts. Den rapporterande veterinären antar att reaktionerna är läkemedelsbetingade.

Exspotförgiftning

Exspot vet spot-on (permetrin) är en acaricid/insekticid registrerad för hund för behandling av artropoder (fästingar, loppor och löss). I en rapport meddelas att två katter sent en kväll av en djurägare av misstag behandlades med Exspot vet spot-on (en halv dospipett var). På morgonen dagen därpå hittades båda katterna utomhus med kramper. Katterna togs in akut på klinik. De fick där dropp och sövdes med propofol och de gavs även fenemal intravenöst, men utan effekt. Tillstånden försämrades successivt och de kissade rent blod och hade svårt att hålla temperaturen. I samråd med djurägaren togs beslut om att avliva katterna.

Permetrin, som således är den aktiva komponenten i Exspot vet, är en pyretroid som hos artropoder verkar genom att öppna spänningsberoende natriumjonkanaler i nerver, vilket leder till neuronal membrandepolarisering. Det är troligt att den neurotoxicitet man får hos katt också framkallas via en neuronal membrandepolarisering, efter att substansen tagits upp i CNS. Det är inte klarlagt varför permetrin är mer toxiskt för katt än för hund, men en möjlig orsak kan vara att katter är dåliga på att metabolisera substansen, vilket leder till förhöjda nivåer av preparatet i kroppen. En annan möjlighet är att permetrin efter epidermal administrering lättare penetrerar huden hos katt än hos hund. Det finns flera tidigare rapporter om allvarliga förgiftningar, inkluderande dödsfall, hos katter som av misstag fått Exspot vet.

Övrigt

Det finns två rapporter för katter som behandlades med Felimazol vet (tiamazol) mot hypertyreoidism. Den ena rapporten rör en katt som efter två veckors behandling med Felimazol vet fick kliande eksem runt halsen. Allmäntillståndet försämrades sedan och djurägaren valde att avliva katten. Den andra katten som behandlades med Felimazol vet blev inappetent och dehydrerad och fick förhöjda leverenzymer, ikterus och kraftig neutropeni. Prognosen bedömdes vara dålig och katten avlivades. Det anges i Fass Vet och i produktresumén att Felimazol vet kan ge ett antal biverkningar såsom svår klåda med avskavning på huvud och hals samt hematologiska avvikelser, inkluderande neutropeni. Det finns i den tidigare svenska biverkningsrapporteringen flera meddelanden om biverkningar hos katter som fått Felimazol vet.

Foto: Eivor Rasehorn

Figur 3. *Dimsyn, synrubbningar och yrsel är biverkningar som kan ses för meloxikam hos människa och kan även hos katt ha en sådan orsak.*

Två rapporter rör katter som fick Suprelorin implantat (deslorelin, en gonadotropin-releasing-hormon-receptor-agonist/GnRH-agonist/) för att framkalla minskad könsdrift. Den ena katten tappade pälsen på båda sidorna av halsen tre månader efter insättandet av implantatet. Den andra katten fick en månad efter insättandet av implantatet ett kraftigt svullet blåfärgat juver med flera nekroser. Implantatet avlägsnades och katten antibiotikabehandlades varefter juverskadan långsamt började läka ut.

Två katter som behandlades med Depo-Medrol (metylprednisolon) subkutant fick efter ca två veckor hudförändringar i form av knutor med 1,5–2 cm diameter. I en rapport meddelas att en katt som fick Propaline vet (fenylpropanolamin, ett sympatikomimetikum) efter ett par timmar fick hjärtklappning och började flåsa och drägla och lade sig på golvet. En katt som fick Baytril vet (enrofloxacin) mot en urinvägsinfektion fick en kraftig klåda. En katt som fick Synolux vet (amoxicillin + klavulansyra) mot en akut pneumoni drabbades av upprepade kräkningar.

Biverkningar av meloxikam

Det finns en rapport om en katt som vid en kastration fick Dexdomitor vet (dexmedetomidin) och som smärtlindring även fick Metacam för katt (meloxikam). Den reagerade sedan med dyspné med ansträngd bukandning och kraftigt förstärkta andningsljud. Efter att ha fått Antisedan vet (atipamezol) återhämtade den sig ganska snabbt. Det finns ett meddelande om en katt som i samband med en tandextraktion fick Metacam för katt och som därefter efter hemkomsten visade rädsla för olika saker och som även blev ostadig och fick svårt att hålla balansen. Dimsyn, synrubbningar och yrsel är biverkningar som kan ses för meloxikam hos människa och den rapporterande veterinären föreslår att symtomen hos katt även kan ha en sådan ➤

➤ orsak (Figur 3). En annan katt som under en vecka behandlades oralt med Metacam blev i slutet av behandlingsperioden nervös, spänd och rädd och den hade stora pupiller och rörde sig mycket vingligt. Katten ”rymde” sedan under ett dygn och när den kom tillbaka var den i dålig kondition. Den togs till klinik där det konstaterades att njur- och levervärdena var normala. Efter ett par timmar på kliniken dog katten. Som möjlig dödsorsak föreslår veterinären att det kan vara en förgiftning eller ett trauma, men att även effekter av Metacambehandlingen inte kan uteslutas.

Hos en katt som i samband med urineringsproblem fick Tolfedine vet (tolfenaminsyra) sågs en reaktion på injektionsstället med håravfall och fuktande hud.

ILLER

I en rapport meddelas att en iller blev mycket slö en timme efter vaccination med Febrivac DIST (vaccin mot valpsjuka innehållande ett attenuerat valpsjukevirus). Illern fick efter ytterligare 1,5 timme en anafylaktisk chock med blodiga kräkningar och blodig diarré samt hög hjärtfrekvens. Den fick Dexadreson subkutant, NaCl-dropp och amoxicillin intravenöst och blev efter ett par timmar piggare. Vid anafylaktisk chock hos iller tycks slemhinnan i magtarmkanalen vara den primära ”chockvävnaden”. Det finns i den tidigare svenska biverkningsrapporteringen ett par meddelanden om blodiga kräkningar och blodiga diarréer hos illrar som drabbats av anafylaktisk chock efter vaccinationer (3). Flera av djuren har blivit mycket dåliga, men alla har återhämtat sig (Figur 4).

En rapport rör en iller som fick Advocate spot on (imidakloprid + moxidektin) mot öronskabb. Samma dag såg ägaren att den hade ett nedsatt allmäntillstånd, darrningar och stora pupiller. Den schamponerades och återhämtade sig. Det anges i Fass Vet att överdosering av Advocate vet kan ge neurologiska symtom. Det är möjligt att denna effekt kan ses hos känsliga individer även vid normaldosering. Moxidektin tillhör gruppen makrocykliska laktoner. Dessa verkar, som beskrivits tidigare i artikeln, som agonister på GABA-reglerade Cl^--jonkanaler i CNS och kan därigenom hämma neurologiska funktioner.

KANIN

Hos två kaniner som vaccinerades med Cunivak Myxo mot myxomatos sågs sår i nacken på vaccinationsstället. En kanin som fick en injektion med Marbocyl vet (marbofloxacin) fick rörelsestörningar i bakdelen. Efter att behandlingen avslutats försvann reaktionen.

En kanin som hade en övre luftvägsinfektion och en böld, fick Baytril vet oral lösning (enrofloxacin), Metacam oral suspension (meloxikam) och Zantac oral suspension (ranitidin; syrahämmande H_2-antagonist). Den dog kort efter insatt behandling.

HAMSTER

En hamster som fick 2 ml 20-procentig pentobarbital (Pharmel) intraperitonealt vid eutanasi reagerade med smärta och obehag under ca 10–15 sekunder efter injektionen. Som angetts tidigare har denna pentobarbitallösning framkallat negativa reaktioner även hos hundar och katter.

AVSLUTNING

Rapporteringen av läkemedelsbiverkningar innebär möjligheter att upptäcka nya biverkningar hos djur och att bevaka kända negativa läkemedelseffekter. Man bör vara extra observant på nya preparat under de första åren efter introduktionen. Det finns för veterinärer, liksom för viss personal inom human hälso- och sjukvård, en författningsmässig skyldighet att rapportera vissa biverkningar. För veterinärer anges detta i Läkemedelsverkets författningssamling LVFS 2012:15, 13 § enligt följande:

”Veterinärer skall snarast rapportera till Läkemedelsverket samtliga allvarliga biverkningar hos djur, samtliga oförutsedda biverkningar hos djur, sådana biverkningar som synes öka i frekvens hos djur samt samtliga biverkningar hos människor. Rapporteringsskyldigheten gäller även misstänkta biverkningar samt biverkningar vid icke avsedd användning av ett veterinärmedicinskt läkemedel.

Veterinärer ska rapportera motsvarande biverkningar som anges i första stycket avseende humanläkemedel i veterinärmedicinsk användning.”

Det är av stort värde att de negativa läkemedelsreaktioner som ses anmäls. Rapporteringen bör ske redan vid misstanke om biverkan. Avslutningsvis vill jag tacka alla veterinärer som har skickat in biverkningsrapporter.

Foto: David Castor

Figur 4. *Det finns i den tidigare svenska biverkningsrapporteringen meddelanden om illrar som blivit mycket dåliga efter vaccinationer, men alla har återhämtat sig.*

SUMMARY

Adverse reactions reported in Sweden in cat, ferret, rabbit and hamster

This article is one in a series of papers in Svensk Veterinärtidning describing the adverse drug reactions in animals reported by Swedish veterinarians during 2011. The present article describes adverse reactions in cat, ferret, rabbit and hamster. In cat negative effects of vaccines were the most frequently reported adverse reaction. In ferret there was one report of an anaphylactic shock after a distemper vaccination. The animal showed bloody vomiting and bloody diarrhoea, which are typical symptoms at shock-reactions in ferrets. The reports in rabbits concern negative effects of vaccines and antibiotics. In hamster there was one report of a negative reaction in an animal euthanized with 20 % pentobarbital.

Referenser

1. Dawson S, McArdle F, Bennett D, Carter SD, Bennett M, Ryvar R & Gaskell RM. Investigation of vaccine reactions and breakdowns after feline calicivirus vaccination. Vet Rec, 1993, 132, 346–350.
2. Dawson S, Bennett D, Carter SD, Bennett M, Meanger J, Turner PC, Carter MJ, Milton I & Gaskell RM. Acute arthritis of cats associated with feline calicivirus infection. Res Vet Sci, 1994, 56, 133–143.
3. Tjälve H. Läkemedelsbiverkningar hos djur rapporterade under 2004, del 3, Svensk VetTidn, 2005, 57, 15, 21–26.

***HANS TJÄLVE,** leg veterinär, VMD, professor, Läkemedelsverket, Box 26, 751 03 Uppsala.

SVENSKA DJURHÄLSOVÅRDEN

Vårkonferensen 2013

Aros Congress Center
Västerås, 12-13 mars

Tisdag 12 mars

Friska djur är lönsamma djur!

Välkommen till en dag där vi sätter samman djurhälsa, produktionsuppföljning och ekonomi – både för den enskilde producenten och samhället. Deltar gör bl.a. professor Ludwig Theuvsen från Tyskland och Alberto Laddomada från EU-kommissionen, samt svenska experter och djurägare med erfarenhet av att sätta siffror på djurhälsa.

Dagen avslutas med en paneldiskussion.

Delta en dag eller på hela konferensen. Du väljer!

Priser

En dag inkl lunch och kaffe 1 600 kr exkl moms

Hela konferenspaketet inkl alla måltider
I enkelrum 4 700 kr exkl moms
I dubbelrum 4 200 kr exkl moms

Onsdag 13 mars

Gris

- Besättningsanpassad vaccination - hur ska veterinären tänka?
- Danska och norska gener - hur ska det fungera i Sverige?
- Djurvälfärd i EU med det nya regelverket

Nöt och får

Kliniskt inriktade seminarier som avslutas med workshops.

- Juverhälsa hos dikor och får
- Bäst effekt av antibiotikabehandling
- Mineraler - när, var, hur?
- Parasitologi i praktiken
- Obducera mera

Sista anmälningsdag 15/2
Anmäl dig på vår hemsida!

Kontaktperson Ulrika Andersson
Tel. 013-27 06 90, ulrika.andersson@svdhv.org

Utställare

Vill du delta som utställare?
Kontakta Lotta Pettersson
Tel. 08-725 81 39, lotta.pettersson@svdhv.org

Se hela programmet på www.svdhv.se

Besiktning av häst

Den första svenska besiktningsmanualen för häst har tillkommit som ett initiativärende inom Hästsektionen vid Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap. Innehållet är skrivet av erfarna hästveterinärer som delar med sig av sina kunskaper och personliga erfarenheter i ämnet besiktning. Boken gör inte anspråk på att beskriva det enda sättet att utföra en besiktning av häst, utan vill snarare fästa uppmärksamheten på alla de frågor som kan uppstå i en besiktningssituation.

Texterna innehåller också praktiska tips om vad man bör vara speciellt uppmärksam på i de olika momenten av besiktningen, samt hur man kan gå vidare med utökade undersökningar av olika fynd.

Boken innehåller bl a kapitel om förberedelser inför besiktning, försäkringsaspekter, identitetskontroll, undersökning av de olika organsystemen, speciella hänsyn avseende ras och användning, utökade undersökningar samt ett omfattande kapitel om juridik i samband med hästköp.

Boken kostar 275 kronor inklusive moms och exklusive porto. Beställ den via office@svf.se eller på telefon 08-545 558 20.

SVERIGES VETERINÄR FÖRBUND

SVS SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP

KAROLINA TÖRNEKE, leg veterinär, VMD, docent, senior expert*

Florfenikol – nytt antibiotikum på den svenska marknaden

Nu finns två injektionslösningar som innehåller florfenikol tillgängliga för nötkreatur och gris på den svenska marknaden. Artikeln granskar detta antibiotikum som tidigare inte varit godkänt i någon beredningsform i Sverige.

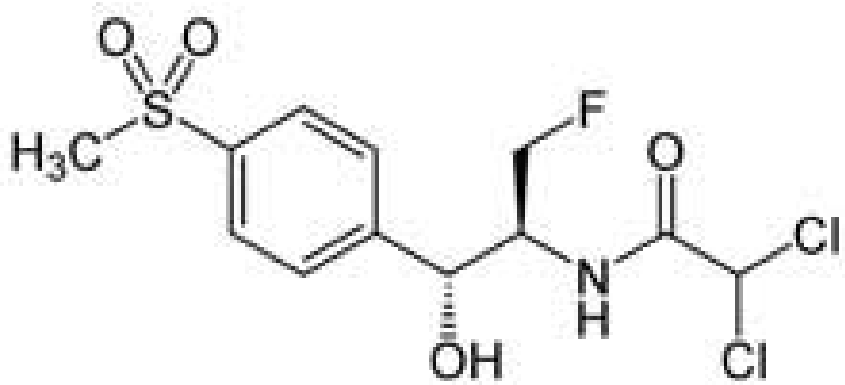

FIGUR 1. *Molekylstruktur för florfenikol. Substansen har kommit att bli "veterinärmedicinens molekyl bland fenikolerna" då kloramfenikol inte kan användas till livsmedelsproducerande djur.*

INLEDNING

Relativt nyligen har produkter innehållande florfenikol godkänts för första gången för den svenska marknaden. Florfenikol är ett antibiotikum som funnits länge i andra länder för behandling av luftvägslidanden hos nötkreatur och gris och numera finns de två injektionslösningarna Florselect och Norfenikol tillgängliga i Sverige. Det är därför aktuellt att diskutera vilken plats florfenikol kan ha i den svenska behandlingstraditionen.

MIKROBIOLOGISKA EGENSKAPER

Florfenikol är ett huvudsakligen bakteriostatiskt antibiotikum som hämmar proteinsyntes genom att binda till ribosomala subenheter hos känsliga bakterier, varvid aminosyror förhindras att bilda peptidkedjor och proteinsyntesen blockeras. Verkningsmekanismen är samma som för kloramfenikol, och florfenikol har kommit att bli "veterinärmedicinens molekyl bland fenikolerna" då kloramfenikol inte kan användas till livsmedelsproducerande djur på grund av risk för toxiska effekter som inte är dosberoende (Figur 1). Det finns därför inga gränsvärden för livsmedelsrester (MRL-värden) för kloramfenikol.

Data som presenterats i samband med en EU-procedur för en florfenikolinnehållande produkt som inte marknadsförs i Sverige anger känsligheten (MIC) för stammar av *Pasteurella multocida* isolerade från gris i EU under perioden 2000–2010 till 0,0625–2 µg/ml. MIC_{50} och MIC_{90} ligger i de flesta rapporter på 0,5 µg/ml och det finns ingen tendens till minskad känslighet över tid. Detsamma gäller för *Actinobacillus pleuropneumonie* där MIC_{range} rapporterats till 0,0625–4 med MIC_{50} varierande mellan 0,25 och 0,5 samt MIC_{90} varierande mellan 0,25 och 1 µg/ml. Liknande känslighetsmönster har även rapporterats för *Haemophilus parasuis*.

Motsvarande data för nötkreatur finns inte presenterade i detalj men det rapporteras att känsligheten är i samma storleksordning som för grispatogenerna (MIC < 2 µg/ml) för *Mannheimia haemolytica, Pasteurella multocida* och *Histophilus somni*. Någon resistens (MIC > 2 µg/ml) rapporterades inte i samband med denna EU-procedur men resistens av överförbar typ finns beskrivet i EU för aktuella agens (1, 2, 3)

FARMAKOKINETIK OCH DOSERING

Den dos som godkänts för de produkter som marknadsförs i Sverige motsvarar den dosering som föreslås internationellt, dvs för gris 15 mg/kg upprepat efter 48 timmar och för nöt 20 mg/kg upprepat efter 48 timmar. Norfenikol är även godkänt för att ges som en engångsdos på 40 mg/kg. Många florfenikolprodukter är framtagna för att kunna användas antingen som en hög engångsdos eller som en dos som upprepas en gång efter 48 timmar. Florfenikol är en huvudsakligen bakteriostatisk substans där det är viktigt att koncentrationer över lägsta hämmande koncentration (MIC) bibehålls över tillräckligt lång tid. För att uppnå önskat terapeutiskt resultat får läkemedelkoncentrationerna inte hinna falla för mycket innan infektionen är bekämpad eller nästa dos ges. Florfenikol har relativt lång halverings- ➤

Tabell 1. Tillgängliga farmakokinetiska data för produkterna på den svenska marknaden. C_{MAX} = högsta uppmätta plasmakoncentration, C = plasmakoncentration, C_{24H} = plasmakoncentration efter 24 timmar, T½ = halveringstid.

Djurslag	Dos (intramuskulärt)	C_{max}	Tid då C överstiger MIC 1 µg/ml (medelvärde)	T½
Gris	15 mg/kg	3,8–13,6 µg/ml[a]	Ca 12–24 h[a]	33,5 h[b]
Nöt	20 mg/kg	3,8 µg/ml	Ej angivet (C_{24h} = 0,7–1,4 µg/ml)[ab]	18,3 h[a]
Nöt	40 mg/kg	5 µg/ml	Ej angivet (C_{24h} = 2 µg/ml)[a]	18,3 h[a]

[a] *Norfenikol SPC*
[b] *Florselect SPC*

tid (Tabell 1) men för att ytterligare förlänga effekten så att behandlingen inte alls behöver upprepas krävs antingen en mycket hög initial dos eller en formulering med långsam frisättning av aktiv substans (*modified release formulation*). Sådana formuleringar har tagits fram med florfenikol men de finns inte tillgängliga i Sverige. Både Norfenikol och Florselect är vanliga injektionslösningar med snabbt upptag. Värdet av formuleringar med långsammare frisättning har dock ifrågasatts, då de bara tycks ge marginellt längre effektduration jämfört med konventionella beredningsformer.

Subterapeutiska koncentrationer max åtta timmar

Brytpunkten för resistens är satt till 2 µg/ml och det innebär att läkemedlen bör doseras så att bakterier som är mer känsliga än så kan behandlas effektivt. Det finns inget vedertaget sätt att räkna på sambandet mellan kinetik och känslighet för just florfenikol och de aktuella bakterierna, men som en enkel jämförelse kan man utgå ifrån att en bakterie med typiskt känslighetsmönster (MIC ≤ 1) måste vara hämmad under tillräckligt lång tid. Det får inte gå alltför lång tid efter det att koncentrationerna sjunkit så lågt att bakterierna kan växa till igen. Som riktvärde kan man uppskatta att subterapeutiska koncentrationer under mer än åtta timmar kan innebära risk för bakterietillväxt (Figur 2).

Vid dosering varannan dag bör därför koncentrationerna ligga över MIC i åtminstone 40 timmar (48 minus åtta timmar) för att det inte ska bli för långt glapp i den terapeutiska exponeringen mellan doserna. Med detta räknesätt kan det ifrågasättas om de plasmakoncentrationer som fås med de i Sverige godkända produkterna är tillräckliga (Tabell 1). De angivna värdena i tabellen avser total koncentration. De värden på plasmakoncentration som bör användas för att jämföra med MIC-värden i det här fallet är den fria fraktionen men eftersom proteinbindningsgraden är låg (13 % hos nötkreatur (5)) kan dessa värden för plasmakoncentration anses relevanta att jämföra med MIC-data. Uppgifter om aktiva koncentrationer vid tidpunkten 40 timmar efter administrering (gris 15 mg/kg respektive nöt 20 mg/kg) saknas men utifrån de värden som redovisas kan man uppskatta att terapeutiska koncentrationer (över 1 µg/ml) inte upprätthålls under tillräckligt lång tid i de djur som har lägst plasmakoncentration. Kinetikdata representerar medelvärde vilket innebär att ungefär hälften av djuren har plasmakoncentrationer som ligger under dem som redovisats i tabellen. För många individer kommer då tiden över MIC att bli betydligt kortare än 40 timmar.

Norfenikol är även godkänt för engångsbehandling av nötkreatur med luftvägsinfektioner med en högre dos (40 mg/kg). Den dosen ger en längre tids exponering som bör ställas i relation till hur lång tid bakterierna behöver utsättas för antibiotika för att infektionen ska läkas. Den tiden beror på sjukdomens svårighetsgrad men får antas vara minst tre dygn om man utgår ifrån hur långa behandlingstider som tillämpas då antibiotika administreras upprepade gånger eller via foder/vatten (4). Med en halve-

Foto: Suzanne Fredriksson

Figur 2. *Norfenikol är godkänt för engångsbehandling av nötkreatur med luftvägsinfektioner. Som riktvärde kan man uppskatta att subterapeutiska koncentrationer av florfenikol under mer än åtta timmar kan innebära risk för bakterietillväxt.*

ringstid på 18 timmar kommer koncentrationerna i de flesta individer att ha fallit till långt under 1 µg/ml efter tre dygn.

EFFEKT

De båda svenska produkterna Florselect och Norfenikol har godkänts då de visar bioekvivalens mot Nuflor. Nuflor är ett läkemedel som är godkänt i många EU-länder för behandling av luftvägslidanden hos nöt och gris. Såväl C_{max} (maximala plasmakoncentrationer) och AUC (total exponering för florfenikol i plasma) var lika och därmed kan slutsatsen dras att de båda generika har samma effekt och säkerhetsmönster som referensprodukten. Inga nya kliniska studier har utförts. Det är möjligt att få godkännande för ett generikum till en referensprodukt som finns godkänd i ett annat EU-land. Detta är en öppning i lagstiftningen avsedd att möjliggöra för förskrivare i ett EU-land att få tillgång till produkter som funnits länge på marknaden i andra medlemsländer men där det tidigare inte funnits företag som varit intresserade av marknadsföring. Det förutsätts att produkter som bedömts säkra och effektiva i ett land vid ett tillfälle också kommer att vara det på en ny marknad. I fallet Nuflor finns det mycket få publicerade studier som utvärderar effekten. Den kliniska dokumentation som ligger till grund för godkännandet i de medlemsländer som beviljat marknadsföringstillstånd ligger långt tillbaka i tiden och är inte tillgänglig för Läkemedelsverket.

Florfenikol är ett av flera antibiotika på den svenska marknaden med effekt vid luftvägsinfektioner hos gris och nöt. I Läkemedelsverkets behandlingsrekommendation *Dosering av antibiotika till gris* (4) beskrivs penicillinprokain som förstahandsval vid luftvägsinfektioner (Figur 3). Amoxicillin och tetracyklin beskrivs som andrahandsval för svenska förhållanden på grund av att dessa har bredare antibakteriellt spektrum. Florfenikol beskrivs inte i rekommendationen men får anses tillhöra den kategori läkemedel som på grund av sitt breda spektrum inte ska användas som förstahandsval. Rekommendationer är under utarbetande för nöt och behandlingsprinciperna liknar dem för gris.

FIGUR 3. *I Läkemedelsverkets behandlingsrekommendation* Dosering av antibiotika till gris *beskrivs penicillinprokain som förstahandsval vid luftvägsinfektioner.*

SÄKERHET

Antalet rapporterade biverkningar för originalprodukten Nuflor är lågt. De allvarliga biverkningarna begränsar sig huvudsakligen till anafylaktiska reaktioner efter injektion. I toleransstudier har det även dokumenterats gastrointestinala störningar såsom diarré och perianal blödning/ödem. Säkerheten har bedömts vid godkänd dosering. Säkerhetsprofilen vid en eventuell högre dosering är inte känd.

Slaktkarenstiden för Florselect vid godkänd dosering är 30 dagar (nöt) respektive 18 dagar (gris). Motsvarande siffror för Norfenikol är något längre (nöt 20 mg/kg: slakt 39 dagar, nöt 40 mg/kg: 44 dagar, gris 22 dagar) beroende på de data företagen presenterade inför godkännandet. Några karenstider för högre dosering har inte fastställts.

SUMMARY

Florfenicol is the active component in two solutions for injection, Florselect and Norfenikol, which are new veterinary medicinal products on the Swedish market. Both are generics to Nuflor, a product approved in many EU countries for the treatment of respiratory diseases in cattle and swine. The fact that these products are generics implies that their safety and efficacy has not been specifically assessed by the Medical Products Agency. Instead the approval is based on pharmacokinetic similarity with Nuflor (so called bioequivalence). Comparisons of pharmacokinetic data with MIC-data of relevant organisms indicate that after administration of the approved dose, sufficient exposure is obtained during a rather short time period. Therefore, the effect duration could be questioned dependent on the susceptibility of target pathogens and the pharmacokinetics of the individual. Florfenicol has a broad spectrum of activity and is not recommended as a first line antimicrobial against airway infections in cattle and swine.

Referenser

1. Kadlec K, Kehrenberg C & Schwarz S. Efflux-mediated resistance to florfenicol and/or chloramphenicol in *Bordetella bronchiseptica*: identification of a novel chloramphenicol exporter. J Antimicrob Chemother, 2007, 59, 951–955.
2. Katsuda K, Kohmoto M, Mikami O, Tamamura Y & Uchida I. Plasmid-mediated florfenicol resistance in *Mannheimia haemolytica* isolated from cattle. Vet Microbiol, 2012, 155, 444–447.
3. Kehrenberg C, Wallmann J & Schwarz S. Molecular analysis of florfenicol-resistant *Pasteurella multocida* isolates in Germany. J Antimicrob Chemother, 2008, 62, 951–955.
4. Läkemedelsverket. Dosering av antibiotika till gris – ny rekommendation. Information från Läkemedelsverket, suppl 1, 2011, 13.
5. Plumb DC. Veterinary drug handbook, 3rd ed. Iowa, Iowa State University Press, 1999, 326–328.

***KAROLINA TÖRNEKE,** leg veterinär, VMD, docent, senior expert, Läkemedelsverket, Box 26, 751 03 Uppsala.

ÖNSKAS KÖPA

Begagnat portabelt uljud modell Mindray M5, Mylab Esaote 30 eller motsvarande.
Ring Johan, 0705-67 60 02.

Vilken är din diagnos? – Hästsjukdomar

FIGUR 1. *Röntgenbild av knäled, höger bakben, lateromedial projektion.*

FIGUR 2. *Röntgenbild av knäled, höger bakben, kaudokranial projektion.*

En elvaårig ponny hade haft problem med patellaupphakningar till och från utan smärtsymtom, men hittades en dag med patellaupphakning och påtaglig smärtpåverkan. Fallet är beskrivet och tolkat av Ulrika Lagerquist, Universitetsdjursjukhuset, SLU, och är det första i en ny serie kliniska hästfrågor i SVT.

Shetlandsponny, valack, elva år

ANAMNES: Hästen (200 kg) hade haft problem med patellaupphakningar till och från sedan en längre tid. Patellan brukar reponera spontant och hästen hade inte uppvisat smärtsymtom i samband med dessa händelser. Dagen innan hästen undersöktes hittades den i boxen med patellaupphakning på höger bakben, den svettades kraftigt och verkade påtagligt smärtpåverkad. Hästen undersöktes av veterinär i hemmastallet och patella kunde då reponeras. På grund av smärta insattes behandling med Finadyne per os. Morgonen efter var hästen åter kraftigt smärtpåverkad och patellaupphakad på höger bakben, vilket föranledde remiss till djursjukhuset.

STATUS: Vid ankomst till Universitetsdjursjukhuset var hästen något smärtpåverkad med hjärtfrekvens 68 slag/minut. Hästen kunde ta viss belastning på höger bakben (4/5) men förmådde inte föra benet kranialt. Jämfört med vänster bakben gav höger bakben ett något kortare intryck och knä och tå var lateralt roterade medan hasspetsen var roterad medialt. Patella var upphakad men kunde relativt lätt reponeras. Patella återgick dock direkt i upphakat läge när hästen rörde sig eller sträckte benet. Hästen uppvisade inga tydliga smärtreaktioner när benet manipulerades och inte heller kunde någon krepitation höras. En kilad kloss sattes under hoven, vilket förhindrade patellaupphakning, men ändrade inte hästens ovilja att belasta benet och föra det kranialt. Distalt om knäet kunde inget onormalt palperas.

Röntgenundersökning av knä samt höftled utfördes, på stående häst (Figur 1, 2 och 3).

FRÅGA: Vilken diagnos misstänker du?

SVAR SE SIDAN 52

FIGUR 3. *Röntgenbild av höftled, höger bakben, kaudo-proximo-medial-kranio-disto-lateral oblique projektion.*

månadens epiztel

Epizteln ger denna gång en uppdatering över smittläget för infektion med Schmallenbergvirus i Sverige. Två misstänkta fall av bovin tuberkulos redovisas vidare, liksom en avskriven tuberkulosmisstanke hos hund. Texten är sammanställd av Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA). Kontaktperson är Karl Ståhl, SVA.

SCHMALLENBERGVIRUS UTBRETT I SVERIGE

I kölvattnet av den nationella tankmjölksundersökningen där antikroppar mot Schmallenbergvirus påvisades i stora delar av Sverige (Figur 1) mottar SVA och Jordbruksverket nu även många kliniska misstankar om infektion med Schmallenbergvirus. Eftersom en stor andel av den mottagliga populationen sannolikt har antikroppar efter infektion under sommaren och hösten kommer också många djur med misstänkta symtom att ha antikroppar. Detta är dock inget bevis för att symtomen orsakats av viruset, vilket är speciellt viktigt att beakta för symtom som kan ha multifaktoriell bakgrund och där orsak till problemen är svårt att identifiera, som t ex reproduktionsstörningar. Några av de kliniska misstankar som utretts är:

1. En mjölkbesättning med abortproblematik. Tankmjölk undersöktes för närvaro av antikroppar mot *Salmonella, Brucella*, BHV-1 (IBR), *Neospora* och Schmallenbergvirus. Tankmjölken var positiv med avseende på antikroppar mor Schmallenbergvirus, medan de individuella kor som aborterat var negativa avseende antikroppar i serum. Övriga tester utföll med negativt resultat.

2. Ytterligare en mjölkbesättning med reproduktionsproblem bestående av kastningar, stenfoster och dödfödda kalvar. Tankmjölk undersöktes för närvaro av antikroppar mot *Salmonella, Brucella*, BHV-1 (IBR) och Schmallenbergvirus. Tankmjölken var positiv med avseende på antikroppar mot Schmallenbergvirus. Övriga tester utföll med negativt resultat.

3. En dräktig tacka med symtom på listerios (låg ned med huvudet åt sidan) avlivades och fostret undersöktes för påvisande av Schmallenbergvirus med PCR. Tackans diagnos fastställdes patologiskt-anatomiskt till listerios med purulent placentit och Schmallenbergvirus påvisades i flera organ från lammet med PCR.

4. I en fårbesättning i Kalmar län befanns många tackor inte vara dräktiga vid ultraljuds- ➤

Telefonnumret till SVAs epizootologjour är 018-67 40 01.

Detta nummer kan enbart användas då SVAs växel är stängd, dvs utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

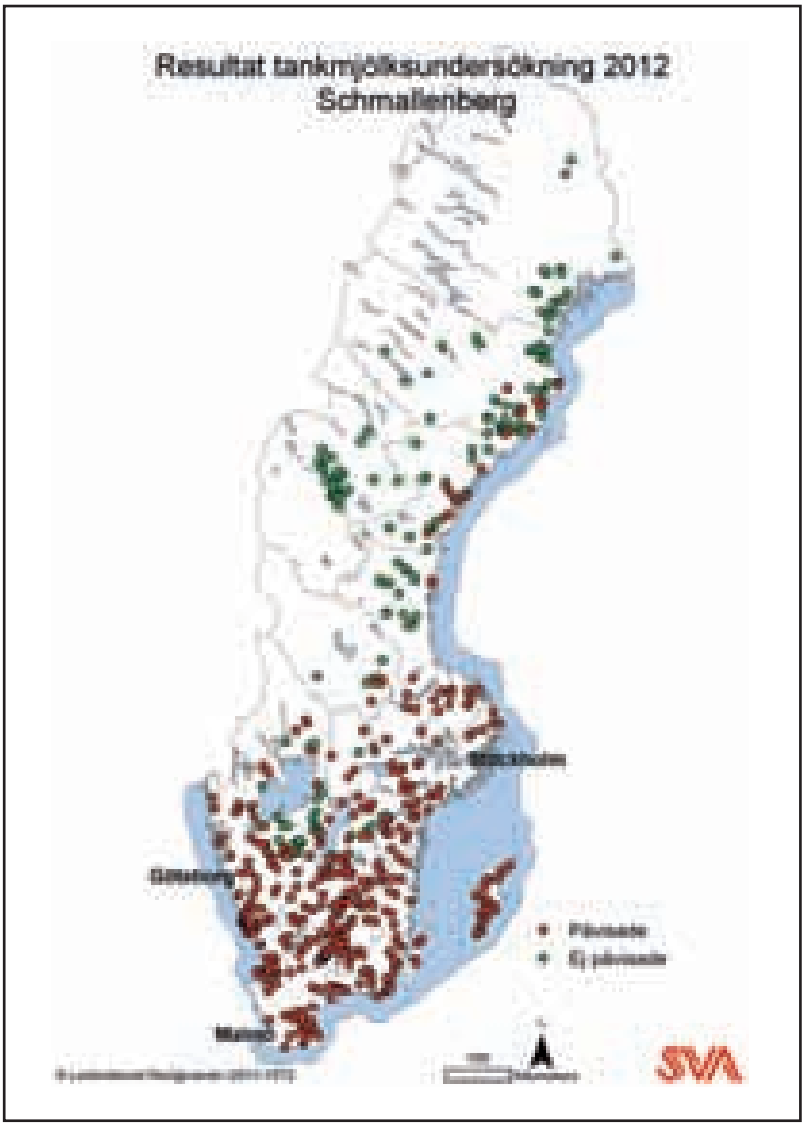

Figur 1. Utbredning av Schmallenbergvirus i Sverige i december 2012.

undersökning. Nio av tackorna undersöktes för närvaro av antikroppar mot Schmallenbergvirus i serum och åtta var positiva.

MISSTANKAR OM BOVIN TUBERKULOS

Två misstankar om bovin tuberkulos hos nötkreatur utreddes i slutet av 2012.

Vid slakt befanns en 17 månader gammal herefordtjur ha levern genomsatt med små nybildningar och en centimeterstor nybildning i mjälten, men inga förändringar sågs i lymfknutor. Prover skickades till SVA där undersökande patolog misstänkte mykobakterios och gjorde en Ziel-Nielsen färgning där mykobakterier påvisades. Odling inleddes, vilket kan ta upp till tolv veckor. Besättningen hade ett djur inköpt från Danmark och hade även utländsk arbetskraft. Enda sättet att utan odlingsresultat skilja på aviär och bovin mykobakterios är genom tuberkulintestning varför SVA i detta fall rekommenderade tuberkulintestning av hela besättningen. Utredning pågår.

I ett annat fall skickades också material för histopatologisk undersökning till SVA från slakteri. En 22 månader gammal tjur beskrevs ha kraftigt förstorade kröslymfknutor, förtjockad, stel tarmvägg i tunntarm, förstorad mjälte och något förstorad lever med onormalt fast konsistens. Undersökande patolog reagerade på beskrivningen av organen som stämmer väl överens med både paratuberkulos och tuberkulos, varför misstanke om dessa epizootisjukdomar väcktes och bakterieodling startades. Ingen epidemiologisk koppling fanns i besättningen och preliminär histologisk diagnos inväntades innan restriktioner (”spärr”) lades på besättningen. Histologisk undersökning visade högmalign multifokal granulärcellstumör/histiocytärt sarkom. Inga förändringar tydande på infektion påvisades varför epizootimisstanken kunde uteslutas.

SVA vill i samband med dessa fall påpeka vikten av att besiktningsveterinärer sänder in misstänkta ”knölar” såsom skett här. Det är en mycket viktig del av Sveriges övervakning för tuberkulos och paratuberkulos. Epizootilagens sjukdomar är anmälningspliktiga vid misstanke, vilket gäller även på slakteri.

TUBERKULOSMISSTANKE HOS HUND AVSKRIVEN

Undersökningarna av den rumänska gatuhund som omnämnts i Epizteln i SVT nr 10/12 är nu slutförda.

Hunden importerades till Sverige i april 2012 och fick i juli hög feber och förstärkta andningsljud. Röntgenundersökning ledde till misstanke om tuberkulos, eftersom förtätningar sågs på flera ställen i lungorna och flera lymfknutor var förstorade. Hundens tillstånd försämrades, varför den avlivades och obducerades. Misstanken om tuberkulos avskrevs i oktober efter negativ odling. Vid histologisk undersökning av lungorna kunde konstateras att hunden hade en mycket kraftig, utbredd akut nekrotiserande purulent aspirationspneumoni med inslag av mycket små växt- och/eller mineralpartiklar. ■

Branschmöte med riskkapitalister i fokus

TEXT: LISA HERNBLAD TEVELL

Riskkapitalägande dominerar idag en stor del av djursjukvårdsbranschen, vilket var huvudtemat för Svensk Djursjukvårds branschmöte den 22–23 november 2012. Hela 27 panelledamöter delade med sig av sina erfarenheter och uppfattningar under mötet. Diskussionerna i paneler och auditorium handlade främst om konsekvenserna av branschens pågående förändring.

Med anledning av de stora förändringarna inom smådjurs- och hästdjursjukvården bjöd Svensk Djursjukvård in till ett större branschmöte än vanligt för att samla olika aktörer och intressenter på djursjukvårdsmarknaden. Syftet var att så brett som möjligt diskutera den pågående strukturomvandlingen och göra ett avstamp framåt.

Under två dagar diskuterade närmare 140 personer branschens nya ägarförhållanden ur företagens, djurägarnas och försäkringsbolagens perspektiv. Diskussionerna berörde också de olika yrkesgruppernas roller, liksom förslaget om ett kommande ”branschsigill”.

EN FÖRÄNDRAD BRANSCH

Första sessionen handlade om företagen och på podiet satt ledare från djursjukvårdsföretag och institutioner: Fredrik Helgesson (Vettris), Ingemar Ahlin (Veterinärbolaget), Peter Dahlberg (Djursjukhusgruppen), Anders Thunberg (Evidensia), Mia Runnérus (UDS), Johan Bromée (Bromée Djursjukvård), Anette Skoog (Skara Djursjukhus) och Marie Jury (Väsby Djursjukhus).

Debatten berörde bland annat drivkrafter, affärsuppgörelser och ägarstrukturens betydelse för verksamheten.

BETYDELSE FÖR DJURÄGARNA OCH FÖRSÄKRINGSBOLAGEN

Under andra sessionen bestod panelen av företrädare för djurägarorganisationerna och försäkringsbolagen: Ewa Löwdin (Sverak), Ulf Uddman (SKK), Anders Mellberg (Svenska Ridsportförbundet), Jenny Stenberg (IF), Ursula Lige Berglund (Sveland), Christer ➤

FOTO: KENT JOENSUU

FIGUR 1. *Större och färre ägare kan ge hög vårdkvalitet men om vårdkostnaden blir för stor blir premierna så höga att djurägarna inte vill ha sina djur försäkrade, menade Pekka Olson från Agria.*

➤ Andersson (Folksam) och Pekka Olson (Agria).

Samtalet kom att handla om djurskydd, tillgänglighet på god djursjukvård över hela Sverige och den starka treenigheten djurägare–djursjukvårdsföretag–försäkringsbolag, som är en unik svensk modell och där alla delar är viktiga. Större och färre ägare kan vara bra och ge hög vårdkvalitet men om vårdkostnaden blir för stor blir premierna så höga att djurägarna inte är beredda att ha sina djur försäkrade (Figur 1).

Djurägarrepresentanterna ställde sig positiva till utvecklingen och trodde på ökad kvalitet men poängterade att det måste bli till ett pris som de är villiga att betala. De anser också att tillgängligheten är viktig men att utvecklingen bäddar för ökad tillgänglighet av vård. Man talade om begreppet primärvård och att djurägarna är en heterogen grupp där en stor del är inställda på prisvärd och lättillgänglig primärvård och inte i första hand specialistvård.

VÅRDPERSONALENS YRKESROLLER

Den tredje sessionen kom att innehålla mötets mest livfulla debatt. Tillgången på behörig vårdpersonal dominerade diskussionen och Leif Felton från Jordbruksverket redogjorde för dagens behörighetsregler för djursjukvårdspersonal.

SLUs representanter Marie Sterning (studierektor VH-fakulteten) och Anne Zeden Yverås (chef Djursjukskötarprogrammet) beskrev de utmaningar universitetet har i den rådande situationen och det grannlaga arbetet med att få institutionerna att samverka för att skapa fungerande team för djursjukvården. Katarina Norrman (RAID), Cajsa Ericson (leg sjukgymnaster) och Ann-Cathrine Sjöström (biomedicinsk analytiker) berättade om hur deras yrkesgrupper kämpar för kvalitet och kompetens och en respekterad plats i djursjukvården. Torsten Jakobsson (veterinärförbundet) och Linda Hagman (Skogs- och Lantarbetsgivareförbundet) beskrev hur arbetsmarknadens parter arbetar för att anpassa sitt strategiska arbete och sin medlemsservice till de nya spelreglerna. Särskilt berördes veterinärens nya roll och den vilsenhet många arbetsgivare idag ser hos sina nyanställda veterinärer.

ETT GEMENSAMT BRANSCHSIGILL?

Dag två ägnades åt diskussioner om kvalitet, värdegrundsbyggande och kundnytta samt hur dessa parametrar kan ingå i ett gemensamt ”branschsigill”, ett kvalitetsmärke för svenska djursjukvårdsföretag. Särskilt intressant var det att lyssna på Jonas Rodny från Riskkapitalföreningen som omkullkastade den vitt spridda uppfattningen att riskkapitalägande och värdegrundsbyggande inte går att förena. Detta förstås med anledning av att riskkapitalägande nu dominerar en stor del av djursjukvårdsbranschen.

Han berättade om de etiska regler som branschföreningen antagit. Bolagen har allt att vinna på att ha välskötta bolag som attraherar duktiga medarbetare. Han berättade också om forskningsresultat som visade högre vårdkvalitet i vårdföretag ägda av riskkapitalbolag jämfört med övriga, något som förvånade de flesta av åhörarna.

Lennart Granström, ordförande i Svensk Djursjukvårds styrelse, redogjorde för branschens kvalitetsarbete genom åren, från det gamla klassificeringssystemet under Svenska Djursjukhusföre-

Foto: Kent Joensuu

Figur 2. *Lennart Granström (till vänster) underströk att branschen måste enas kring gemensamma standarder och riktlinjer för alla medlemsföretag. Här i diskussion med Lisa Hernblad Tevell från SVS.*

Foto: Kent Joensuu

Figur 3. *2012 års branschmöte var välbesökt, från hela landet och från verksamheter av olika storlek och profil.*

ningen till dagens modell med en etik- och standardkommitté som definierar gemensamma standarder och riktlinjer för alla medlemsföretag. Lennart talade om vikten av att branschen enas kring de viktiga frågorna och utmaningarna som man står inför (Figur 2).

Gruppvisa diskussioner kring temat branschsigill visade på komplexiteten och de mångfaldiga ståndpunkterna när det gäller gemensamma regler och efterlevnadskontrollen av dessa. Underlaget från grupparbetena kommer att utgöra ett stöd i det fortsatta arbetet med att ta fram förslag till ett gemensamt branschsigill för Svensk Djursjukvård.

ARBETSGIVARNA MÅSTE STÖTTA POLICYBESLUT

Lisa Hernblad Tevell från Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap presenterade veterinärförbundets etiska regler, antagna sedan många år tillbaka, och kunde konstatera att de står sig väl även idag. Därefter gick hon igenom hur SVS arbetar med policyfrågor och hur de arbetas fram i form av SVS-projekt där en arbetsgrupp utses av SVS kollegium beroende på vilken policy det gäller. Deltagarna i arbetsgrupperna har expertkompetens inom området men man strävar också efter bredd med personer från olika verksamheter.

Hon presenterade också häst- respektive smådjurssektionens normgrupper och deras arbete. Normer tas fram i frågor där oklarhet råder, till stöd för den behandlande veterinären. De kan vara av både etisk och veterinärmedicinsk karaktär. Både policydokument och normer går att finna på veterinärförbundets hemsida. Lisa berättade också om specialistutbildningarna som SVS driver på uppdrag av Jordbruksverket.

Hon avslutade genom att framhålla hur viktigt det är med samverkan i branschen. Det är varje veterinärs individuella ansvar att följa policys och riktlinjer för både hygienarbete, antibiotikaanvändning och de etiska regler som innefattar att arbeta professionellt. Men lagar och de olika yrkesgruppernas etiska regler och policydokument bör samspela. Arbetsgivarna måste ge yrkesgrupperna utrymme för att följa uppsatta regler.

”Ligger i företagets intresse”

Företrädare för ett av de stora ägarföretagen deklarerade mycket tydligt att veterinärgruppen, vid sidan av de andra yrkesgrupperna, är oerhört viktig för företaget och att det till 100 procent ligger i företagets intresse att de följer gällande lagar, policys och etiska regler.

Oro kring vilja att remittera berördes under diskussionerna. Åtminstone ett av företagen deklarerade klart att man aldrig kommer att hindra någon att remittera dit djuret får bättre eller önskad vård. Det klargjordes samtidigt att företagen kommer att öka och vidga sin kompetens så att behovet av att remittera utom företagsgruppen minskar.

Även de andra nordiska ländernas veterinärförbund var representerade genom Hans Petter Bugge från Den Norske Veterinærforening och Gert Aagard van Hauen från Den Danske Dyrlægeforening. De bidrog med sina synpunkter och berättade hur man arbetar med certifierade kliniker enligt mall från den norske veritas.

EXTRA ÅRSSTÄMMA

Efter lunch vidtog en extra årsstämma för organisationen Svensk Djursjukvård. Förvånande nog sågs ingen representant för de omtalade lågprisklinikerna till. De närvarande ansåg att det är angeläget att så många som möjligt i branschen ansluter sig till branschorganisationen. Kanske medlemsnyttan måste framhållas ytterligare.

2012 års branschmöte var ändå välbesökt, från hela landet och från verksamheter av olika storlek och profil (Figur 3). Även om majoriteten av deltagarna bedriver smådjurssjukvård fanns även hästkliniker representerade. Att det var ett viktigt möte framgick av de närvarandes stora intresse och engagemang för frågorna. ■

Central djurförsöksetisk nämnd startar

Regeringen beslutade i december att utnämna ordförande och ledamöter för den Centrala djurförsöksetiska nämnden. Nämnden började sitt arbete den 1 januari 2013.

– Jag är mycket nöjd med att vi nu har en central djurförsöksetisk nämnd som kan pröva överklaganden och utvärdera utförda djurförsök i efterhand, säger landsbygdsminister Eskil Erlandsson i ett pressmeddelande den 17 december.

Hovrättslagmannen i Göta hovrätt Charlotta Riberdahl tar ordförandeklubban i den Centrala djurförsöksetiska nämnden. Nämndens uppgift är att pröva överklaganden av beslut som meddelats av en regional djurförsöksetisk nämnd. Centrala djurförsöksetiska nämnden ska också utvärdera genomförda djurförsök. Nämnden består av en ordförande och sex övriga ledamöter. Av de övriga ledamöterna ska fyra ha vetenskaplig kompetens och två vara lekmän. ■

TV4 vill ha veterinär hjälp för singelbönder

TV4 är nu igång och letar nya bönder till 2013 års "Bonde söker fru". TV-serien är inne på sin åttonde säsong och är ett av TV4s mest populära program. För att kunna nå ut till så många som möjligt bland dem som kan bli "2013 års bönder" vill TV4 via Svensk Veterinärtidning be landets veterinärer om hjälp att nominera lämpliga kandidater. Då många veterinärer i sin yrkesgärning träffar många bönder hoppas "Bonde söker fru"-redaktionen att veterinärkåren kan bidra med tips om tänkbara deltagare i den kommande programserien. Självklart ska den tilltänkte kandidaten ge sitt godkännande innan en nominering görs.

För att nominera en ensam bonde som vill vara med i programmet går man in på hemsidan tv4.se, där det finns mer information. Man kan antingen fylla i en ansökan på hemsidan eller skicka ett brev till: TV4, 115 79 Stockholm. Man ska då märka kuvertet "Bonde söker fru".

Sista ansökningsdag är den 27 januari 2013. ■

STARTVAC®

Vaccinskydd mot mastit:
S. AUREUS
KNS
KOLIFORMER

ATC VET-KOD QI02AB. RECEPTBELAGT.
GODKÄND SPC 11/02/09.

Tillverkare: LABORATORIOS HIPRA, S.A. Avda. La Selva, 135 - 17170 Amer (Girona) Spain. E-mail: hipra@hipra.com - www.hipra.com

MARKNADSFÖRS AV
NORDVACC AB
Box 112, 129 22 Hägersten
Tel:08-449 46 50.
Fax:08-449 46 56
E-mail:vet@nordvacc.se
Hemsida:www.nordvacc.se
NORDVACC

Krafttag mot antibiotikaresistensen

TEXT: JOHAN BECK-FRIIS

Larmen om multiresistenta bakterier och sviktande behandlingseffekt av antibiotika duggar allt tätare i vår omvärld. Även om Sverige fortfarande har en gynnsam situation tack vare förutseende förskrivare och myndigheter, ökar riskerna även här. Tre stora konferenser under hösten 2012 lyfte problemställningen på forskarnivå, på politisk nivå och på användarnivå.

– Antibiotikaresistensen är en ödesfråga för mänskligheten som inte stannar vid nationsgränser. Så inledde socialminister Göran Hägglund det första nationella antibiotikaforum som anordnades gemensamt av Socialstyrelsen och Jordbruksverket den 16 november i Stockholm. I ”one health”-andan samlades företrädare för såväl humanmedicin som veterinärmedicin i ett möte för att dra upp riktlinjerna för en nationell resistensbekämpning.

– Ingen enskild del av det svenska samhället kan lösa resistensproblematiken ensam, konstaterade socialministern. På många områden blir det mer och mer tydligt att det behövs samarbete mellan läkare och veterinärer för att bekämpa sjukdomar och resistensutveckling, fortsatte han. Hägglund föreslog att kampen skulle föras på många fronter, inte bara genom minskad antibiotikaanvändning utan via t ex förbättrade förebyggande åtgärder och forskning om nya antibiotika.

SJU GENERALDIREKTÖRER

Med på mötet var inte mindre än sju generaldirektörer från olika myndigheter: Lars-Erik Holm från Socialstyrelsen, Leif Denneberg från Jordbruksverket, Jens Mattson från SVA, Johan Carlsson från Smittskyddsinstitutet, Christina Åkerman från Läkemedelsverket, Inger Andersson från Livsmedelsverket och Eva Smith från Naturvårdsverket. Alla gav sin syn på problematiken men samtliga verkade vara överens om att utvecklingen måste vändas. Det handlar om en systemkrasch som redan har inträffat i vissa delar av världen, sade t ex Jens Mattsson.

”Friska djur behöver inte antibiotika” var ett slagord som hördes flera gånger i debatten, både från Leif Denneberg och Magnus Kindbom, statssekreterare på Landsbygdsdepartementet. Kindbom underströk att Sverige måste fortsätta att anstränga sig trots en idag bra nationell resistenssituation.

DEN TVÄRVETENSKAPLIGA ANSATSEN MÅSTE BLI STÖRRE

Ett radarpar som ansträngt sig inom sina respektive områden under många år är Christina Greko från SVA och Otto Cars från Uppsala universitet. Under såväl det nationella antibiotikaforumet som under ett internationellt symposium om bekämpning av infektionssjukdomar och antibiotikaresistens i Uppsala den 23 november framträdde dessa eldsjälar. Deras budskap var delvis dystert – antibiotikaresistensen kommer aldrig att försvinna. Resistensen är inte en tickande bomb, det är en bomb som exploderade för många år sedan.

Vi måste därför lära oss att hantera problemet. EU satsar idag stora summor på forskning för nya antibiotikasubstanser, samtidigt som man inte har några regler på humansidan om hur antibiotika ska användas. I vissa EU-länder förekommer t o m okontrollerad antibiotikaförsäljning utan receptkrav. Ännu värre är det i Kina som har en årlig antibiotikaanvändning på 138 g/person, att jämföra med Sverige som har 7 g/person och år. Den tvärvetenskapliga ansatsen måste bli större än bara djur och människa, underströk Christina Greko och Otto Cars. Vi måste blanda in såväl miljövetenskap, statsvetenskap, juridik, psykologi och sociologi, för att nämna några viktiga discipliner, menade de.

FOTO: REGERINGSKANSLIET

Antibiotikaresistensen är en ödesfråga för mänskligheten som inte stannar vid nationsgränser, sade socialminister Göran Hägglund den 16 november.

INTERNATIONELL ASPEKT

Resistensproblematikens internationella aspekt belystes på ett skrämmande sätt av Joakim Larsson från Göteborgs universitet, under såväl det nationella antibiotikaforumet som det internationella symposiet.

I ett forskningsprojekt har han undersökt miljöpåverkan runt staden Patancheru i Indien. Området är ett internatio- ➤

Otto Cars och Christina Greko är ett radarpar som under många år ihärdigt arbetat mot antibiotikaresistens inom humanmedicinen respektive veterinärmedicinen.

Joakim Larsson från Göteborgs universitet var mycket bekymrad över de enorma utsläpp av bredspektrumantibiotika som han påvisat i Indien.

➤ nellt centrum för antibiotikaproduktion, varför Joakim Larsson mätte halten ciprofloxacin uppströms och nedströms i ett vattendrag vid en av de större läkemedelsfabrikerna. Nedströms konstaterades ett utsläpp av 44 kg ciprofloxacin/dag, att jämföras med hela Sveriges förbrukning som är nio kg/dag. En enda fabrik i Indien släpper alltså ut fem gånger mer ciprofloxacin i naturen varje dag än vad vi som nation använder under samma tid. Detta är inte bara en lokal katastrof underströk Joakim Larsson, via det allt intensivare globala resandet sprider sig resistensgenerna snabbt över jorden.

BÄTTRE INFORMATION KRÄVS

Ett viktigt sätt att minska resistensspridningen är tydlig information, det var många av talarna eniga om.

Åsa Melhus, docent i klinisk bakteriologi vid Uppsala universitet, poängterade vid ett seminarium om ”one health” i Uppsala den 25 oktober att resenärer måste få adekvat smittriskinformation för olika resmål. Hennes råd för exotiska resmål generellt var ”fry it, boil it, peel it or don’t eat it”.

Susanna Sternberg från SVA påpekade under samma seminarium att smitta och resistens är flöden i kommunicerande kärl, där strömmen går från det dominerande djurslaget mot det som har lägre frekvens – inklusive djurslaget människa. Hon konstaterade också att resistens smittar, det finns tydliga samband mellan antibiotikaanvändning och resistensförekomst i olika delar av världen. För den veterinära marknaden trodde hon att det är svårt att få en ansvarsfull användning av antibiotika så länge veterinären tjänar pengar på dess försäljning.

SVA STATENS VETERINÄRMEDICINSKA ANSTALT

Jordbruksverket

Du har väl anmält dig?

Epizootisjukdomar
Vad gäller – hur gör jag?

Luleå, Umeå, Sundsvall 21–24/1, Norrköping, Uppsala 12–13/2, (efteranmälan); Jönköping, Göteborg, Karlstad 5–7/3 (sista anm. 29/1); Kristianstad, Helsingborg 19–20/3 (sista anm. 12/2)

Kursen är godkänd för att ingå i specialist-programmen sjukdomar hos gris och sjukdomar hos nötkreatur.

Läs mer om kursen och anmäl dig på
www.jordbruksverket.se/kurserochseminarier

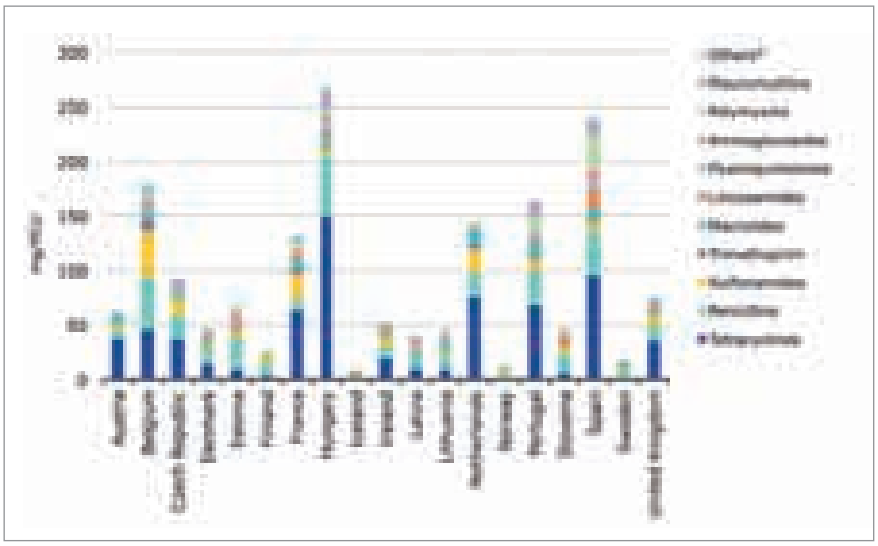

Antibiotikaförsäljning till livsmedelsproducerande djur i olika EU-länder under 2010, mätt i mg/PCU (population correction unit). Källa: www.ema.europa.eu.

SVENSKT FRAMGÅNGSRECEPT

Något att glädja sig åt mellan alla pessimistiska framtidsvisioner var ändå den svenska veterinära antibiotikaanvändningen. Sverige och Norge ligger som gröna öar i ett annars orangefärgat till rött Europa när det gäller resistensutveckling. Den statistik som Christina Greko presenterade från den europeiska läkemedelsmyndigheten EMA visade de stora skillnader som finns mellan EU-länderna (se figur). Det svenska framgångsreceptet är enligt henne engagerad djurhälsopersonal, god historisk timing (t ex av förbudet mot tillväxtstimulerande ämnen), en bred samverkan mellan aktörer och hållbara argument.

Nu gäller det att sprida detta koncept till så många som möjligt runt omkring oss och att hålla uppe vår egen gard. Hygien och smittskydd är viktiga redskap som vi måste fortsätta att förbättra, vilket många av talarna under höstens expertmöten poängterade. Inte minst veterinärförbundets policydokument om ansvarsfull antibiotikaanvändning berömdes från flera håll. Situationen i Sverige visar att resistensläget går att kontrollera, så länge alla tar sitt delansvar i den stora frågan. ■

Kungörelse om stipendium

Michael Forsgren avled den 10 januari 1987, då han befann sig i slutfasen av sina veterinärmedicinska studier.

Michael Forsgrens familj har beslutat att tillgångar, som Michael Forsgren ägde, ska överföras till en stiftelse med ändamål att främja utbildning av ungdomar inom det veterinärmedicinska området, företrädesvis projekt som inte rör sporthästar.

Stiftelsens styrelse utgörs f n av Michael Forsgrens bror Joachim Forsgren, professor Jens Häggström och ordföranden i Veterinärmedicinska föreningen Lena-Mari Tamminen.

Michael Forsgrens stiftelse utlyser härmed följande stipendier:
Under 2013 kommer att utbetalas ett totalt belopp om ca 250 000 kr fördelat på ett eller flera stipendier, beroende på vad styrelsen bedömer lämpligt vid granskning av inkomna ansökningar.

Ansökan skall inges i tre exemplar, senast 2013-03-01 till professor Jens Häggström, Box 7054, 750 07 Uppsala.

Följande upplysningar ska finnas i den maskinskrivna ansökan:
1. Sökandens namn, adress (gärna e-postadress), telefonnummer och personnummer.
2. Sökandens betyg och andra studiemeriter.
3. Uppgift om den forskning, som sökanden önskar finansiera med stipendium och vilket belopp som önskas för detta. Därvid bör anges i vilken utsträckning önskat belopp avser resor, uppehälle, forskningsmaterial etc. (Stipendiemedel för täckande av resekostnader och uppehälle för anhöriga kan inte påräknas.)
4. De särskilda upplysningar som sökanden önskar åberopa.
5. Uppgift om eventuella stipendier eller bidrag från annat håll.

Inom ett år efter utnyttjandet av det tilldelade stipendiet förväntar sig stiftelsens styrelse en redogörelse för det genomförda projektet.

Beslut om stipendieutdelning beräknas ske under våren 2013.

December 2012
Michael Forsgrens stiftelse

Rivstart för svenska Veterinärer utan gränser

Veterinärer utan gränser – Sverige anordnade ett informationsmöte i samband med 2012 års Veterinärkongress. Mötet samlade ett 30-tal deltagare. Programmet innehöll tre korta föredrag där både organisationens egna projekt och några andra spännande biståndsinitiativ presenterades.

Foto: World Habitat Research Centre

I underutvecklade delar av världen förekommer problem med att latriner/toaletter inte används även om de installerats, berättade Jörgen Fidjeland. Då gäller det att informera befolkningen om vikten av hygien.

Veterinärer utan gränser – Sverige startade med ett upprop i Svensk Veterinärtidning i oktober 2010. Efter ett första möte bildades en interimsstyrelse som under 2011 arbetade med att registrera föreningen, skriva stadgar och skapa en hemsida. Under 2012 fokuserades arbetet på att upprätta en verksamhetsplan.

Vice ordförande Lisa Persson berättade under mötet i november om utvecklingen från idé till den förening som finns idag. Förutom en äventyrsfylld resa i det administrativa har föreningen startat upp många spännande projekt. Bland annat stödjer man ett fältprojekt på ön Koh Lanta i Thailand med medicin och förbrukningsmaterial. Veterinär Lisa Schlanger kommer att tjänstgöra frivilligt på deltid vid kliniken under ett par månader i vinter.

Veterinärer utan gränser – Sverige har också startat upp ett fadderprojekt för minhundar. Föreningen samlar in pengar som sedan kan användas som förstärkning av budgeten avseende förebyggande sjukvård och personlig utrustning till hundarna. Undertecknad (JK Larsson) arbetar åt engelska MAG (Mines Advisory Group) med minhundar i Schamchamal i Kurdistan i norra Irak, och kommer att se till att medlen kommer fram. Veterinärer utan gränser – Sverige har också ordnat informationsmöten om MFS (Minor Field Studies)-projekt och deltagit i konferenser som både utställare och åhörare.

TVÅ EXTERNA FÖREDRAG

Under novembermötet berättade Jörgen Fidjeland, doktorand vid SLU, om ammoniakhygienisering av latrin och avfall i u-länder. Jörgen visade och berättade om problem i underutvecklade delar av världen med att latriner/toaletter dels inte används även om de installerats och dels inte hanteras på rätt sätt även om de används. Han visade hur man kan informera befolkningen om vikten av hygien och hur man med enkla medel kan avdöda patogener och omvandla latrininnehållet till bra och säkert gödselmedel. Grödor som gödslas ger betydligt bättre avkastning och auditoriet kunde konstatera att enkla medel och metoder kunde förbättra hygien, odling och livskvalitet i flera led.

Petra och Oliwer Wadström från företaget Solvatten höll ett föredrag om vattenrening genom företagets uppfinning där vattnet renas med hjälp av solen. Mekanismen utgörs av ett filter och en plastfilm som släpper igenom ultraviolett strålning från solen till vattnet i behållaren. Beroende på soltillgång kan reningsprocessen variera i tid mellan två till sex timmar/dunk. Varje dunk rymmer elva liter, vilket under goda

Foto: David Wadström

Mekanismen bakom Solvatten utgörs av ett filter och en plastfilm som släpper igenom ultraviolett strålning från solen till vattnet i behållaren.

förhållanden kan ge upp till 44 liter dricksvatten/dygn. Solvattens dunkar finns distribuerade i många länder i tredje världen där det finns gott om sol och begränsad tillgång på rent vatten.

Veterinärer utan gränser – Sverige inbjuder alla intresserade att ansluta sig till föreningen och/eller stödja dess verksamhet. Se www.vsf-sverige.org för vidare information.

JK Larsson
ordförande,
Veterinärer utan gränser – Sverige

noterat

SVA-app visar djursjukdomar och provtagning

Nu finns en ny SVA-app att ladda ner både för iPhone- och Androidtelefoner. Mobilapplikationen ger lättillgänglig information om ett stort antal djursjukdomar och provtagningsmetoder, liksom nyheter om smittskydd och djurhälsa. Genom att ladda ner appen "SVA" via Apples Appstore eller Googles Playbutik kan alla kostnadsfritt få tillträde till denna kunskapsbank.

– Målgrupper är veterinärer, veterinärstudenter och djurägare. Avgörande för oss när vi tog fram appen var att den skulle kunna visa all information även när man är i offline-läge – och det klarar den, säger Linda Hallenberg på kommunikationsavdelningen vid SVA.

– Vi tror att veterinärer och djurägare kommer att ha stor nytta av appen. Vi vet av erfarenhet att det kan vara svårt att t ex ta ett prov rätt och nu finns informationen direkt i telefonen för den som behöver. Vår tidigare app var uppskattad och eftersom den här är betydligt mer innehållsrik hoppas vi att den kan ge större mervärde till våra användare, säger Linda Hallenberg.

Kåsörer sökes

Veterinärtidningen publicerar sedan flera år tillbaka ett veterinärt kåseri i varje nummer. Vi vill därför gärna ha kontakt med nya veterinära kåsörer som vill publicera sig i SVT. Hör av er!

Redaktionen

När hästarnas liv är över

KAROLINA THORELL, MSc i husdjursvetenskap, projektledare*

Slakteriet är idag inte det enda alternativet i slutet av hästens liv, majoriteten av Sveriges hästägare väljer andra sätt när hästen inte ska leva vidare. Alternativ till slakt är kostsamt och kan i förlängningen få konsekvenser för djurvälfärden. Om en större andel hästar hamnar i den svenska livsmedelskedjan kan det innebära fördelar – för både hästar och hästägare.

Veterinärer kan ha en betydelsefull roll i slutet av hästens liv, t ex genom att bedöma dess fysiska status och livskvalitet för att kunna förklara situationen för ägaren. Dessutom finns ett ansvar för att hantera hästpass på rätt sätt och informera hästägare om karenstider och konsekvenser av olika behandlingar. Det är viktigt att hästägare förstår innebörden av läkemedelsbehandlingar eftersom det slutligen avgör hur hästens liv kan avslutas. För att undvika att stå oförberedd behöver hästägare ha en plan för vad som ska hända med hästen när den av någon anledning inte kan, eller ska leva längre (Figur 1)

Nuvarande hantering vid avlivning och omhändertagande av hästkroppar har ett antal brister och det skulle medföra åtskilliga fördelar att få in fler hästar i den svenska livsmedelskedjan. För att belysa dessa frågeställningar driver Hästnäringens Nationella Stiftelse projektet Hästliv i samarbete med bland annat Jordbruksverket och landets hästorganisationer.

ARBETSMETOD

Det finns lättillgängliga uppgifter om antal hästar som slaktas för livsmedelsanvändning i Sverige då Jordbruksverket

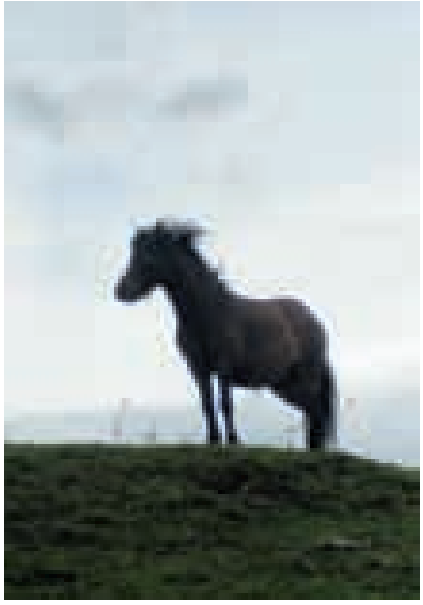

Foto: Suzanne Fredriksson

Figur 1. *För att undvika att stå oförberedd behöver hästägare ha en plan för vad som ska hända med hästen när den av någon anledning inte kan, eller ska leva längre.*

för uppgifter på området (4). Att kartlägga antalet hästar som avlivas på andra sätt än genom slakt till livsmedel är betydligt svårare eftersom det inte finns någon offentlig statistik att tillgå. För att samla in underlag till projektets analyser och även till den här texten har därför personlig kontakt tagits med de aktörer och företag som på olika sätt omhändertar döda hästar. Vid undersökningen har uppgifter om t ex begravningstillstånd inhämtats genom personlig kontakt med ansvarig person på landets länsstyrelser. Uppgifter om energiåtervinning och kremering har samlats in från VD eller annan ansvarig på respektive anläggning.

FLERA ORSAKER TILL MINSKAD SLAKT

Slakten av häst har minskat betydligt under de senaste 20 åren (Figur 2). Detta kan till viss del förklaras av förändrade regler men även skäl av personlig och känslosam karaktär kan vara väsentliga. Som mest minskade hästslakten mellan 1994 och 2000 vilket var innan krav på kontroll av hästpass vid slakt infördes.

En bidragande orsak till minskad slakt kan vara regelförändringar som innebär att nödslakt i traditionell bemärkelse i princip inte är tillgänglig. Hästar som ska användas till livsmedel måste generellt transporteras levande till slakteriet, vilket många hästägare kan

Figur 2. *Slakt av häst i Sverige 1990–2011 (4).*

uppleva som obehagligt. Idag används även fler och mer avancerade läkemedelsbehandlingar än tidigare, som tillsammans med förändringar i läkemedelsregler medför att hästar får långa eller livstids slaktkarenser.

Det genomsnittliga avräkningspriset på häst i Sverige ligger mellan fem och sex kronor per kilo, vilket innebär knappa 1 500 kronor i avräkning för en stor häst. Små hästar avräknas oftast inte alls eftersom slakteriets hanteringskostnader överstiger värdet på köttet. Sammantaget är den ekonomiska fördelen av slakt inte särskilt stor men det måste relateras till kostnaden för avlivning och omhändertagande som ofta uppgår till minst 5 000 kronor.

Enligt kontakt med Jordbruksverkets Registerenhet tog 32 slakterier i Sverige emot hästar för slakt under första halvan av 2012. En jämförelse med uppgifter i Djurtransportutredningen från 2003 (2) visar att antalet faktiskt är något fler än för tiotalet år sedan. Slakterierna är förhållandevis väl spridda över landet (Figur 3), men i vissa områden krävs en lång transport för att nå närmaste anläggning. Detta kan förmodligen göra att hästägare väljer andra alternativ.

OSÄKRA UPPGIFTER

Den senaste skattningen från 2010 visar att antalet hästar i Sverige nu uppgår till över 360 000 (3). Från det antalet visar en grov uppskattning att mellan 18 000 och 23 000 hästar borde dö varje år (1), vilket inte överensstämmer med de uppgifter som finns tillgängliga (Tabell 1).

Antalet hästar som årligen dör, slaktas eller avlivas är troligtvis högre än vad uppgifterna visar. T ex begravs med stor sannolikhet fler hästar än vad antalet tillstånd som länsstyrelserna utfärdade visar. En del tillstånd omfattar flera hästar, i vissa geografiska områden krävs inte tillstånd och det förekommer säkert att hästar begravs otillåtet. Även om ett par tusen hästar grävs ned illegalt, uppgår inte det totala antalet till vad det rimligtvis borde. Sannolikt ”försvinner” hästar varje år, mot vilket öde är okänt.

Det är allmänt känt att hästar transporteras långa sträckor inom EU för att slutligen slaktas i länder med större efterfrågan och högre avräkningspris.

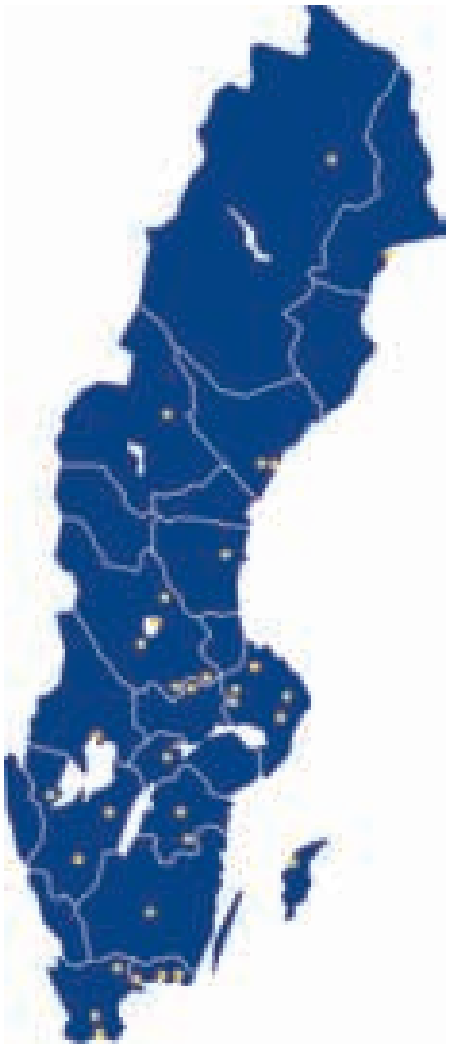

FIGUR 3. *Hästslakterier i Sverige 2012.*

Vanliga färdvägar går från Östeuropa eller Spanien till slakt i Italien. Ofta dokumenteras allvarliga djurskyddsproblem vid transporterna, t ex mycket långa transporttider, undermåliga fordon och hästar som är i dålig fysisk kondition. Verksamheten är inte bara förkastlig från djurskyddssynpunkt, den ökar dessutom risken för sjukdomsspridning. Misstanken finns att även hästar från Sverige köps upp och transporteras till slakt på liknande vis, men det saknas säker statistik som kan bekräfta i vilken omfattning detta förekommer.

KOSTSAM AVLIVNING – ETT HOT MOT DJURVÄLFÄRDEN

Många hästägare är villiga att bära en stor kostnad för avlivning och omhändertagande av hästen, men det kan också skapa problem om ägaren har dåliga ekonomiska förutsättningar. Dyra avlivningsalternativ och en känslomässig ovilja att hantera situationen kring avlivning eller slakt kan utgöra en tydlig djurvälfärdsrisk om hästägare istället lockas att skänka bort hästen eller sälja den billigt (Figur 4). Många gånger är det hästar med ett lågt ekonomiskt värde som ligger i riskzonen, som före detta tävlingshästar, äldre individer och hästar med lättare skador/lyten. Ibland blir hästar också kvar längre i verksamhet än vad de borde utifrån en medicinsk eller åldersmässig bedömning, kostnaden för att avliva hästen och dessutom ersätta den med en annan blir helt enkelt för stor.

Slakt är i nuläget det enda alternativet för den som vill eller behöver undvika en utgift och kan dessutom generera en intäkt från avräkningen på köttet. Vid slakt ställs krav på hästpass och förbud mot vissa läkemedelsbehandlingar, vilket innebär att många hästar utesluts från livsmedelskedjan för alltid. Det vore djurskyddsmässigt och miljömässigt betydelsefullt om möjligheten att använda hästen i livsmedelskedjan kunde underlättas. ➤

Tabell 1. ANTAL SLAKTADE HÄSTAR OCH HÄSTAR OMHÄNDERTAGNA EFTER AVLIVNING I SVERIGE 2011. UPPGIFTER OM SLAKT KOMMER FRÅN (4), ÖVRIGA SIFFROR ÄR INHÄMTADE VID PERSONLIG KONTAKT MED RESPEKTIVE ANSVARIG PERSON PÅ KONVEX/SVENSK LANTBRUKSTJÄNST, SVA, HÄSTKREMATORIET I MUNKA-LJUNGBY OCH SAMTLIGA LÄNSSTYRELSER.

Uppgiftskälla	Antal hästar
Slakteri	4 503
Energiåtervinning/destruktion	6 300
Kremering, SVA och Hästkrematoriet	1 636
Begravningstillstånd, länsstyrelser	1 122
Totalt	13 561

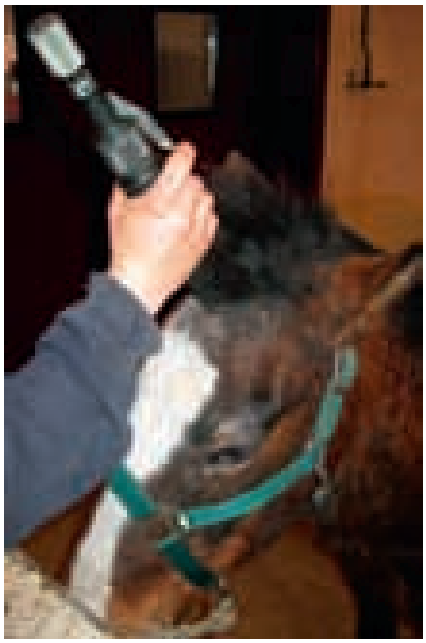

FIGUR 4. *Dyra avlivningsalternativ och en känslomässig ovilja från djurägaren att hantera situationen kring avlivning eller slakt kan utgöra en djurvälfärdsrisk.*

BRISTER I OMHÄNDERTAGANDE AV HÄSTKROPPAR

Med tanke på det hållbarhetsperspektiv som kännetecknar dagens samhälle och den klimatpolicy som hästnäringen antagit är nuvarande hantering och omhändertagande av döda hästar inte tillfredsställande. Hanteringsprocesser och diverse transporter kan bidra till en negativ klimatpåverkan och påverka närmiljön.

Energiåtervinning, även kallat destruktion, är det vanligaste sättet att omhänderta döda hästar. Vid processen krossas och mals kroppar till en homogen massa kallad biomal. Massan används som förbränningsmaterial för exempelvis fjärrvärme. Slutligen omvandlas hästens kropp till energi men dessförinnan sker flera transporter och processen är dyr, vilket måste betalas av hästägaren.

Enligt uppgifter från både SVA och Hästkrematoriet har kremering av hästar blivit allt mer populärt, en av anläggningarna har under 2012 dessutom sökt tillstånd att fördubbla sin verksamhet vilket indikerar en fortsatt ökande efterfrågan. Förutom att vara det mest kostsamma sättet att omhänderta en hästkropp är kremering också en synnerligen energikrävande process.

Enligt uppgifter vid samtal med landets länsstyrelser lämnas allt fler tillstånd för begravning av hästar. Den uppgiften bekräftas även genom att jämföra nuvarande antal med uppgifter i Djurtransportutredningen från 2003 (2). När stora djur grävs ner finns alltid en risk för kontaminering av vatten och mark trots att begravningsplatsen måste godkännas. Dessutom är medicinsk avlivning vanligt och än så länge är det relativt okänt hur de mycket giftiga avlivningspreparaten bryts ned i hästkroppen och hur de kan spridas till mark och omgivande miljö när hästen begravs. På grund av sin toxicitet utgör avlivningspreparat även en tydlig fara för personer som närvarar vid avlivningen. Veterinärer är speciellt utsatta under hantering av preparat vid dosering och injektion.

FLER HÄSTAR BORDE TILL DEN SVENSKA LIVSMEDELSKEDJAN

Ett flertal fördelar kan lyftas fram med att få en större andel hästar som går in i livsmedelskedjan. Sverige har exempelvis behov av en lättillgänglig avlivningsstruktur som passar olika ekonomiska förutsättningar och finns på ett geografiskt acceptabelt avstånd från de flesta djurägarna. Det rapporteras från bland annat Storbritannien, Spanien och USA om hästar som far illa när ägaren inte har råd att ta hand om dem. Försäljningsmöjligheterna är obefintliga och hästar släpps ut och får klara sig själva. I bästa fall blir de omhändertagna av djurskyddsorganisationer, i värsta fall innebär det svält eller transport till slakt under dåliga förhållanden.

Stora delar av världens befolkning står inför en hotande livsmedelsbrist, vilket i ett globalt perspektiv understryker vikten av att hushålla med alla tillgängliga resurser. Konsumtionen av hästkött i Sverige är inte särskilt stor, men trots det täcker inte slakten efterfrågan från bland annat charkindustrin. Samtidigt som hästkött eldas upp importeras årligen 350–400 ton hästkött till Sverige (5), ofta från Sydamerika och Kanada via Belgien. Många gånger är det kött från amerikanska hästar som slutligen når svenska köttdiskar. I USA förekommer

International Mastitis Course

COURSE OBJECTIVE
To make available to professionals the latest advances and experiences in Milk quality by prestigious international and national experts in an educational and practical format. This course is intended to provide you with the background and tools to improve both milk quality management and the profitability of the farms that you look after.

TEACHING STAFF
Torben Werner Bennedsgaard, DVM, Ph.D. Research scientist at Aarhus University, Institute of Animal Sciences, Foulum, Denmark.
Paolo Moroni, DVM, PhD. Associate Director and Sr. Research, Quality Milk Production Services (QMPS), Cornell University, USA.
Ynte Schukken, DVM, PhD. Professor and Director, Quality Milk Production Services (QMPS), Cornell University,USA.

REGISTRATION
Course is free of charge. Please RSVP by February 8th, 2013, respond by e-mail to zoltan@nordvacc.se or call +46-8-449 46 53.
For further information please visit our website **www.nordvacc.se**.

DATES & LOCATION
28th of February and 1st of March 2013

Hotel Vejlefjord, Sanatorievej 26 | DK 7140 Stouby
booking@vejlefjord.dk | www.hotelvejlefjord.dk

inte slakt av hästar till livsmedel, istället transporteras djuren långa sträckor till Kanada eller Mexiko. Under transport och vid slakt rapporteras allvarliga djurskyddsproblem och dessutom saknas en fungerande kontroll av hästarnas identitet och medicinska historia. Ökad slakt i Sverige kan minska volymen hästkött som måste importeras, vilket är fördelaktigt från hållbarhetssynpunkt och förbättrar livsmedelssäkerheten.

PROJEKTET HÄSTLIV

Syftet med projektet Hästliv är att sprida kunskap om alla tillgängliga alternativ för att avliva hästar men också att lyfta fram det svenska slaktalternativet och skapa förutsättningar för en större andel hästar i livsmedelskedjan (Figur 5). Stora utmaningar i projektet är att skapa acceptans för en diskussion kring avlivning och slakt, men också att förbättra förståelse för användning och hantering av hästpass av alla parter.

HINDER FÖR FLER HÄSTAR I LIVSMEDELSKEDJAN

Hästpasset och tidigare läkemedelsbehandlingar avgör om hästen kan slaktas till livsmedel. Behandlingar med läkemedel utan fastställt MRL-värde (Maximum Residue Limit) eller ett förlorat originalpass utesluter hästen från all framtida livsmedelsanvändning. För konsumentsäkerheten är det mycket viktigt att hästar som blir behandlade med vissa läkemedel inte hamnar i livsmedelskedjan, vilket endast garanteras om hästpass hanteras korrekt och hästägare alltid informeras om behandlingar. Hästar som anländer till slakteriet med felaktigt pass blir generellt avvisade eftersom slakterier sällan avlivar hästar som inte godkänns för livsmedelsanvändning. Ägaren blir då tvungen att åka hem med hästen eller betala för avlivning och omhändertagande på plats, vilket kan vara praktiskt omöjligt.

Hästägare vänder sig ofta till sin veterinär för att bedöma hästens fysiska status och överväga olika alternativ. Detta innebär möjligheter att belysa och diskutera frågor kring passhantering, läkemedelsbehandling och slutet av hästens liv. Det är då viktigt att lyfta diskussionen kring vilka konsekvenser de möjliga alternativen får för djurvälfärd och ekonomi, så att hästens slut blir det bästa möjliga.

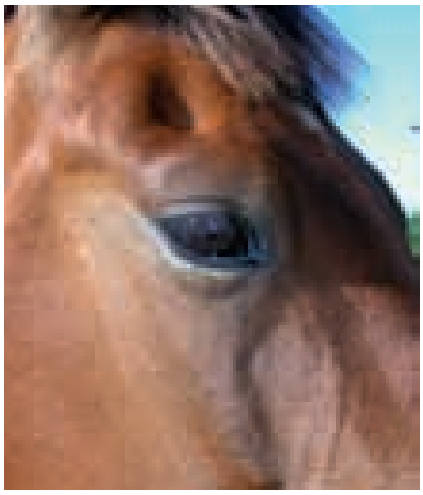

FOTO: SUZANNE FREDRIKSSON

FIGUR 5. *Ökad kunskap om olika alternativ i slutet av hästens liv kan underlätta situationen för hästägare.*

Referenser

1. Braam Å. Hästskattningarna 2004 och 2010 – En analys utifrån näringens perspektiv. Jordbruksverket & Hästnäringens Nationella Stiftelse, 2012.
2. Djurtransportutredningen. Kännande varelser eller okänsliga varor? Statens offentliga utredningar, SOU 2003:6, Fritzes, Stockholm, 2003.
3. Jordbruksverket. Hästar och anläggningar med häst 2010. Statistiska meddelanden, JO 24 SM 1101. Statistiska Centralbyrån, 2011.
4. Jordbruksverkets statistikdatabas. Sökning: Slakt av större husdjur vid slakteri, 1995–2011, häst. Jordbruksverket, 2012.
5. Statistiska Centralbyrån. Sökning: Varuimport från avsändningsland (KN 02050020, 02050080, 02050090). Statistiska Centralbyrån, 2012.

***KAROLINA THORELL,** MSc i husdjursvetenskap, projektledare, Hästnäringens Nationella Stiftelse, Hästsportens Hus, 161 89 Stockholm. E-post: karolina.thorell@nshorse.se.

Rapport från förbundsstyrelsen i oktober 2012

Veterinärförbundets styrelse träffades för sitt femte möte 2012 den 24 oktober förra året. Mötet hölls på Ultuna för att underlätta en dialog med veterinärstudenterna på SLU. Bland frågorna som diskuterades fanns just samarbetet mellan SVF och VMF men även hur de ökade kostnaderna för specialistutbildningarna ska finansieras och hur den framtida arbetsfördelningen inom djursjukvården ska se ut.

Oktobermötet hölls på VMFs kårhus för att skapa ett tätare samarbete mellan VMF och SVF. Lena-Mari Tamminen, ordförande i VMF, och Eva Olsson, studentkårens andre vice ordförande, var inbjudna och presenterade sina tankar kring arbetet inom kåren och samarbetet mellan SVF och VMF. Vidare diskuterades olika möjligheter för förbundet att bättre kunna knyta kontakter med nyexaminerade veterinärer. Bland annat föreslog VMF att förbundet kan arrangera en återföreningsträff av senaste årskursen mellan nio månader och ett år efter examen. Ett sådant möte skulle kunna vara en kombination av informationsutbyte och en social händelse, vilket borde locka många deltagare. Det diskuterades också hur unga medlemmar ska nås och engageras i förbundet.

DYRA SPECIALISTUTBILDNINGAR

Specialistutbildningarna som handläggs av SVS bidrar mycket positivt till veterinäryrkets status och utveckling och ger enskilda medlemmar en stor kunskapsökning. I samband med den utvärdering som SVS nyligen genomfört har kostnaderna för specialistutbildningarna lyfts. Förbundsstyrelsen tog därför fram en plan för hur de ska finansieras i framtiden. Enligt planen ska specialistutbildningarna bära sina egna kostnader inom tre år. Då planeras effektiviseringar genom att det skriftliga arbetet i Steg 1-specialiseringen föreslås tas bort och att tentamensformen ses över. Dessutom planeras ökningar av avgifterna om inte dessa rationaliseringar räcker för att få kostnadstäckning.

FÖRÄNDRING AV ÄGARSTRUKTUREN PÅ DJURSJUKVÅRDSMARKNADEN

Förbundsstyrelsen diskuterade återigen förändringen av ägarstrukturen på djursjukvårdsmarknaden och om, och i så fall hur, detta kommer att påverka den veterinära vardagen. Styrelsen beslutade föreslå för Svensk Veterinärtidning att göra ett reportage med information om vad som hänt och den troliga fortsatta utvecklingen under 2013.

ARBETSFÖRDELNING INOM DJURSJUKVÅRDEN

Olof Skarman och Fredrike Ritter informerade om ett möte med studenterna angående den framtida arbetsmarknaden med särskilt fokus på arbetsfördelningen mellan veterinärer/djursjukskötare/djurvårdare, men även med hänsyn till ägarförändringarna inom sällskapsdjursvården. Mötet var mycket välbesökt och många intressanta idéer och tankar kom fram. T ex önskar sig många studenter någon form av utbildningstjänst som sedan övergår i en fast tjänst efter något/några år. Ett annat förslag som många tycktes stå bakom var att förlänga tiden per patient mot att veterinären tar blodprov, sederar m m själv (utan egen sköterska i polikliniken). Att göra en del ”sköterskeuppgifter” inom ramen för en veterinäranställning verkade merparten vara positiva till, men däremot var det inte populärt att gå in i en ren djursjukskötaranställning efter veterinärexamen.

OLOF SKARMAN
ledamot i förbundsstyrelsen

Granskning av artiklar

Artiklar med vetenskapligt faktainnehåll som inkommer till Svensk Veterinärtidning granskas normalt före publiceringen. Granskningen avser artikelns saklighet och vetenskapliga uppläggning. Som regel anlitas ämnesföreträdare från Sveriges Lantbruksuniversitet eller SVA men även andra personer kan komma ifråga för olika specialområden. Redaktionen använder sig som regel inte av utländska granskare. Artiklar skrivna av svenska ämnesföreträdare utsätts endast för granskning av den vetenskapliga uppläggningen.

Redaktionen

Schemaläggning är arbetsgivarens ansvar

Om en anställd veterinär är schemalagd färre timmar än vad han/hon får lön för, är detta inte något som arbetsgivaren kan kräva ersättning för. Att schemalägga den anställde rätt antal timmar i veckan är arbetsgivarens ansvar.

FRÅGA

Jag jobbar heltid på ett djursjukhus med kollektivavtal. Min arbetsgivare har bara schemalagt mig 37 timmar i veckan och säger att jag ska betala tillbaka återstående timmar (på en 40-timmars arbetsvecka) genom att avstå övertidsersättning. Är det rimligt?

SVAR

I veterinärförbundets centrala avtal för djursjukvård och djurparker står att den ordinarie arbetstiden inte får överstiga 40 timmar i genomsnitt per helgfri vecka under en begränsningsperiod om fyra månader. Arbetsgivaren får alltså under en fyramånadersperiod schemalägga en anställd mer än 40 timmar vissa veckor och färre timmar under andra, så länge genomsnittet under de fyra månaderna inte överstiger 40 timmar. Fyramånadersintervallerna bör vara regelbundna och följa en viss logik, exempelvis tertialerna. Vid särskilda omständigheter får lokala överenskommelser göras om andra begränsningsperioder eller mått för ordinarie arbetstid.

Om arbetsgivaren väljer att bara schemalägga den anställde en del av hans/hennes tjänstgöringsgrad har den anställde ingen skyldighet att acceptera en sänkt lön eller att kvitta lönen mot övertidsersättning.

För det första ställs det höga krav för att arbetsgivaren ska ha rätt att kvitta lön. Bakgrunden är att en arbetstagare fritt ska kunna förfoga över den lön som förfallit till betalning. Arbetsgivaren kan i princip bara göra löneavdrag för en fordran om arbetstagaren har medgivit det, om kvittningen stödjer sig på ett avtal som tillåter kvittning, att fordran avser ersättning för skada som arbetstagaren uppsåtligen har vållat ”i tjänsten” (t ex förskingring eller stöld) eller att arbetstagaren har agerat i kvalificerad ond tro, dvs tagit emot lön med full insikt om att arbetsgivaren har betalat ut för mycket.

För det andra ingår det i arbetsgivarens skyldigheter att betala ut månadslön och ersättningar för eventuell övertid och obekväm arbetstid. Att schemalägga den anställde 40 timmar i veckan i genomsnitt är ingen skyldighet utan ingår i arbetsgivarens arbetsledningsrätt. Arbetstagarens skyldighet ligger i att arbeta när arbetsgivaren schemalägger och i gengäld få lön, semester etc. Schemaläggning är ingen arbetsuppgift för enskilda medarbetare om man inte är anställd för att arbeta specifikt med detta. Arbetsgivaren har således inte rätt att frångå sitt åtagande att betala ut lön bara för att han/hon inte utnyttjar sin arbetsledningsrätt.

JENNY FLORDAL
ombudsman/förhandlare, SVF

Viktigt att fylla i löneenkäten

Veterinärförbundets lönestatistik är känd för att hålla hög kvalitet och ge en trovärdig bild av medlemmarnas löner. Ska vi behålla den kvaliteten är vi beroende av en hög svarsfrekvens på löneenkäten.

Du som ännu inte har fått reda på ny lön per den 1 september 2012 fyller i enkäten utifrån aktuellt löneläge.

Om du inte har fått enkäten eller inte har möjlighet att svara via webben, meddela kansliet för att få en pappersenkät: office@svf.se, 08-545 558 20.

noterat

Nedläggningshot mot SLU i Skara

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, överväger att lägga ned filialen i Skara. En extern utredning har föreslagit att verksamheten i Skara flyttas till Uppsala. Både anställda och studenter protesterar. Den 18 december skulle SLUs styrelse ta beslut om framtiden för utbildningarna på orten men beslutet har senarelagts. 120 anställda och 400 studenter kan komma att beröras. I sitt remissvar om utredningen skriver högskolans ledning i Skara att utredningen bygger på stor okunskap om den samlade verksamhet som bedrivs i Skara: ”I Skara finns väl fungerande, starkt eftertraktade utbildningar, som finns i en miljö med riklig tillgång till studiematerial och studieobjekt och vilka är väl förankrade i näringen”, påpekar Skara-ledningen.

Enligt remissvaret står både personal och studenter bakom kritiken mot utredningen. I Skara bedriver SLU bland annat utbildning i djurskydd, etologi, djurskötsel och veterinärmedicin.

Källa: tidningen Publikt den 12 december 2012. ■

Tung kritik mot Parken Zoo

Parken Zoo i Eskilstuna får omfattande kritik i den oberoende granskning som styrelsen beställt, rapporterade P4 Sörmland den 17 december. Djurparksledningen har satsat på kvantitet istället för kvalitet, djuren får dålig stimulans och det slarvas med insamlade pengar.

Parken Zoo får kritik på i princip alla områden som den oberoende granskningsgruppen analyserat. Det gäller allt-ifrån djurhållningen och arbetet med bevarandeprogrammen till insamlingen av pengar och fortbildning av personal.

– Inom rätt många olika områden har man inte levt upp till det som förväntas av en modern djurpark, säger Bengt Röken, tidigare veterinär på Kolmårdens djurpark till P4 Sörmland. Bengt Röken är en av ledamöterna i den oberoende granskningsgrupp som tillsattes av Parken Zoos styrelse efter uppgifter om missförhållanden i TV4-programmet Kalla fakta. Gruppens slutrapport visar bland annat att arbetet med att skapa en omväxlande miljö för djuren är eftersatt och att personalstyrkan är för liten. ■

Kennelklubben anmälde distriktsveterinär

Av ett protokoll från Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård daterat den 29 november 2012, framgår att Svenska Kennelklubbens VD Ulf Uddman anmält en distriktsveterinär för bristande etik och moral vid utövandet av veterinäryrket.

Ansvarsnämnden konstaterar att ett ärende om disciplinpåföljd ska tas upp till anmälan av en tillsynsmyndighet eller av ägaren eller annan som har det eller de djur saken gäller i sin vård. Då Svenska Kennelklubben och dess verkställande direktör varken är djurägare eller djurhållare i aktuellt ärende saknar både SKK och dess VD talerätt. Ansvarsnämnden avvisade anmälan. ■

VeTA BOLAGET

VeTA-dagarna
19-21 april 2013
Helsingborg

Hud - Wetlab, Basic, Advanced, smådjur, häst

Föreläsare:
Kerstin Bergvall, Susanne Åhman, Katarina Varjonen mfl.

Vårdhygien, Ledarskap, Lab
Rehabilitering av hästar med ryggbesvär

Mer information och anmälan på www.vetabolaget.se

STIPENDIUM

Sveriges Veterinärförbunds forskningsfond
har till uppgift att understödja veterinärvetenskaplig forskning. Under 2013 kommer det ur fonden att utdelas ett eller flera stipendier på sammanlagt minst **30 000 kr.**

Ansökan om stipendium, med angivande av till vilket ändamål medlen kommer att användas, ska insändas till **veterinärförbundets styrelse före den 27 februari 2013.**

Adress:
Veterinärförbundets styrelse
Sveriges Veterinärförbund
Box 12709
112 94 Stockholm

Att tänka på vid uppsägning på grund av arbetsbrist

FVF

När ett företag ska omorganisera eller behöver dra ner på personalstyrkan bör man följa formella regler. Det viktigaste är att vara noggrann med vilken information som kan lämnas och i vilken ordning saker och ting ska ske.

Det finns en hel del att tänka på när ett företag ska omorganisera eller behöver dra ner på personalstyrkan på grund av arbetsbrist. Det viktigaste i hela processen är att vara noggrann med vilken information som kan lämnas och i vilken ordning saker och ting ska ske.

Ett första steg är att göra en omplaceringsutredning för att klargöra om det finns lediga befattningar inom företaget som den anställda kan tillträda. Om detta är fallet ska ett skriftligt omplaceringserbjudande lämnas. Om arbetstagare tackar nej ska arbetsgivaren fråga om arbetstagaren är medlem i ett fackförbund och i så fall vilket.

På ett litet företag känner ofta alla varandra, och det kan vara svårt att vara formell. Men MBL statuerar att man måste förhandla innan man fattar själva beslutet. Detta betyder att bolaget inte kan säga upp en anställd och sedan meddela facket, det är av yttersta vikt att förhandla med det berörda fackförbundet innan man lägger uppsägningen. Efter att arbetsgivaren fått information om vilket fackförbund den anställde tillhör upprättas en turordningslista tillsammans med en förhandlingsframställan som skickas till det berörda fackförbundet.

Foto: Nicole Waring

På ett litet företag känner ofta alla varandra, men MBL statuerar att man måste förhandla innan man fattar själva beslutet.

FÖRHANDLING INNAN UPPSÄGNINGEN

Om företaget har kollektivavtal ska fackförbundet kallas till förhandling innan uppsägningen. Om företaget inte har kollektivavtal och den anställde inte är med i ett fackförbund kan en skriftlig uppsägning lämnas utan förhandling. I uppsägningen ska det finnas med instruktioner om hur uppsägningen överklagas.

Under uppsägningstiden har den anställde samma anställningsförmåner som tidigare. Arbetsplikt råder under uppsägningstiden, men särskild överenskommelse om arbetsbefrielse kan träffas mellan parterna. Om den anställde blir arbetsbefriad men skaffar ett annat jobb ska inkomster som förvärvas i det nya jobbet avräknas mot lönen på den tidigare arbetsplatsen. Om uppsägningen omfattar fem eller flera anställda ska arbetsförmedlingen informeras (varslas).

ATT TÄNKA PÅ

Det finns några saker att tänka på innan en förhandling om arbetsbrist:

– Fråga om den anställde är medlem i ett fackförbund innan uppsägningen.
– Kontrollera om det föreligger företrädesrätt till återanställning.
– Kontrollera hur lång uppsägningstid arbetstagaren har.
– Kontakta Företagarnas rådgivning eller annan arbetsrättslig expertis.

Lars Nordfors
chef Företagarnas juridiska rådgivning
Företagarna

Paracetamol till hund?

Många veterinärer avråder hundägare från att använda smärtstillande preparat som innehåller paracetamol till sin hund, men på Arboga Djurklinik har man positiva erfarenheter av sådan behandling. Skribenten efterlyser nu samstämmig information angående användningen av paracetamol till hund.

insänt

Det verkar som vi veterinärer är av olika uppfattningar vad gäller paracetamolanvändande till hund. På Arboga Djurklinik har vi använt paracetamolpreparat i flera år som komplement till NSAID-behandling postoperativt, utan att se några bieffekter. Vi grundar vår inställning på information som delgivits oss på olika möten och konferenser och i litteraturen.

STÖD FÖR ANVÄNDNING TILL HUND

BSAVA (British Small Animal Veterinary Association) har givit ut en farmakopé, ”BSAVA Small Animal Formulary”, innehållande humanpreparat som kan användas till djur. I femte upplagan från 2005 (2) finns doseringsanvisningar för paracetamol åt hund utan några som helst förbehåll. Dessutom ordnade svenska intresseföreningen för anestesi, ”VetVentilen”, en kurs 2008 i anestesiologi och analgesi (1). Som huvudföreläsare anlitades Derek Flaherty, Dipl ECVA, från Glasgow University. Han tog där upp användandet av paracetamol till hund (se Vetventilens hemsida www.vetventilen.se under ”senaste nytt”). Derek Flaherty hade inga invändningar eller betänkligheter mot att använda paracetamol åt hund utan tyckte snarare att substansen fungerar utmärkt som tillfällig smärtlindring. Han påpekade dock att det inte finns några långtidsstudier gjorda på paracetamol (1).

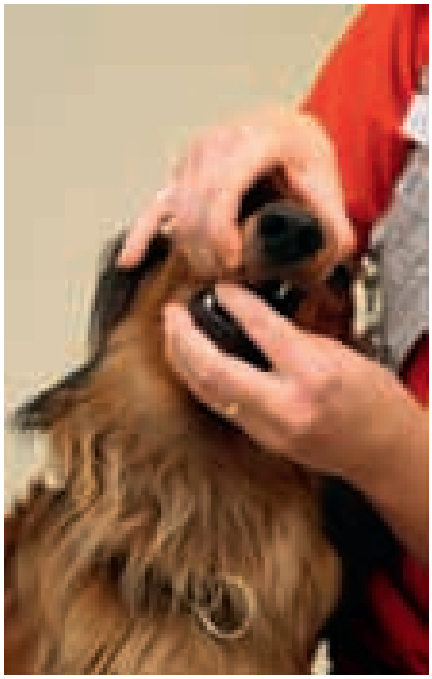

Det råder olika uppfattningar bland veterinärer om paracetamolanvändande till hund, vilket insändaren tycker bör åtgärdas.

Eftersom SLUs hemsida avvisar paracetamol till hund (3) talade jag med Bernt Jones, professor i klinisk kemi, om detta i maj 2012. Han var av samma uppfattning som BSAVA och Derek Flaherty och kan inte se några hinder att använda detta till hund.

MOTSTRIDIGA BUDSKAP

Det som föranleder den här insändaren är att en av våra patienter hade givits paracetamol på uppmaning av veterinär. Då djurägaren frågade en annan klinik om det var ok uppmanades han att skyndsamt ta sig till ett djursjukhus för ”magpumpning” av hunden.

Nu efterlyser jag en vederhäftig information angående paracetamol som alla veterinärer kan känna sig komfortabla med. Det uppstår minst sagt pinsamma situationer då olika djursjukhus/kliniker är av diametralt olika uppfattning. En uppgift som jag hoppas att Smådjurssektionens normgrupp kan ta tag i.

Referenser

1. Anonym. Liten sammanfattning av VetVentilens vårkurs 2008. www.vetventilen.se, läst den 12 december 2012.
2. Tennant B. BSAVA Small Animal Formulary, British Small Animal Veterinary Association, 5 th ed. 2005.
3. Universitetsdjursjukhuset. Vad gör du när olyckan är framme? – Förgiftningar. Vet du vad som är farligt för ditt djur? www.slu.se/sv/universitetsdjursjukhuset/smadjurskliniken/rad-om-sjukdomar, läst den 12 december 2012.

LAGE BELLSTRÖM
specialist i hundens och kattens sjukdomar
Arboga Djurklinik

All diabetesbehandling måste individanpassas

Dietisten Ylva Gefvert skrev i SVT 14/12 en insändare om att diabeteshundar kan kräva fler än två fodergivor per dag och att instruktionerna i Fass Vet angående Caninsulin vet är fel. Lena Malmgren från MSD Animal Health påpekar att texten i Fass Vet inte förbjuder fler än två fodergivor per dag men att alla scenarier inte kan täckas i instruktionerna.

replik

Det är helt riktigt som insändaren skriver att diabeteshundar kan kräva fler än två fodergivor per dag. Diabetes är en komplex sjukdom som kräver en individuellt anpassad behandlingsregim för varje enskilt djur och det går inte att följa en färdig mall.

Informationen i Fass Vet är dock inte felaktig. Den information som står i Fass Vet grundar sig på de studier och den dokumentation som granskats och godkänts av Läkemedelsverket och som ligger till grund för registreringen. Läkemedelsföretagen får och kan inte skriva något annat än vad resultaten av studierna visar. Rekommendationen i Fass Vet grundar sig på studier som genomförts med dosering av Caninsulin vet en eller två gånger dagligen och samtidig fodergiva. Många hundar fungerar utmärkt på dessa rekommendationer, men i de fall det behövs bör mellanmål ges. Det är absolut inte förbjudet, vilket inte heller påstås.

FASS-TEXTEN ÄR EN REKOMMENDATION

När ett läkemedel registreras är det inte möjligt att göra så många studier att det täcker alla scenarier. Då diabetes är en komplex sjukdom är texten för Caninsulin vet en rekommendation att utgå ifrån. Djuret måste självklart följas upp med kliniska undersökningar och behandlingen justeras utifrån hur patienten svarat på behandlingen.

Vid i princip all läkemedelsbehandling, dvs inte bara Caninsulin vet, kan behandlingsregimen behöva individanpassas och justeras, vilket i sin tur innebär att man ibland frångår Fass-texten. Faktorer som avgör kan t ex vara djurets kliniska status, kraftigt påverkat allmäntillstånd, njurinsufficiens, andra sjukdomar eller läkemedel etc.

LENA MALMGREN
VMD, docent
veterinärmedicinsk chef
MSD Animal Health

SVENSKA SÄLLSKAPET FÖR VETERINÄR OFTALMOLOGI
SWEDISH SOCIETY OF VETERINARY OPHTHALMOLOGY

SSVO och Ögonpanelen inbjuder till

ÅRSMÖTE
Fredagen den 22 mars 2013 kl 13:00, Nova Park, Knivsta

FÖRELÄSNING
Lördagen den 23 mars 2013 kl 8:30–17:00

Immunotherapy
Michael Day

Alla ögonintresserade kolleger är välkomna till föreläsningarna.
Anmälningsblanketter skickas till medlemmar via mail.
Mer information finns på vår hemsida www.ssvo.se.

Ansvarsärende

Intygade felfri munstatus trots utdragna tänder

En djurägare anmälde veterinären XX för felbehandling av hennes hund, men veterinären bestred anmälan.

ansvarsärende

DJURÄGARENS ANFÖRANDE

Under våren beslöt anmälaren sig för att köpa en pudel på villkor att den säljande kenneln stod för tandsanering, då pudelns tänder såg bedrövliga ut. Hunden var då fyra år och nio månader gammal. Kennelägaren lovade att de skulle ordna det samt stå för betalningen. De fick tid hos veterinär XX torsdagen den 5 maj. Därefter skulle köparen hämta och betala för hunden den 8 maj. När hon hämtade hunden tittade hon på tänderna och hon tyckte att de fortfarande såg dåliga ut, men kennelägarna bedyrade att de hade fått hunden behandlad.

Väl hemma hade köparen stora svårigheter att få hunden att äta. Den tog maten i munnen men spottade därefter ut den igen. Köparen märkte också att hunden luktade väldigt illa ur munnen. Efter cirka en och en halv månad bokade hon tid hos en annan veterinär för munsanering av hunden den 2 augusti. När köparen hämtade hunden hade veterinären dragit ut tolv tänder och tagit mycket tandsten. Hunden hade även rotspetsinflammation och fick äta antibiotika i 14 dagar. Veterinären ansåg inte att hunden kunde få så dåliga tänder mellan den 5 maj och den 2 augusti.

Köparen kontaktade kenneln för att få ersättning för fakturan, men de nekade blankt. Hon kontaktade även veterinär XX då hon ansåg att han kunde ersätta henne för fakturan men XX stod fast vid att han gjort vad han skulle. Vid köpet av hunden fick köparen ett veterinärintyg där hundens tandstatus har noterats som ”u a”.

Köparen yrkar att få tillbaka de 2 200 kronor som hon betalade den 2 augusti hos den andra veterinären för hundens tandbehandling. Hon har skickat in hundens utdragna tänder som bevis.

VETERINÄRENS ANFÖRANDE

Den 5 maj undersökte, behandlade och besiktigade XX den av kenneln ägda dvärgpudelstiken. Undersökningen innefattade allmänundersökning med vägning av hunden. Behandlingen utgjordes av kontroll av tandstatus och ultraljudsbehandling, efter sedering, på grund av

IAVC

VETERINARY CHIROPRACTIC

International Academy of Veterinary Chiropractic
The Original Basic Veterinary Chiropractic Course

Course Dates:
Module I Sacropelvic: April 3rd – 7th, 2013
Module II Thoracolumbar: May 1rst – 5th, 2013
Module III Cervical: June 19th – 23rd, 2013
Module IV Extremities: August 7th – 11th, 2013
Module V Integrated: September 11th – 15th, 2013

Instructors:
Dr. Dennis Eschbach (USA), Dr. Donald Moffatt (CAN),
Dr. Heidi Bockhold (USA), Dr. Sybil Moffatt (GER) and others.

Location: Sittensen, Northern Germany
Course language: your Choice of English or German
Course fee: €5250, Individual modules: €1100

Please check our course dates for the IAVC Basic Course also taught at the AECC College in Bournemouth/England!
Further information: www.i-a-v-c.com

International Academy of Veterinary Chiropractic
Dr. Donald Moffatt
Dorfstr. 17, 27419 Freetz, Germany.
Tel: +49 4282 590099, Fax: +49 4282 591852
E-mail: info@i-a-v-c.com

omfattande tandstensangrepp enligt försenad plan. Besiktningen var en allmän besiktning enligt Sveriges Veterinärförbunds blankett för besiktning av hund, eftersom hunden skulle säljas efter några dagar. Besiktningen utfördes både före sederingen och efter densamma när antidoten haft verkan. XX anser att han gjorde ett fullgott arbete vid ingreppet. Anmälaren var inte på plats när undersökning, behandling och besiktning ägde rum och kan därför inte uttala sig om hur situationen på XXs smådjurspraktik var den aktuella dagen.

Hunden hade sedan länge haft dålig tandhälsa med tandsten och tandlossning. Enligt journalen hade hunden varit föremål för tandstensbehandling och utdragning av tänder hos XX dels den 10 augusti och dels den 22 november året innan. Sammanlagt hade XX extraherat åtta tänder vid dessa tillfällen. Hunden var kallad för ny kontroll och eventuell behandling till den 7 mars men besöket blev av först den 5 maj.

För XX är det inte förvånande att hunden ånyo hade tandsten och tandlossningsproblem cirka tre månader efter behandling. Denna åkomma har alltid en individuell prägel och variationen är stor mellan hundraser, ålder och utbredning. Hunden har haft omfattande tandstensbenägenhet. Uppkomsten, utbredningen och tillväxthastighet kan i viss mån påverkas av hundras, utfodring och munvård. Många dvärgpudelhundar har stor benägenhet för tandsten.

Vid besöket hos en annan veterinär den 2 augusti blev hunden sövd och munsanerad varvid tandsten åtgärdades, tolv tänder extraherades och rotspetsabscesser behandlades med antibiotika. Enligt anmälarens uppgift ansåg den andra veterinären att ”så dåliga tänder får man inte mellan den 5 maj och 2 augusti”. XX har förtroende för sin kollegas kompetens som yrkesman. Kollegan har emellertid inte verifierat det påstådda uttalandet i ett underskrivet intyg, vilket XX kan förstå. Det är enligt vetenskap och beprövad erfarenhet ytterligt delikat att utfästa retrospektiva tidsaspekter på uppkomna åkommor, särskilt munhåleaffektioner. Vad som kan gälla för en hund för två månader kan jämföras med en annan för t ex sex till åtta månader. XX anser således att de uppkomna förändringarna kunde uppträda tre månader efter behandling.

JORDBRUKSVERKETS YTTRANDE

Jordbruksverket anser att avseende journalföring och intygsskrivning har veterinär XX agerat försumligt.

Av 3 § 7 kap Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2009:85) om operativa ingrepp samt skyldigheter för djurhållare och personal inom djurens hälso- och sjukvård framgår att vid behandling med läkemedel ska journalen innehålla uppgifter om läkemedlets namn, styrka, dosering och behandlingstidens längd. Flera av dessa uppgifter kan man inte utläsa av XXs journal.

Veterinär XX har dessutom enligt handlingarna i ärendet intygat att munhåla, tänder och svalg är utan anmärkning, trots att ett stort antal tänder saknades hos hunden.

ANSVARSNÄMNDENS BEDÖMNING

Ansvarsnämnden har inte möjlighet att pröva skadeståndsanspråk. Anmälarens yrkande om ersättning avvisades därför.

I likhet med Jordbruksverket anser däremot ansvarsnämnden att XX agerat försumligt avseende journalföring och intygsskrivning på det sätt som verket redovisat i sitt yttrande. Nämnden ser särskilt allvarligt på att XX medvetet lämnat oriktiga uppgifter i intyget avseende hundens munstatus. Felen är sammantaget så allvarliga att XX inte kan undgå en disciplinpåföljd, vilken beslutades stanna vid en erinran.

JOHAN BECK-FRIIS

SVENSKA DJURHÄLSOVÅRDEN

Vi söker en veterinär för projektanställning med placering i Linköping och intresse för :

FÖREBYGGANDE DJURHÄLSOVÅRD - NÖT OCH FÅR

Svenska Djurhälsovården AB är ett veterinärt rådgivningsföretag som bedriver hälsovård för nötkreatur, får och grisar. Vi arbetar med djurhälsofrågor både på besättningsnivå och ur ett nationellt perspektiv.

Vi söker en veterinär med intresse för lantbrukets djur för arbete med köttproducerande nötkreatur och får. Tjänsten är en projektanställning under 2013 på 80-100 %. Arbetet som djurhälsoveterinär innebär hälsovårdsarbete i anslutna besättningar men även att exempelvis skriva artiklar, utbilda djurägare och hålla föredrag. Tidigare erfarenhet av förebyggande djurhälsovård är meriterande. Tillträde omgående eller efter överenskommelse.

Mer information om Svenska Djurhälsovården finns på www.svdhv.se.

Har du frågor om tjänsten är du välkommen att ringa chefveterinärerna Anita Jonasson (nöt) på telefon 013-27 02 15 eller Andrea Holmström (får) på telefon 018-16 76 24. Facklig företrädare är djurhälsoveterinär Michael Stampe (0480-573 51).

Välkommen med din ansökan till lotta.pettersson@svdhv.org eller Svenska Djurhälsovården, Kungsängens Gård, 753 23 Uppsala, senast 2013-02-08.

Vi vill att du i din ansökan anger när du kan börja hos oss.

Vilken är din diagnos? – Svar

SVAR

Röntgen av knäled höger bakben (Figur 1 och 2) visar kaudalt ca 10 mm distalt om femorotibialleden att tibia har en distinkt spetsig utlinjering, vilket bedöms som normal variation. För övrigt inga påvisade förändringar. Röntgen av höftled höger bakben: Caput femoris är placerad lateralt om och utan kontakt med pelvis (Figur 4). Diagnos: höftledsluxation på höger bakben.

På grund av hästens storlek placerades röntgenröret dorsalt istället för ventralt vid röntgen av höftleden. Detta medför en något sämre bildkvalitet då avståndet mellan leden och röntgenplåten blir längre. Ytterligare projektioner togs men dessa blev inte av diagnostisk kvalitet på grund av den stora muskelmassan i området.

ALLMÄNT OM HÖFTLEDSLUXATION HOS HÄST

Höftledsluxation är en ovanlig skada hos hästar då leden skyddas av en kraftig överliggande muskulatur, flera starka ligament och en djup acetabulum. Prevalensen är dock högre hos ponnyer och miniatyrhästar jämfört med stora hästar (4).

Vanligaste orsaken till höftledsluxation hos häst är trauma, t ex ett fall där hästen landar på knäet med femur i vertikalt läge eller om den fastnar med bakbenet i grimman.

Patellaupphakning kan potentiellt orsaka en höftledsluxation då muskulaturen kontraherar kraftigt för försök till flexion av benet när knäet är låst i extension. En höftledsluxation kan sedan sekundärt orsaka patellaupphakning på grund av femurs nya kraniodorsala och lateralt roterade position. Höftledsluxation kan också ske till följd av fraktur av ileumskaftet, vilket är vanligare hos stora hästar jämfört med ponnyer, och som en komplikation vid helbensgips.

Kliniska symtom är bland annat en anamnes med blockhälta i samband med trauma, benet uppfattas som ”kortare”, tå och knä är ofta lateralt roterade, hasspetsen medialt roterad och steglängden förkortad kranialt. Trochanter major på femur kan uppfattas som mer prominent och ibland hörs krepitation från bäckenområdet. Kliniskt är diagnosen relativt lätt att ställa men kan vara svår att skilja från en fraktur av femurhuvudet.

Stängd reponering kan vara mycket svårt och kräver allmän anestesi och kraftig draghjälp. Reluxation sker i 80 procent av fallen (4) på grund av omfattande mjukdelsskador (ledkapsel, ligament, muskulatur) i området. Fallbeskrivning finns (2) där man med gott resultat immobiliserat benet några dagar med en ”Ehmer sling” (benet bandageras upp i flexat läge med höftleden något abducerad) i anslutning till en stängd reponering. Bandageringen innebär dock risker för tryckskador och nedsatt cirkulation i den distala extremiteten och tolereras inte alltid av hästar.

Öppen reponering med kirurgisk stabilisering av leden är oftast nödvändig. Det finns ett antal beskrivna metoder så som transartikulär Steinmann pin, ischio-ilial pin och toggle pin teknik (5) men även mer drastiska metoder som total höftledsplastik (frieserföl av dvärgväxt) och ostektomi av femurhuvudet.

Oavsett vilken metod man väljer bör åtgärden göras så

FIGUR 4. *Detalj av Figur 3: Caput femoris är placerad lateralt om och utan kontakt med pelvis.*

FIGUR 5. *Ett ca 25 cm snitt lades över höftledsområdet och efter separation av överliggande muskulatur kunde femurhuvudet reponeras med hjälp av dragkraft.*

fort som möjligt, då det är svårare att reponera leden ju längre tiden går och riskerna för mer omfattande sekundära brosk- och mjukdelsskador ökar.

Prognosen för en vuxen stor häst anses mycket dålig. Mindre ponnyer och miniatyrhästar har en något bättre chans och kan ges en rimlig prognos för avel eller som sällskapshäst. Enstaka fall finns dokumenterade där hästar återgått till arbete. Om leden inte reluxerar inom tre månader efter reponering är chanserna för att den stannar intakt bättre (1), men risken för artrosbildning på sikt är stor.

DETTA FALL

Ägaren till hästen hade inga krav på brukbarhet utan kunde nöja sig med en sällskapshäst, förutsatt att den på sikt kunde leva ett liv i hage med god livskvalitet. Hästen var lugn i temperament och vid gott allmäntillstånd vilket gjorde att behandlingsförsök kändes motiverat och etiskt korrekt.

Hästen lades under allmän anestesi (guaifenisin för muskelrelaxation) i vänster sidoläge och stängd reponering utfördes. Reluxation skedde dock ganska omgående vilket gjorde att en prostetisk kapselteknik fick utföras, modifierad från den som beskrivits av Kuemmerle och medarbetare (3). Ett ca 25 cm böjt snitt lades över höftledsområdet och efter separation och partiell transsektion av överliggande muskulatur kunde femurhuvudet identifieras och reponeras med hjälp av dragkraft (Figur 5). Inga frakturer i området kunde ses eller palperas. Två 4,5 mm malloelarskruvar med brickor placerades i acetabulums kraniala kant och två lateralt på femurs hals. En icke absorberande, polyfilament sutur (Fiberwire nr 5) placerades sedan i en åtta mellan skruvarna. Implantatet spändes ytterligare med benet något abducerat.

För att undvika reluxation orsakad av patellaupphakning gjordes i samband med operationen även en desmotomi av patellas mediala raka band. Ponnyn fick ett assisterat uppvak och placerades därefter i hängmatta. Postoperativt avlastade ponnyn stundtals höger bakben i hängmattan men visade för övrigt inga tecken på smärta och svarade väl på NSAID. Ponnyn behölls i hängmatta under sex veckor och verkade inte stressad eller på annat sätt missnöjd med sin vardag så länge det fanns gott om foder. När ponnyn sedan släpptes fri från hängmattan uppvisade den en mindre hälta i skritt (1/5) och togs sedan hem för ytterligare sex veckor med boxvila.

Tre månader efter operation meddelade ägaren att hästen inte uppvisade tecken på hälta eller smärta från sitt ben. Ägaren uppfattar inte att hästen avlastar höger bakben och inte heller att benets position eller längd skiljer sig från det andra benet. Risk finns dock att höftleden på sikt kommer att utveckla sekundär artros, men prognosen för att hästen ska kunna fungera som sällskapshäst bedöms rimlig.

Referenser

1. Baxter GM. Coxofemoral joint. In: Baxter GM, ed. Adams & Stashak's Lameness in horses, 6th ed. West Sussex, UK, Wiley-Blackwell, 2011, 827–829.
2. Clegg PD & Butson RJ. Treatment of a coxofemoral luxation secondary to upward fixation of the patella in a Shetland pony. Vet Rec, 1996, 138, 134–137.
3. Kuemmerle JM & Fürst AE. Treatment of a coxofemoral luxation in a pony using a prosthetic capsule technique. Vet Surg, 2011, 40, 631–635.
4. Malark JA, Nixon AJ, Haughland MA et al. Equine coxofemoral luxations: 17 cases (1975–1990). Cornell Vet, 1992, 82, 79–90.
5. Richardson DW. Femur and pelvis. In: Auer JA & Stick JA, eds. Equine Surgery, 4th ed. St Louis, Missouri, Elsevier Saunders, 2012, 1450–1451.

Kompendium
VETERINÄRKONGRESSEN 2012

Kompendium med föredrag från 2012 års Veterinärkongress kan laddas ner gratis från www.svf.se för medlemmar i veterinärförbundet.

Pappersversionen av kompendiet kostar 550 kronor (inkl porto och moms). Beställning sker vid insättning på Sveriges Veterinärförbunds plusgiro 83 80-8 eller bankgiro 530-5222. Ange på talongen "Kompendium 2012".

Beställning kan även ske per telefon 08-545 558 20 eller per e-post office@svf.se mot faktura.

Vuxenmobbning får inte gå ostraffad

Varför är så många sjuka på arbetet, när vi lever längre och längre? Jag tror att vuxenmobbning är en förfärande stor del av förklaringen till paradoxen.

För 10–15 år sedan kom debatten om ohälsan i arbetslivet igång på allvar. Sjuktalen skenade, politiker och tjänstemän visste sig ingen råd. De flesta kopplade sjuktal till fysiska skavanker. Hade inte arbetsmiljön blivit bättre?

Så småningom smög sig en annan bild fram. Det var de psykosociala diagnoserna som ökade mest. Efterhand började jag undra. Vad betyder ”psykosocial diagnos”?

Samtidigt hörde jag grånande vänner våndas över nålstick och konflikter på jobbet. När en 30-åring hamnar i konflikt på jobbet kan han slå upp ”Lediga platser” och börja någon annanstans, men för 57-åringen är det inte lika lätt. Även om hennes plågoande bara slår till var artonde dag, så oroar hon sig varje morgon för att det är den 18:e. Oron flyttar ned i magen, vilket leder till längre och längre sjukskrivningar. Risken är stor att förtidspension då blir den bekväma vägen ut, till lättnad för alla parter. Utom samhällsekonomin, som blir mindre, både därför att det blir mindre gjort och därför att det blir en människa till att försörja.

Kan detta vara den ”psykiska ohälsan”? undrade jag i ett par års föreläsningar, tills jag fick svaret. Jo, reste sig en i publiken och sade: det har jag forskat om, skrämmande många av dem som fått förtidspension säger att de var utstötta innan de gav upp.

De flesta av oss har någon gång stött på vuxenmobbningen. Det är inte lätt att säga vad staten och regelverken kan göra för att hantera dem i vardagen, men däremot har vi antagligen starka intryck av hur sådana problem blivit väl eller illa skötta i de konkreta situationer det handlat om. Det finns mycket beprövad erfarenhet om hur man kan vända sådant till det bättre, både för den enskilda människan och för arbetsplatsen och arbetskamraterna, och en hel del forskning som systematiserar och ger perspektiv på denna erfarenhet. Där har Arbetsmiljöverket och Folkhälsoinstitutet en viktig uppgift.

För några år sedan tog utredningen om utvidgat skydd mot diskriminering upp trakasserier arbetstagare emellan. Den föreslog att mobbning skulle kunna leda till skadestånd, men så blev det inte. ”Enligt regeringens mening är det inte med ett mer allmänt betraktelsesätt önskvärt att arbetskamrater tvistar mot varandra i domstol”, förklarade Thomas Bodström (prop 2002/03:65). ”Som LO påpekat är det en främmande tanke att arbetskamrater vid domstol ska driva tvister mot varandra”, tillade han. ”En sådan ordning kan antas riskera att bidra till en försämrad arbetsmiljö och i många fall fördjupa konflikter mellan arbetskamrater.”

Jag tror inte att det är hållbart. Varför ska just psykisk misshandel gå ostraffad, bara för att den äger rum på arbetsplatsen? Nej, det är inte alltid ens fel att två träter, men när det rör sig om otvetydig mobbning måste misshandlaren kunna ställas till ansvar, även om det också ska drabba arbetsgivaren som ser genom fingrarna. Det är dags att ta upp frågan igen.

Gunnar Wetterberg
samhällspolitisk chef, Saco

KONGRESSER & KURSER

Svenska

Januari–mars -13. Endagskurs Epizootisjukdomar, Luleå, Umeå, Sundsvall, Norrköping, Uppsala, Jönköping, Göteborg, Karlstad, Kristianstad, Helsingborg.
Arr: SVA och Jordbruksverket.
Info: www.jordbruksverket.se/kurserochseminarier

v 3

15–16/1 -13. Nurse Academy – Klinisk nutrition för djursjukskötare och djursjukvårdare, Norrbotten.
Arr: Royal Canin.
Info: ellinor.gunnarsson@royalcanin.se

v 5

NY 31/1 -13. Föreläsning SAA och cCRP diagnostik i praktiken, Bagarmossen.
Arr: Tiolab AB. Info: info@triolab.se
(se annons i denna tidning)

1–3/2 -13. Kongress i kirurgi och akut/intensivvård för hund och katt, Göteborg.
Arr: Blå sjärnan akademin.
Info: www.blastjarnanakademin.se

v 6

6–7/2 -13. Kurs Hälsopaket Mjölk, steg II, Skara. Arr: Svensk Mjölk.
Info: Håkan Landin,
hakan.landin@svenskmjolk.se,
070-350 24 82

8–9/2 -13. Vinterkurs Bilddiagnostik från topp till tå – olika tekniker i fält och på klinik, Rimbo. Arr: SVS Hästsektion.
Info: www.vinterkurs.se

v 7

11–15/2 -13. Kurs i artificiell insemination, häst, Uppsala. Arr: Institutionen för Kliniska vetenskaper (KV), SLU.
Info: susanne.pettersson@slu.se

13–14/2 -13. Nurse Academy – Klinisk nutrition för djursjukskötare och djursjukvårdare, Dalarna. Arr: Royal Canin.
Info: ellinor.gunnarsson@royalcanin.se

14/2 -13. Kurs Epizootisjukdomar hos fisk, Uppsala. Arr: SVA och Jordbruksverket.
Info: www.jordbruksverket.se/kurserochseminarier

NY 14–17/2-13. Kurs Oftalmologi, hund och katt, Strömsholm.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 9

1–2/3 -13. Kurs Myths and misconceptions, Göteborg. Arr: Svenska sällskapet för djurtandvård. Info: www.ssdt.se

V 10

NY 8–9/3 -13. Kurs Cytologi fördjupning, Knivsta. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 11

12–13/3 -13. Svenska Djurhälsovårdens

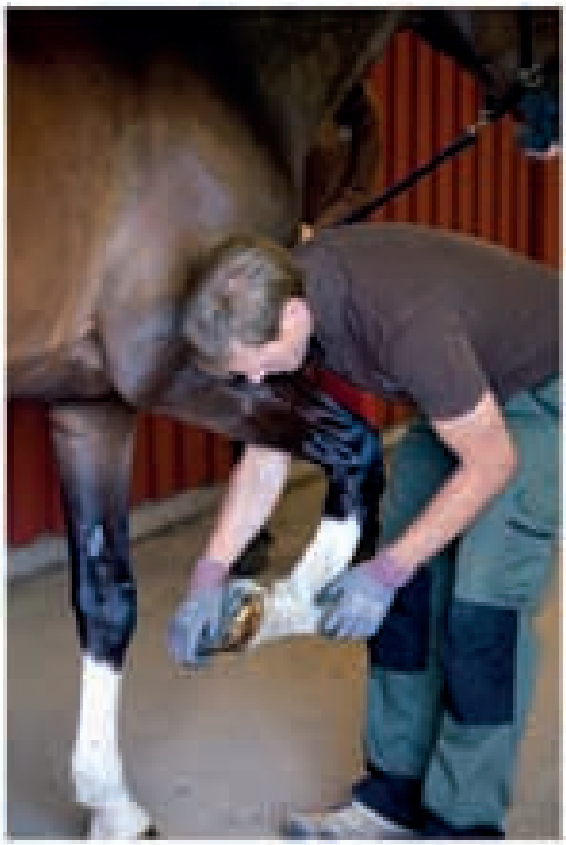

Är du redo för ny utmaning?

Brunmåla Hästpraktik startades 2005 och är ett familjeägt bolag. Vi erbjuder gedigen hästvård med den modernaste tekniken.Praktiken är etablerad i Täby strax norr om Stockholm.

Vi utökar vår verksamhet och söker följande:

Klinikveterinär med inriktning på ortopedi
Vi kräver minst 5 års dokumenterad erfarenhet inom häst medicin. Du har för vana att föra en professionell och engagerad dialog med dina kunder. Som person är du ambitiös, strukturerad och tycker om att utvecklas.

Ansökan skall innehålla personligt brev samt CV och skickas till job@brunmala.se. Rekryteringsprocessen sker löpande.

BRUNMÅLA HÄSTPRAKTIK
www.brunmala.se

VÅRKONFERENSEN 2013, Västerås.
Info: www.svdhv.se

v 12

NY 19–20/3 -13. KONFERENS DJURSJUKVÅRD – EN BRANSCH I UTVECKLING, Stockholm.
Info: www.conductive.se

NY 21–22/3 -13. KURS AKUT & INTENSIVVÅRD, HUND & KATT, FÖR MINDRE/MEDELSTORA KLINIKER, Uppsala. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

NY 23/3 -13. FÖRELÄSNING IMMUNOTHERAPY, Knivsta. Arr: SSVO och Ögonpanelen.
Info: www.ssvo.se
(se annons i denna tidning)

v 13

NY 25–27/3 -13. KURS ANESTESIOLOGI STEG 2, HUND OCH KATT, Knivsta.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 14

NY 4–5/4 -13. KURS ULTRALJUD SMÅDJUR, FÖRDJUPNING BUK, Göteborg.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 15

12–13/4 -13. KURS PRAKTISK MJUKDELSKIRURGI FÖR SMÅDJURSVETERINÄRER, Ultuna.
Arr: Universitetsdjursjukhuset vid SLU.
Info: Birgitta.Ostlund-Wiberg@uds.slu.se

v 16

19–20/4 -13. KURS OFTALMOLOGI (AV SVS REKOMMENDERAD KURS), Sigtuna.
Arr: Jamaren. Info: www.jamaren.se

NY 19–21/4 -13. VETA-DAGARNA, Helsingborg. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se
(se annons i denna tidning)

v 25

17–20/6 -13. IX EUROPEAN SYMPOSIUM ON POULTRY WELFARE, Uppsala.
Info: http://www-conference.slu.se/poultrywelfare2013

v 36

NY 6–7/9 -13. KURS COLIC IN THE HORSE, Strömsholm. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 37

11–14/9 -13. 11TH INTERNATIONAL CONFERENCE BY EURSAFE (EUROPEAN SOCIETY FOR FOOD AND AGRICULTURAL ETHICS), Uppsala.
Info: www.slu.se/eursafe2013

v 39

NY 26–27/9 -13. KURS GRUNDLÄGGANDE MJUKDELSKIRURGI, SMÅDJUR DEL 1, Uppsala.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 40

NY 3–4/10 -13. KURS RÖNTGENTEKNIK, -ANATOMI HUND OCH KATT, GRUND, Göteborg. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 42

NY 18–19/10 -13. KURS ULTRALJUD SMÅDJUR, GRUNDLÄGGANDE BUK, Uppsala.

Veterinärhuset Södra Berget i Sundsvall söker

Passa på att söka tjänsten på Sundsvalls största och modernaste Veterinärklinik!

Veterinär

Vår ortopediavdelning växer och utvecklas i snabb takt. Vi söker därför en veterinär med erfarenhet och kunskap inom ortopedi och artroskopi för polikliniska utredningar och kirurgi. Hos oss är du med och påverkar din arbetsdag och din personliga utveckling. Tillträde omgående.

Veterinär för graviditetsvikariat

Vi söker även en veterinär för graviditetsvikariat med tillträde under februari-mars 2013.

Djursjukskötare

Slutligen söker vi tre leg. djursjukskötare för tillträde omgående.

Om oss

Vi arbetar i nya fräscha lokaler och bedriver en modern och avancerad djursjukvård. Vi satsar på utbildning och personlig utveckling för alla medarbetare. Vi värdesätter ett trevligt och omtänksamt bemötande mot såväl kunder som medarbetare. Idag består personalstyrkan av åtta veterinärer, tio leg djursjukskötare, en djursjukvårdare, en djurvårdare, två biomedicinska analytiker, två receptionister, en administratör och en verksamhetsledare.

I vår rymliga kirurgiavdelning med modern utrustning utför vi avancerad mjukdelskirurgi, ortopedi, artroskopi, videoendoskopi och tandvård. Vi har ett välutrustat laboratorium. En omfattande poliklinisk verksamhet med digitalröntgen, ultraljudsundersökningar och stationärvård. Vi tar emot remisser för vidare utredning och operationer från många omkringliggande kliniker.

Din ansökan

Skicka in din ansökan så snart som möjligt och ta chansen att uppleva Norrlands huvudstad. I Sundsvall finns mycket för att du ska må bra. Nära till naturen och stora möjligheter till idrottsaktiviteter, rekreation och evenemang. Här finns många möjligheter för dig som är aktiv inom hundsporten.

Välkommen med din ansökan till Ulrik Hagevi, Veterinärhuset Södra Berget, Regementsvägen 9, 852 38 Sundsvall.

För upplysningar och frågor kontakta Ulrik Hagevi, 060-789 08 31, eller via e-post: ulrik.hagevi@vhsb.se. Mer information finns på www.vhsb.se.

VETERINÄRHUSET
SÖDRA BERGET

Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 43

NY 24–25/10 -13. Kurs Röntgendiagnostik för smådjurspraktiker, Göteborg.

Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 45

NY 7–8/11 -13. Veterinärkongressen, Uppsala. Arr: SVS och SVF.

Info: Marianne Lundquist, SVF, 08-545 558 27, marianne.lundquist@svf.se, www.svf.se

NY 8–9/11 13. Kurs Kundservice & kommunikation, fördjupning, Uppsala. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 46

NY 13–15/11 -13. Kurs Anestesiologi steg 2, Knivsta. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 47

NY 21–22/11 -13. Kurs Grundläggande mjukdelskirurgi, smådjur del 2, Uppsala. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 49

NY 4–6/12 -13. Kurs Anestesiologi steg 3, Göteborg. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

SLU
Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences
Universitetsdjursjukhuset/
Kliniska vetenskaper

VETERINÄR ANESTESIOLOG

Sista ansökningsdag: **15 februari 2013**
Fullständig annons: **www.slu.se/lediga-jobb**

UDS

Internationella

Fler internationella kurser hittar du på Vet Agendas hemsida: www.vetagenda.com och på British Small Animal Veterinary Associations hemsida: www.bsava.com

v 3

16–20/1 -13. Veterinary chiropractic course Cervical (module III), Sittensen, Tyskland. Arr: IAVC. Info: www.i-a-v-c.com

v 4

24–26/1 -13. 2013 Veterinary business and management congress, Oxford UK.
Info: http://vetmanagement.co.uk/

v 5

NY 1–3/2 -13. XIX SIVE-FEEVA Congress, Arezzo, Italien. Info: www.sive.it

v 7–8

13–14/2 -13. Etterutdanning – kurs i dermatologi hest, Oslo.
Arr: Norges veterinärhögskola.
Info: www.nvh.no

15–17/2 -13. Advanced equine musculo-skeletal imaging course – MRI and CT

Vikariat djursjukvårdare, djursjukskötare och veterinärer

Läs mer på www.stromsholmdjursjukvard.se/ledigatjanster

STRÖMSHOLM
SPECIALISTDJURSJUKHUSET
HUND·KATT
EVIDENSIA

Strömsholm, Specialistdjursjukhuset hund och katt är ett ledande djursjukhus. Vi har ca 27 000 patientbesök per år och har drygt 30 anställda veterinärer och ca 55 djursjukvårdare. Inför sommaren behöver vi nu semestervikarier. Vi söker dig som är leg djursjukskötare alternativt djurvårdare med C15 eller D9 utbildning. Vi söker även veterinärer.

Välkommen med skriftlig ansökan senast 20:e februari 2013 till e-postadress ledigatjanster@stromsholmdjursjukvard.se

Strömsholm Djursjukvård ingår i Evidensia Djursjukvård. Under namnet samlas några av landets främsta och äldsta djursjukhus och deras kliniker. Idag består vi av 50 djursjukhus samt kliniker med mer än 900 anställda, mer än 300 veterinärer som tar emot 470 000 patienter om året.

WWW.STROMSHOLMDJURSJUKVARD.SE

Days, Bonn, Tyskland. Arr: Arbeitsgruppe Pferd. Info: www.agpferd.com

15–18/2 -13. 4th International meeting on emerging diseases and surveillance (IMED), Wien, Österrike.
Info: http://imed.isid.org

v 8

18–22/2 -13. 8th International sheep veterinary congress, Rotorua, Nya Zeeland. (SVT 7/12)

20–24/2 -13. Veterinary chiropractic course Extremities (module IV), Sittensen, Tyskland. Arr: IAVC.
Info: www.i-a-v-c.com

v 9

NY 28/2–1/3 -13. International Mastitis Course, Vejle, Danmark.
Arr: Cornell University, Aarhus University, Nordvacc Läkemedel AB.
Info: www.nordvacc.se
(se annons i denna tidning)

v 10

6–9/3 -13. WSAVA FASAVA 38th Annual congress 2013, Auckland, Nya Zeeland. (SVT 7/12)

9–10/3 -13. Equine thoracic, cardiac, abdominal and ocular ultrasound days, Weilerswist-Müggenhausen, Tyskland.
Arr: Arbeitsgruppe Pferd.
Info: www.agpferd.com

v 14

NY 3–7/4 -13. Veterinary chiropractic course Sacropelvic (module I), Sittensen, Tyskland. Arr: IAVC.
Info: www.i-a-v-c.com
(se annons i denna tidning)

3–7/4 -13. NoVAS/IVAS basic course on veterinary acupuncture – session IV, Oslo. (SVT 3/12)

5–7/4 -13. Equine Physiotherapy Days: The sacroiliac-hindlegs motion circuit, Bingen och Waldalgesheim, Tyskland.
Arr: Arbeitsgruppe Pferd och Tierklinik Binger Wald.
Info: www.agpferd.com och
Arno Lindner, arnolindner@t-online.de

v 15

10–14/4 -13. Veterinary chiropractic course Integrated (module V), Sittensen, Tyskland. Arr: IAVC.
Info: www.i-a-v-c.com

v 18

NY 1–5/5 -13. Veterinary chiropractic course Thoracolumbar (module II), Sittensen, Tyskland. Arr: IAVC.
Info: www.i-a-v-c.com
(se annons i denna tidning)

2–4/5 -13. World conferece on veterinary education, Bangkok, Thailand. Arr: World Veterinary Association (WVA).
Info: www.worldvet.org

v 19

8–11/5 -13. International conference on diseases of zoo and wild animals 2013, Wien, Österrike. Arr: IZW, Tiergarten Schönbrunn, EAZWV.
Info: www.zoovet-conference.org

v 21

23–26/5 -13. World veterinary dental congress, Prag, Tjeckien.
Info: http://2013.ecvd.info/

v 23

8–9/6 -13. NoVAS/IVAS basic course on veterinary acupuncture – session Exams, Helsingfors. (SVT 3/12)

v 25

NY 19–23/6 -13. Veterinary chiropractic course Cervical (module III), Sittensen, Tyskland. Arr: IAVC.
Info: www.i-a-v-c.com
(se annons i denna tidning)

v 32

NY 7–11/8 -13. Veterinary chiropractic course Extremities (module IV), Sittensen, Tyskland. Arr: IAVC.
Info: www.i-a-v-c.com
(se annons i denna tidning)

v 37

NY 11–15/9 -13. Veterinary chiropractic course Integrated (module V), Sittensen, Tyskland. Arr: IAVC.
Info: www.i-a-v-c.com
(se annons i denna tidning)

14–17/9 -13. 1st World veterinary golf championship, Prag Tjeckien.
Info: www.vetgolf.eu

v 38

17–20/9 -13. World Veterinary Congress, Prag, Tjeckien. Info: www.worldvet.org

Djurkliniken i Skellefteå söker en smådjursintresserad veterinär

Vi söker en veterinär till ett graviditetsvikariat. Vikariatet är en deltidstjänst från och med 2013-05-01, med en eventuell förlängning till en tillsvidareanställning.

Vi är en väletablerad smådjursklinik i Skellefteå med ca 7000 patientbesök om året. Vi är åtta stycken anställda medarbetare varav tre veterinärer, fyra stycken leg djursjukskötare och en receptionist. Våra öppettider är vardagar 7.30–16.30.

Kliniken har digitalröntgen, ultraljud, EKG samt kvalificerad BMA med eget klin kem laboratorium. Vi gör medicinska utredningar samt utför mjukdelskirurgi.

Tillträde och övriga villkor enligt överenskommelse.

Intresserad?

Frågor besvaras av Gertrud Burman, ka@gbdjurklinik.se

Mer information finns på vår hemsida www.gbdjurklinik.se

Välkommen med din ansökan per post eller mail senast 2013-02-15 till:

Gertrud Burman

Djurkliniken i Skellefteå
S:a Järnvägsgatan 50
931 32 Skellefteå

eller ka@gbdjurklinik.se

noterat

SLU-forskare fick stipendier från försäkringsbolag

Totalt har fyra veterinärer belönats med bidrag från Svelands stiftelse för djurens hälsa och livskvalitet, meddelade försäkringsbolaget den 2 december. Syftet är att stötta forskning som är till nytta för djurhälsa ur såväl ett etiskt som ett medicinskt perspektiv. Stiftelsen tog under 2012 emot ett stort antal ansökningar från forskare runt om i Sverige.

Jonas Wensman vid SLU studerar kennelhosta. Sveland Stiftelse bedömer att forskningen kring denna sjukdom är viktig att bedriva. Ökad kunskap inom området har betydelse för såväl enskilda hundägare som veterinärer. Stipendiet uppgår till 80 000 kr.

Inger Ljungvall vid SLU är specialiserad på kardiologiska sjukdomar hos hundar. Stiftelsen vill särskilt uppmärksamma hennes arbete då dessa sjukdomar är en av de vanligast förekommande hjärtsjukdomarna. Stipendiet är på 40 000 kr.

Helene Hansson Hemlin, SLU, specialiserar sig på autoimmuna reumatiska sjukdomar hos hundar. Det har tidigare gjorts en studie på området som den aktuella forskningen bygger vidare på. Stipendiet uppgår till 80 000 kr.

Miia Riihimäki, SLU, får slutligen ett stipendium på 50 000 kronor för att forska om transportsjuka hos häst. Stiftelsen anser att en kartläggning av det bakteriologiska mönstret och dess resistens mot penicillin är ett mycket viktigt forskningsområde. ■

Begränsningsregler om förskrivning av antibiotika

Jordbruksverket har beslutat att veterinärer inte får skriva ut vissa antibiotika som är avsedda för människor om det inte finns synnerliga skäl, meddelande verket den 12 december. Anledningen är dels att dessa antibiotika ska reserveras som ett sistahandsval vid behandling av människor, dels att säkra att rätt antibiotika väljs vid behandling av djur.

Enligt EU-kommissionen dör 25 000 människor årligen inom EU på grund av antibiotikaresistenta bakterier. I de nya reglerna har Jordbruksverket listat de skyddsvärda antibiotika som inte är tillåtna för användning på djur. Därutöver krävs att mikrobiologisk undersökning och resistensbestämning görs innan behandling med vissa antibiotika som är godkända för veterinärt bruk kan inledas. Jordbruksverket kan dock, om det finns synnerliga skäl, ge tillstånd för att behandla djuret med antibiotika som är godkända för människor och som är listade i föreskrifterna. Dessutom ska veterinären använda vissa antibiotika som är godkända för veterinärt bruk restriktivt.

En förteckning över substanser som, då de ingår i preparat som endast är godkänt för humant bruk, inte är tillåtna att förskriva för behandling av djur finns i föreskrift SJVFS 2012:32, saknr D9, på www.jordbruksverket.se. De nya reglerna började gälla den 1 januari 2013. ■

SVERIGES VETERINÄRFÖRBUND

FÖRBUNDSSTYRELSE

Ordförande	*Telefon*
TORSTEN JAKOBSSON	070-372 95 10
Vice ordförande	
ANDERS FORSLID	0413-55 32 20
PER JONSSON	0155-28 33 18
JK LARSSON	0920-25 36 50
KARIN LUNDBORG	0512-229 19
LOTTA MÖLLER	073-964 20 78
LARS-ERIK STABERG	070-438 98 78
LOTTA TERNSTRÖM HOFVERBERG	073-151 22 50
MARJA TULLBERG	070-627 77 36

ANSTÄLLDA VETERINÄRERS FÖRENING – AVF

STYRELSE

Ordförande	*Telefon*
FREDRIKE RITTER	0768-23 35 88
Vice ordförande	
ELEONOR FREDLER	070-341 19 41
Sekreterare	
TONE LINDVÅG	070-260 90 10
Kassör	
SHWAN KAREEN	070-798 68 68
Ledamöter	
KAJSA GUSTAVSSON	070-980 09 65
LARS-GÖSTA LARSSON	070-851 98 42
MARIA LECLERCQ	076-770 62 62

FÖRETAGANDE VETERINÄRERS FÖRENING – FVF

STYRELSE

Ordförande	*Telefon*
JOHANNA HABBE	070-522 04 90
Sekreterare	
RITVA KROKFORS WRETEMARK	070-397 35 17
Kassör	
ANN-MARI KJELLGREN	0761-12 71 05
Ledamot	
ANDREAS SANDIN	0730-68 15 94
Suppleant	
SUSANNA HULTBERG	0524-233 75

I veterinärförbundet ingår förutom dessa funktioner ett antal råd, kommittéer och nämnder. Samtliga förtroendevalda förbundsmedlemmar listas på hemsidan www.svf.se

SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP – SVS

KOLLEGIUM

Ordförande:
PER JONSSON

Vice ordförande:
TORKEL EKMAN, ADJUNGERAD

ERIKA CHENAIS
HÅKAN LANDIN
LENA MALMGREN
VERONICA RONDAHL
ULRIKA WINDAHL

Sektioner inom Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

FÖRSÖKSDJURSSEKTIONEN

Ordförande:
VERONICA RONDAHL

Sekreterare
ANNA GRANLUND

HUSDJURSSEKTIONEN:

Ordförande
HÅKAN LANDIN

Sekreterare
ANNA OHLSON

HÄSTSEKTIONEN

Ordförande
LENA MALMGREN

Sekreterare
JAN SKIDELL

SEKTIONEN FÖR VETERINÄR FOLKHÄLSA

Ordförande
ERIKA CHENAIS

Sekreterare
CATRIN VESTERLUND-CARLSON

SMÅDJURSSEKTIONEN

Ordförande
ULRIKA WINDAHL

Sekreterare
ANNE-LI LJUNGGREN

Biltelefon

Tiderna hade blivit moderna. Den mobila telefonen hade kommit. Efter något års funderade beslutade jag att införskaffa en sådan trots att den kostade skjortan. Det är ju gott om långa avstånd i den norrbottniska skogen. Rationaliseringen skulle bli stor.

Telefonen bestod av två plåtlådor stora som skokartonger, som skruvades fast i bakskuffen på bilen. Fram till förarplatsen gick en kabel tjock som en tumme. Dragningen av denna ställde till stora problem. Vid förarplatsen fanns manöverenheten tillsammans med telefonluren, lika stor som en gammeldags lur. I lurens handtag fanns en tangent. På manöverenheten hade man två rattar där man kunde ställa in den aktuella kanalen. Den var även utrustad med det senaste sena: Selektivt anrop. Detta innebar att den kunde sortera bort alla anrop utom det som tillhörde telefonen. Telefontrafiken var helt öppen, man kunde när som helst gå in på någon trafikkanal och avlyssna pågående samtal. Inga hemligheter här inte. Telefonförsäljaren försäkrade att något bättre och billigare inte skulle komma på långliga tider.

I viloläge skulle telefonen stå på kanal 16, anropskanalen. All telefoni sköttes över en växelcentral i Sundsvall. Den sköttes av livs levande telefonissor (jag kom aldrig i kontakt med någon manlig telefonist). När då telefonen pep på anropskanalen lyfte man på luren, tryckte in lurtangenten och svarade med numret. All telefoni gick över en enda frekvens så man kunde bara prata en i sänder. Det kallas för simplex. När man skulle lyssna fick man följaktligen släppa tangenten. Telefonissan anvisade en trafikkanal, och nu fick man skruva på rattarna och ställa in denna. Denna manöver fordrade total koncentration och god närsyn. Förhoppningsvis blev det inget möte med någon timmerbil under denna inställning. En extra finess var att man kunde trycka in en knapp och då gick telefonsignalen ut över signalhornet i bilen också. Ibland hände det att jag glömde att trycka bort denna och då kunde bilen börja signalera på olämpligt ställe.

En sen kväll blev jag kallad till en kalvning flera mil bort. Förlossningen tog ganska lång tid minns jag. Bilen tutade några gånger med ett antal minuters mellanrum, men djurläkaren var strängt upptagen så telefonen fick vara. Efter att ha tvättat utrustningen och sig själv och avverkat det kamerala, gick jag ut till bilen och ringde upp växeln i Sundsvall. Där fick jag tala med en trevlig dam som förklarade att det fanns en ko till som var oförmögen att kalva hos en mycket orolig bonde. Han hade ringt flera gånger. Telefonissan hade anropat veterinären som inte svarade. Nu kopplade hon fram samtalet till koägaren, med förhoppningen att det skulle gå bra. Jag fick hasta iväg till den nya förrättningen, dra ut kalven och avverka efterjobbet i mjölkrummet. Så fick jag äntligen sätta mig i bilen, vända kylaren mot hemmet och längta efter en skön säng.

Efter någon mils bilkörning ringer det på nytt. Det var telefonissan i Sundsvall. Hon förklarade att hon bara var nyfiken hur det hade gått med kalvningen. Den orolige bonden hade förklarat för henne varför kon inte kunde kalva utifrån vad han trodde. Telefonissan menade att eftersom telefontrafiken var mycket låg då på efternatten hade hon tid att lyssna på mannen. Hennes uppgift blev då mer den tröstande medmänniskan. Hon sa också att hon hade en pappa som var mjölkbonde. Hon förstod hur det kunde vara att jaga veterinären för någon akutinsats, speciellt nattetid.

En tid senare blev hela systemet automatiserat. Telefonerna blev mindre, effektivare och billigare. Den digitala tekniken hade kommit. Nu kunde man bära den i en liten väska med en rem över axeln. Östen Mäkitalo var mitt uppe i sitt stora livsverk (alla känner till Graham Bell, men vem var Östen Mäkitalo?) Borta var det öppna, personliga och familjära.

Det är positivt med vänlighet och omtanke även om man som telefonist ibland tänjer på det formella.

Björn Wennman

PERSONNOTISER

Födelsedagar i februari 2013

Den veterinär som inte önskar få sin bemärkelsedag publicerad i SVT måste meddela detta till förbundskansliet eller redaktionen senast två månader före födelsedagen.

Stig L Jansson, Getinge, 80 år den 1/2
Jalal Ramish, Arlöv, 50 år den 8/2
Margareta Pettersson, Sundsvall, 75 år den 9/2
Lars Ove Berg, Ljusdal, 70 år den 10/2
Rolf Carlberg, Hässleholm, 60 år den 13/2
Gunnar Andersson, Kristinehamn, 75 år den 15/2
Eva-Lena Varhelyi, Skara, 60 år den 15/2
Lars Bäcklund, Vikarbyn, 90 år den 16/2
Sam Paulson, Nyköping, 75 år den 16/2
Lennart Rådberg, Köping, 75 år den 16/2
Katarina Sandelin, Växjö, 50 år den 16/2
Karin Agin, Kil, 50 år den 17/2
Fredrik Engström, Katthammarsvik, 50 år den 18/2
Kajsa Gustavsson, Uppsala, 60 år den 22/2
Lars Eric Hellström, Kalmar, 75 år den 23/2
Kjell Westin, Sundsvall, 90 år den 27/2

Avliden

F besiktningsveterinär **Olof Högsved** har avlidit den 14 november 2012. Han föddes 1932 i Sunnersberg, Västra Götalands län och avlade studentexamen i Lidköping 1951 och veterinärexamen 1960. Under 1960–1963 innehade han diverse vikariat och anställdes 1963 som besiktningsveterinär i Stenstorp. Fr o m 1965 var han verksam som försöksledare vid Statens Lantbruksbyggnadsförsök i Lund. År 1970 anställdes han som konsulent i husdjurshygien vid institutionen för sjukdomsgenetik och husdjurshygien KVH (Skaradelen). Mellan åren 1980 och 1991 arbetade han som biträdande statsveterinär i husdjurshygien vid institutionen för husdjurshygien med hovslagarskolan SLU Skara, därefter som besiktningsveterinär i Skara fram till sin pensionering 1997.

Fågelkliniken i Skåne AB söker KLINIKVETERINÄR

Vi söker dig som är intresserad av att jobba med alla typer av smådjur. Tidigare erfarenhet av exotiska sällskapsdjur är inget krav men vi ser gärna att du har jobbat som klinikveterinär tidigare. Eftersom kliniken vill utveckla sin bilddiagnostiska kompetens är det ett plus om du är intresserad av ultraljud och har arbetat med det tidigare.

Fågelkliniken är en veterinärklinik som är belägen i Hjärup mellan Malmö och Lund. Vi är inriktade på exotiska sällskapsdjur men alla smådjur är välkomna. På kliniken har vi möjlighet till stationärvård och har även en modern operationsavdelning samt lab och röntgen.

Tjänsten är en tillsvidareanställning på deltid. Omfattningen kan diskuteras. Tillträde efter överenskommelse. Sex månaders provanställning. I nuläget arbetar en veterinär och två sköterskor på kliniken.

Har du några frågor eller vill ha mer information, titta in på vår hemsida www.fagelkliniken.se eller ring Cecilia på 0733-368038.

Ansökan med referenser skickas till fagelkliniken@hotmail.com.

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**
TELEFON: 08-545 558 34
TELEFAX: 08-545 558 39
HEMSIDA: ***www.svf.se***

REDAKTION:
JOHAN BECK-FRIIS
ansvarig utgivare & chefredaktör
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
E-POST: ***johan.beck-friis@svf.se***

SUZANNE FREDRIKSSON
journalist
TELEFON: 08-545 558 32
E-POST: ***suzanne.fredriksson@svf.se***

BRITA TRYBOM
redaktionssekreterare, annonser
TELEFON: 08-545 558 34
E-POST: ***brita.trybom@svf.se***

LILL OCH KJELL EFVERGREN, EXPONERA
layout
TELEFON: 070-566 5661, 0734-28 26 80
E-POST: ***info@exponera.net***

WIKSTRÖMS TRYCKERI AB, UPPSALA
tryckeri

ISSN 0346–2250

UTGIVNINGSPLAN 2013

Nr	Utgivning	Annonsstopp	Manusstopp
1	16 jan	18 dec	11 dec
2	5 feb	16 jan	9 jan
3	26 feb	5 feb	29 jan
4	19 mar	26 feb	19 feb
5	16 apr	19 mar	12 mar
6	14 maj	16 apr	9 apr
7	4 jun	14 maj	7 maj
8–9	26 jun	4 jun	28 maj
10	27 aug	6 aug	30 jul
11	17 sep	27 aug	20 aug
12	8 okt	17 sep	10 sep
13	29 okt	8 okt	1 okt
14	19 nov	29 okt	22 okt
15	11 dec	19 nov	12 nov

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Prenumerationspris 2013
Sverige: 1 210 kronor + moms.
Europa: 1 560 kronor + moms i EU.
Utanför Europa: 1 710 kronor.
Medlemmar i veterinärförbundet har 350 kronor i rabatt.

FACKPRESSUPPLAGA 2011 – 3 300 EX

FÖRBUNDSKANSLIET *se sidan 3*